СПРАВКА
за постъпилите бележки, предложения и констатации по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ Неприети	Мотиви
1.	**Анонимен потребител - получено чрез портала за обществени консултации strategy.bg**	С цел равноправни клаузи по договорите за предоставяне на услуги и по-точно на кабелна телевизия, предлагам да се добавят текстове за забрана за едностранна промяна за увеличаване на цени по вече сключени договори. Конкретно става въпрос за договори с мобилни оператори. Освен годишните индексации по месечните цени на вече сключени договори, конкретен мобилен оператор си позволява за поредна година едностранно да увеличава цена за определени програми (които са включени като оферта в пакет от предоставяне на телевизионни програми и за които е подписан двугодишен договор).	Не приема	Предложението е неотносимо към предлаганото със Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите. Предложението влиза в обхвата на материя регламентирана в Закона за електронните съобщения, а не в Закона за защита на потребителите. Съгласно чл.230, ал.3 от ЗЕС „в случаите по ал. 2 доставчиците уведомяват крайните ползватели за всички промени в договорните условия, включително промени в общите условия, в срок, не по-кратък от един месец преди влизането им в сила, и едновременно с това ги уведомяват и за правото им да прекратят договора си без допълнителни разходи, в случай че не приемат новите условия. Правото на прекратяване на договора се упражнява в срок един месец след уведомлението“.
2.	**Българска национална асоциация „Активни потребител**	1. Подкрепя проекта и посочването в него на задълженията на икономическите оператори, в т.ч. на специфичните изисквания към доставчиците на онлайн местата за търговия, но счита, че следва да се прецизират разпоредбите, така че да не се допуска буквално повтаряне на текстове от Регламент (ЕС) 2023/988.	Не приема	В проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите се предвиждат конкретни задължения за икономическите оператори и доставчиците на онлайн местата за търговия, които са обвързани

	и“			със санкции, поради което не би могло да се приеме предложението.
		2. Препоръчва, да се предостави възможност за гъвкавост на съда при предявен представителен иск за обезщетение, така че той да решава, съобразно размера на кой механизъм да приложи - за участие или неучастие.	Не приема	Поради съображения за правна сигурност, в предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите е изрично посочен механизмът за участие на засегнатите потребители към представителния иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите (с ново заглавие представителен иск за средства за правна защита). Считаме, че заинтересованите потребители трябва да имат яснота относно начина на участие. Механизмът за участие на потребителите в представителния иск трябва да е указан в закона.
		3. Считат, че възприетия подход на изрично изброяване на нормативните актове в разпоредбата на чл. 186в от проекта на ЗИД на ЗЗП, който е сходен с подхода на Директива (ЕС) 2020/1828 относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите има положителни страни, но крие опасност за пропуски, поради което се предлага в чл. 186в да се добави т. 55 със следното съдържание: *„55. други закони, имащи отношение към защитата на потребителите“*	Приема	Добавен е текст със следното съдържание: „*Чл. 186, ал.3, т.56 от проекта на ЗИД на ЗЗП* *„56. други закони, имащи отношение към защитата на потребителите.“*
		4. Считат, че размера на глобите и санкциите, които се налагат при неизпълнение или нарушение на българското законодателство са ниски и предлагат да се приложи принципът, че санкцията следва да е съразмерна на икономическия интерес или икономическата изгода на търговеца от извършеното нарушение. Също така, предлагат освен административна санкция за неизпълнение, да се предвиди и наказателна отговорност за управителя на дружеството, който не изпълни съдебно решение във връзка с нелоялни търговски практики. Предлага се, при съществени нарушения с голям обществен	Не приема	Предвидените глоби и имуществени санкции по отношение на неспазване изискванията за общата безопасност на продуктите са съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2023/988 и са ефективни, пропорционални и възпиращи в достатъчна степен. Глобите и имуществените санкции по отношение на представителните искове по Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година се налагат по реда на ГПК. Възприет е подход, който да съответства на подхода,

		ефект, каквито са нарушенията при прилагане на съдебни актове по отношение на колективните представителни искове, санкцията да се калкулира като процент от годишния оборот.		възприет от националното законодателство по отношение на колективните искове и исковото производство по ГПК. (чл.90а, чл.91, ал.3, чл.527, ал.4, чл.388д от ГПК)
3.	**Българска стопанска камара**	Отчита като подходящо законодателно решение транспонирането на Директива (ЕС) 2020/1828 относно представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите да се извърши чрез изменения и допълнения на ЗЗП и ГПК, **но настоява да отпадне изцяло процесуалният механизъм по чл. 388у в ЗИД на ЗЗП**. Едновременно с това, предложеният законопроект съдържа съществено отклонение от Директивата в §30 (чл. 388у), озаглавен „Представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите“. Текстът е спорен, като излизащ вън от обхвата на Директивата и противоречащ на принципи и норми на националното и европейското законодателство. Директивата дефинира единствено колективните интереси на потребителите. В синхрон с Директивата, чл. 186в. (1) от законопроекта определя като нарушение на колективните интереси на потребителите всяка практика, която уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите поради неспазване на изчерпателно изброени нормативни документи. Колективният интерес на потребителите е дефиниран като интереса на всички потребители, различен от сбора от техните индивидуални интереси, при спазване разпоредбите за защита на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите. Текстът предвижда възможност за предявяване на иск за обезщетение за вреди, независимо дали кръгът на увредените лица може да бъде установен, дали вредите са реално претърпени, или интересите на потребителите са поставени в опасност. При този иск обезщетението се определя от съда по справедливост и се присъжда на квалифицираната организация, предявила иска. Това поставя колективния интерес на потребителите на абстрактно ниво и превръща увреждането във фикция задължително подлежаща на обезщетяване. Позиционирането на чл. 388у след процедурните правила за разглеждане на исковете за защита на колективните интереси на потребителите, които уреждат подробно условията за	Приема	Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у не е включен в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.

		допустимост на иск, представянето на доказателства, мерките за информиране и уведомяване и т.н. поставя въпроса доколко тези правила са приложими към иска в защита на колективния интерес. Още повече, като се вземе под вниманието, че заглавието на новата „Глава тридесет и трета „а" е „Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите". Ако се изисква доказване единствено на факта на нарушение на законодателството, за да се присъди обезщетение за вреди, без наличие и без доказване на факта на настъпването им и без заплаха за интересите на потребителите, обезщетението би имало характер на административно-наказателна санкция (глоба), което българското право познава при административното право. Основен принцип в гражданското право е, че не може да има обезвреда без вреда и всеки трябва да поправи вредите, които е причинил другиму, т.е. вредите следва да са реални, а не абстрактни. Обезвредата се дължи единствено на увредения, а не на трето лице, което не е засегнато от нарушението. Искът за защита на колективния интерес на потребителите не се съдържа като понятие и е в пряко противоречие с разпоредбите на Директивата. Точка 10 от преамбюла на Директивата постановява, че е важно „да се осигури необходимото равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност в рамките на вътрешния пазар. За да се предотврати злоупотребата с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетения и следва да се предвидят правила за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури." Чл. 1 ал. 1 и останалите текстове от Директивата визират единствено колективните интереси на потребителите. Мярката за обезщетение по чл. 9 т. 1 от Директивата задължава търговеца да предостави на заинтересованите потребители средства за правна защита като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на		

		платената цена, според случая и както е предвидено в правото на Съюза или националното право. Претенцията по чл. 388у не се вмества в горните възможности, тъй като не е компенсаторна за обезщетение за вреди, а има характер на наказание под формата на имуществена санкция, каквито по националното ни законодателство само административните органи могат да налагат. Налага се изводът, че чл. 388у създава специфичен ред за достъп на квалифицираните организации до допълнително финансиране, още повече че законопроектът не съдържа правила за контрол и санкции при нарушение на разпоредбата на чл. 388у ал. 5, изискваща полученото обезщетение да бъде изразходвано само за защита на интересите на потребителите. Присъждане на обезщетения по чл. 388у за вреди, които не са претърпени и интереси, които не са увредени, на организация, която няма качеството на потребител и не е сред субектите, подлежащи на закрила по ЗЗП и на Директивата, действа като наказателна мярка срещу бизнеса и го превръща в донор на квалифицираните организации. С текстовете на чл. 388у от ГПК се рискува да бъде установена култура на злоупотреба с права. Процесуалният механизъм по чл. 388у в ЗИД на ЗЗП, не отговаря на принципите на обоснованост, необходимост, пропорционалност, откритост, прозрачност, поради което настояваме да отпадне изцяло.		
4.	**Модерна търговия**	1. Оценяваме високо предвидения преходен период от 1 година от обнародване на закона за влизане в сила на изменението в чл. 65, ал. 3 и 4 от Закона. Този срок ще позволи на търговците на дребно своевременно и по оптимален начин да адаптират дейността, системите и процесите си към новите условия, с което ще се осигури максимална защита и информираност на потребителите и оптимално съдействие към контролните органи и съответствие на правните норми.	Приема	**§ 2.** В чл. 65, ал. 3 и 4 се изменят така: „*(3) Алинея 2 не се прилага за стоки, чието качество подлежи на бързо влошаване, или които имат кратък срок на годност.* *(4) За стоки, които се предлагат на пазара за период по кратък от 30 дни, срокът по ал. 2 е не по кратък от 7 дни преди датата на намалението.“* ***§ 36.** Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“, с изключение на: § 1, 4, 5, 10, 13 - 15, § 17, т. 1 – 4, § 17, т. 5, буква „а“, подбуква „аа“ и буква „б“, § 17, т. 6, буква „б“ и § 18 – 25, които влизат в сила от 13 декември 2024 г., и § 2, който влиза в сила 1 година след обнародването на закона в „Държавен вестник“.*

		2. Една от целите на законопроекта е да създаде необходимите условия за прилагане на изискванията на Регламент ЕС/2023/988 в България. Както е известно, регламентите на ЕС имат директно действие и, за разлика от директивите, не се нуждаят от транспониране в националните законодателства на държавите членки. Последните са длъжни да създадат единствено необходимите организационни разпоредби, чрез които да осигурят ефективното прилагане на изискванията на регламентите. Въпреки това представеният законопроект в чл. 71 – 86 на практика извършва транспониране на разпоредбите на Регламента, което считаме за некоректен законодателен подход. Същият може да създаде значими проблеми пред правоприлагането, най-малкото поради факта, че санкционните норми на чл. 213 - 216 от проекта предвиждат налагане на санкции както за нарушение на разпоредбите на Регламента, така и на тези на ЗЗП. Считаме, че тази непрецизност на проекта следва да бъде отстранена.	Не приема	Регламент (ЕС) 2023/988 съдържа конкретни задължения за икономическите оператори (производители, отговорно лице на производителя, вносители, дистрибутори, доставчиците на услуги за обработка на поръчки) и доставчиците на онлайн местата за търговия. Необходимо е да се предвидят административни санкции за икономическите оператори доставчиците на онлайн местата за търговия при неспазване на техните задължения. Предвидени са нови задължения за икономическите оператори, като напр. предоставяне на средства за правна защита. Предвидените санкции в чл.213-216 от ЗЗП са за неспазване на конкретни задължения по Регламент (ЕС) 2023/988 или по ЗЗП. Предвидените санкции за нарушение на разпоредби на регламента и на ЗЗП не се дублират и не се прилагат кумулативно. Например, Регламент (ЕС) 2023/988 не предвижда, че информацията придружаваща продукта, който се пуска на пазара трябва да бъде на български език. Същото се отнася и за задължението за предоставяне на информация на български език органите за надзор на пазара на български език .
		3.Чл. 388и, ал. 1 от проекта предвижда възможност за съда да наложи привременни мерки във всички случаи, когато нарушението е възможно да увреди колективните интереси на потребителите. Привременната мярка се постановява преди да се изясни фактическата обстановка по делото, поради това същата следва да се допуска в извънредни случаи, когато съществува реален риск от причиняване на реални и непоправими вреди на потребителите. Това е така, тъй като привременната мярка на практика замества съдебното решение за времето, докато трае съдебния процес, който може да продължи с години. Това налага постановяването на привременни мерки да бъде обвързано **от наличието на достатъчно доказателства** за вероятна основателност на исковата претенция и от	Приема частично	Разпоредбата на чл. 388и, ал. 1 , т.1 относно привременните мерки става чл.388ж. Разпоредбата на чл.388ж въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2020/1828. Привременните мерки, предвидени в проекта, са за определен срок при наличие на достатъчно основания и по преценка на съда. *„Чл. 388ж. Съдът, пред който е предявен представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи*

		съществуването на реален риск от настъпване на непоправима вреда за правата на потребителите, в случай че мярката не бъде допусната.		*привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика **за определен срок, когато има достатъчно основания** да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.“* Субсидиарно се прилагат разпоредбите на чл.385 от ГПК от глава 33 „Производство по колективни искове“ и общите правила на ГПК, като се допълва чл.385, ал.2, както следва: *В чл. 385, ал. 2* *„(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде изменяно или отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.“*
		4. Новопредвиденият чл. 388у от ГПК предвижда право на квалифицираните организации от списъка по чл. 186д, ал. 1 от Закона за защита на потребителите, както и на Комисията за защита на потребителите да предявяват **иск за обезщетение за вреди**, причинени на колективния интерес на потребителите за нарушение на разпоредбите за защита на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от ЗЗП, независимо дали кръгът на увредените лица може да бъде установен, или не, и независимо дали вредите са реално претърпени или интересите на потребителите са поставени в опасност. Размерът на обезщетението се определя от съда по справедливост и се присъжда на квалифицираната организация или на КЗП. Разпоредбата съдържа вътрешно противоречие, доколкото от една страна предвижда възникване на специално право на „обезщетение за вреди“, а в същото време допуска вреди изобщо да не са настъпили. Нещо повече - според проекта	Приема	Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за

		обезщетение се дължи дори ако интересите на потребителите не са поставени в опасност. Доколкото предложеното законодателно решение не постига горния ефект, разпоредбата има по-скоро санкционен характер. Тъй като не е задължително увредените лица да бъдат установени, дори не е необходимо да има увредени потребители, обезщетителната функция на предложените разпоредби на практика не съществува. По този начин се нарушава забраната едно лице да бъде санкционирано два пъти за едно и също нарушение. Доколкото търговецът от една страна подлежи на санкция по силата на административнонаказателните разпоредби на ЗЗП, и втори път дължи т.нар. „обезщетение“ по чл. 388у за недоказани вреди, причинени на неустановени лица, с предложените текстове се постига недопустим двоен санкционен ефект. Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (накратко „Директива/та“), чиито разпоредби се въвеждат в националното законодателство с предложения законопроект, също не съдържа подобно законодателно разрешение. Нещо повече, подобен подход дори влиза в противоречие с принципите, залегнали в Директивата. Съображение 10 от мотивите към нея изтъква важността на осигуряването на необходимото равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците с цел избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват своята дейност. По-нататък изрично се пояснява, че за избягване на злоупотреба с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетения.		защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК**.**
		5. Разпоредбата на чл. 388р е вътрешно противоречива. Тя предвижда, че решението на съда по представителния иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите има действие за нарушителя, квалифицираната организация, предявила иска, потребителите, от името на които е предявен искът, които са увредени от установеното в представителния иск нарушение и които са изразили желание да	Приема	Чл. 388р е променен, а разпоредбата по отношение действието на постановеното решение по искове за средства за правна защита е въведена в чл.388о от глава 33а на ГПК със следната редакция: *„Действие на решението*

		участват в представителния иск, *както и по отношение на потребителите, които са част от групата потребители и не са заявили, че желаят да осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес*. Така се създава възможност за присъждане на обезщетение за нарушен потребителски интерес за всички потребители, които не са заявили изрично желание да водят самостоятелно съдебно дело, а не само за конституираните като ищци в конкретното производство. Тя не кореспондира с останалата част от разпоредбите от проекта и по-специално с чл. 388о, ал. 1, която предвижда, че за да получат обезщетение, потребителите трябва да се присъединят към представителния иск. Тя лишава от смисъл разпоредбата на чл. 388л, ал. 2, съгласно която потребителите, които са представлявани в производството по колективния иск не могат да участват в други производства по обезщетение на същото основание и срещу същия търговец. Това ограничение обаче няма действие по отношение на потребителите, които не са се присъединили към колективния иск. Същите ще могат да получат обезщетение според чл. 388р, ал. 2, но отделно ще могат да водят или да участват и в други производства за получаване на обезщетение. По този начин проектът в пълно противоречие със здравия разум поставя в по-благоприятно положение потребителите, които не са заявили изрично желание за участие в производството по колективния иск. Освен че си спестяват разноските и усилията да участват в процеса, на тези пасивни потребители се дава възможност да получат повече от едно обезщетение, което от своя страна противоречи на принципа на справедливостта, изрично залегнал в т. 10 от Преамбюла на Директива ЕС/2020/1828.		*Чл. 388о.* ***(1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.*** *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.* *(3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.* *(4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители.*
		6. В чл. 388с, ал. 4 на Проекта е предвидено, че за производствата по представителните искове не се дължи държавна такса. Тази норма не произтича от Директива ЕС/2020/1828 и целта на нейното въвеждане е неясна. Считаме, че същата може да доведе до злоупотреби с предявяването на представителни искове, рисковете от които Директива ЕС/2020/1828 в редица свои разпоредби декларира, че следва да бъдат избягвани от страна на националните законодатели и правоприлагащи органи. Държавните такси представляват сериозна предпоставка за отсяване на искове, които	Не приема	Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират**,** че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди

		действително служат за защита на ищеца. В противен случай целта на нововъведените производства лесно би могла да бъде дискредитирана чрез масово завеждане на дела със съвсем недобросъвестни цели, което освен всичко ще претовари извънредно много съда.		на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителен иск за средства за правна защита е свързано със значителни разходи от квалифицираните организации. Опасенията на злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни. Държавната такса за завеждане на иск е 4% от цената на иска. Тази такса би възпрепятствала всяка квалифицираната организация да упражни ефективно своето право да завежда искове за средства за правна защита на колективните интереси на потребителите. Предложено е квалифицираните организации да бъдат освободени от държавна такса за производствата по представителни искове. Разпоредбата на чл. 388с, ал. 4 става чл.388в, ал.3 от преработения проект на ЗИД на ЗЗП.

		7. Като слабост на законопроекта следва да се отчете, че не е предвиден механизъм за предварителни консултации между квалифицираните организации и търговеца преди завеждане на колективния иск. Такава възможност е предвидена изрично в чл. 8, пар. 4 от Директива ЕС/2020/1828 и нейната цел е да избегне злоупотреби с възможността за завеждане на колективни искове. Считаме за целесъобразно в проекта да се предвиди подходящ механизъм, при който активно легитимираната квалифицирана организация, респ. КЗП, първо се отправя искане до евентуалния бъдещ ответник, което да служи като предпоставка за предявяване на иска пред съда. Нашето мнение е, че ще спомогне за доброволно и бързо разрешаване на голям брой спорове. Подобен тип условия за предявяване на иска се прилагат успешно в други дялове на позитивното българско право (срв. чл. 380 КЗ относно уведомлението, отправено до застрахователя преди завеждането на иск срещу него), заради което би било желателно възпроизвеждането на чл. 8, пар. 4 от Директивата в текста на законопроекта.	Не приема	В случай на нарушение на законодателството за защита на потребителите, което уврежда интересите на голям брой потребители е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. Това е валидно в още по-голяма степен при масови вреди. Предлаганият механизъм за предварителни консултации с търговеца нарушител ще забави предявяването на представителен иск за преустановяване на нарушението и ще доведе до нанасяне на вреди на нови потребители, тъй като нарушението няма да е преустановено.
		8. Слабост на законопроекта е, че същият не транспонира по никакъв начин изискването на чл. 7, пар. 7 от Директива ЕС/2020/1828, според което държавите членки следва да гарантират, че съдилищата ще могат на възможно най-ранен етап от производството да отхвърлят искове, които са явно неоснователни. Това изискване е важен елемент от предотвратяването на злоупотреби с воденето на представителни искове. Категорията явна неоснователност е непозната на българския граждански процес, поради което без нейното изрично въвеждане Директивата не може да бъде изпълнена. Смятаме, че законопроектът не е изпълнил в пълнота тази задача, като в него липсва дефиниция на явната неоснователност, както и ясни указания към съда как да процедира при подобен тип порок на производството.	Приема	С параграф 31 от проекта на ЗИД на ЗЗП в ГПК се създава чл.237а : *„Решение при очевидно неоснователен иск* *Чл. 237а. (1) Когато искът би бил неоснователен, дори и изложените в исковата молба обстоятелства да бъдат доказани, съдът може да го отхвърли, без да изпраща исковата молба за отговор, без да насрочва открито заседание, без да събира доказателства и без да излага фактически констатации.* *(2) Когато в отговора на исковата молба се съдържат възражения, при чието доказване искът би бил неоснователен, съдът може да събере доказателства само във връзка с тях и да отхвърли иска, ако възраженията са основателни.* *(3) Решение по ал. 1 и 2 се постановява по почин на съда или по искане на ответника до приключване на съдебното дирене. Когато съдът прецени, че не са налице предпоставките за постановяване на такова решение, той отхвърля искането с определение и продължава разглеждането на делото.* *(4) Постановеното решение няма установително*

				действие по отношение на обстоятелствата, изложени в исковата молба. *(5) При обжалване на решението не се събират доказателства за обстоятелствата, изложени в исковата молба. Когато решението бъде отменено, производството продължава пред първоинстанционния съд по общия ред.“*
Ал. 2	**Асоциация на банките в България**	**I. Общи бележки**		
		Приветстваме, че с настоящото предложение за ЗИД на ЗЗП се предвиждат промени както в материалния закон за защита на потребителите, така и в съответното процесуално законодателство (Гражданския процесуален кодекс (ГПК)), което беше един от недостатъците на предходно изготвените законопроекти, целящи транспонирането на Директива (ЕС) 2020/1828 в България, а именно проектът на Закон за представителните искове за зашита на колективните интереси на потребителите. Въпреки това смятаме, че и в настоящото предложение за ЗИД на ЗЗП продължават да съществуват сериозни недостатъци, поради което е необходимо в проекта на закона да бъдат внесени допълнителни корекции и уточнения. Намираме, че при транспонирането в българското законодателство на текстовете на Директива (ЕС) 2020/1828 следва да се държи сметка за съществуващите институти в българското право. Смятаме, че производството по защита на колективните интереси на потребителите трябва да бъде уредено по аналогия на съществуващото производство по Глава Тридесет и трета на ГПК, със съответно приложение на нормите на процесуалния закон по отношение на събирането на доказателства, конституирането на страни в процеса, привременните мерки, поверителността и др.	Приема	Директива (ЕС) 2020/1828 изисква от държавите-членки да създадат механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, който отговаря на изискванията на директивата. Поради спецификата на представителните искове е възприет подход на обособяване на производството по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите в самостоятелна глава 33а „Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите“ от ГПК. Производството е уредено по аналогия на съществуващото производство по глава 33 „Производство по колективни искове“ на ГПК, със съответно приложение на нормите на процесуалния закон по отношение на събирането на доказателства, конституирането на страни в процеса, привременните мерки и др., съгласно предвидения чл.388д. *„Приложими правила* *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите,*

				доколкото в тази глава няма особени правила. *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция.“*

		1. Предвиденият представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не фигурира в Директивата и смятаме, че се явява национален принос в правната уредба. Директивата урежда само иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите, с който с цели обезщетяване на самите потребители, а не на представлявалата ги организация. Считаме, че уредбата е необоснована и следва да отпадне, тъй като не дава гаранции за това, че с правото на иск няма да се злоупотреби от страна на квалифицирана организация, или на финансираща я трета страна, които имат икономически интерес от предявяването или резултата от представителния иск. Също така според нас с този иск на практика се предлага въвеждането на т.нар. „наказателно обезщетение“ – обезщетение, което не възмездява реални вреди, а има назидателен, наказващ характер, каквото е чуждо на българския правен ред. Въвеждането на такова наказателно обезщетение не само че е извън обхвата на Директива, но и противоречи на съображение 10, изречение 2 и съображение 42, изречение 3 от нея, които ясно формулират принципа, че Директивата не следва да дава възможност да се налагат и да се присъждат наказателни обезщетения. Според резолюция на ЕП от 2 февруари 2012 г. относно темата „Към съгласуван европейски подход за колективна защита“, хоризонталната рамка следва да обхваща обезщетения единствено за действително причинени вреди, а обезщетенията с наказателен характер трябва да се забранят.	Приема	Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.
		2. В чл. 7, ал. 7 на Директивата е предвидено, че: „Държавите членки гарантират, че съдилищата или административните органи могат на възможно най-ранен етап от производството да отхвърлят искове, които са явно неоснователни, в съответствие с националното право“. Смятаме, че тази основна защита на търговеца не е включена ефективно в предложения законопроект, а е важно да бъде транспонирана точно, тъй като предпазва и самата правна система от риска по водене на явно неоснователни дела и похабяването на публичен ресурс за тях.	Приема	С параграф 31 от проекта на ЗИД на ЗЗП в ГПК се създава чл.237а : **„***Решение при очевидно неоснователен иск* *Чл. 237а. (1) Когато искът би бил неоснователен, дори и изложените в исковата молба обстоятелства да бъдат доказани, съдът може да го отхвърли, без да изпраща исковата молба за отговор, без да насрочва открито заседание, без да събира доказателства и без да излага фактически констатации.* *(2) Когато в отговора на исковата молба се съдържат възражения, при чието доказване искът би бил неоснователен, съдът може да събере доказателства само във връзка с тях и да отхвърли*

				иска, ако възраженията са основателни. *(3) Решение по ал. 1 и 2 се постановява по почин на съда или по искане на ответника до приключване на съдебното дирене. Когато съдът прецени, че не са налице предпоставките за постановяване на такова решение, той отхвърля искането с определение и продължава разглеждането на делото.* *(4) Постановеното решение няма установително действие по отношение на обстоятелствата, изложени в исковата молба.* *(5) При обжалване на решението не се събират доказателства за обстоятелствата, изложени в исковата молба. Когато решението бъде отменено, производството продължава пред първоинстанционния съд по общия ред.“*
		3. Вносителят на законопроекта не се е възползвал от възможността и по параграф 4 на чл. 8 от Директивата да създаде разпоредби, с които да задължи квалифицираната организация да поиска налагането на окончателни мерките за преустановяване или забрана, респ. за обезщетение, само след като е започнала консултации със съответния търговец с цел прекратяване на нарушението от страна на търговеца и ако нарушението не е прекратено в рамките на две седмици след получаване на искането за консултация. Това, по наше мнение, е сериозен законодателен пропуск. В много случаи, ако е предварително информиран за иска, търговецът ще има възможност да се коригира сам и да не се стигне до съдебен процес, с което ще се спестят усилия и разноски - не само на страните.	Не приема	Законопроектът не се е възползвал от предоставената опция, тъй като и до момента националното законодателство не съдържа изискване за задължително провеждане на консултации с търговеца (максимален срок от 14 дни) преди предявяване на иск за преустановяване и забрана на практика, която съставлява нарушение. По важната причина, поради което не е използвана предоставената опция, е че когато се води иск за установяване, преустановяване или забрана на търговска практика, съставляваща нарушение е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. В противен случай, нарушителят ще продължи да извършва нарушението и да извлича незаконни печалби от нарушението. Трябва да се има предвид, че се касае за нарушение, което накърнява интересите на голям брой потребители. Възприемането на тази опция би забавило производството по колективния иск за установяване, преустановяване или забрана. При нарушение, което уврежда интересите на много потребители е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. Това е валидно в още по-

				голяма степен при масови вреди. Преди да се стигне до предявяване на иск за установяване, преустановяване или забрана за нарушение на колективните интереси на потребителите, нарушителят е бил уведомен за извършеното нарушение и за необходимостта от неговото преустановяване. Предлаганият механизъм за предварителни консултации с търговеца нарушител ще забави предявяването на представител иск и ще доведе до нанасяне на вреди на нови потребители, тъй като нарушението няма да е преустановено.
		4. Считаме, че следва да се вземе предвид съображение 10 от Преамбюла на Директивата, според което е важно да се осигури равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност, като се предвидят подходящи механизми за контрол върху дейността на квалифицираните организации и най-вече проверка спазването на изискването за тяхната независимост и липса на влияние от лица, различни от потребителите, в т.ч. източниците на финансирането им.	Не приема	Опасенията за злоупотреби с предявяването на искове, като се предвидят подходящи механизми за контрол върху дейността на квалифицираните организации и най-вече проверка спазването на изискването за тяхната независимост са неоснователни. Повече от 25 години, квалифицираните организации в България имат право да предявят колективни искове по ГПК. Няма нито един случай на злоупотреба в това отношение. В изпълнение на Директивата, законопроектът въвежда за първи път изисквания по отношение финансирането на конкретни представителни искове от трети лица. Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 критерии за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба н№ 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите, Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г. Директивата не изисква проверка на финансирането на квалифицираните организации, а проверка

				относно финансирането на конкретен представителен иск. Възприемането на предложението ще има за резултат значително затрудняване работата на сдруженията на потребителите, които вече са обект на контрол по отношение на спазване на изискванията за представителност, както и по отношение признаването им за органи за АРС. Разходването на средствата от присъдени обезщетения ще се извършва под контрол на съда, така както това става в момента при исковете за защита на колективните интереси на потребителите по глава 33 от ГПК. Гаранции дава разпоредбата на чл.388и, с която се задължава съдът да провери наличие или липса на конфликт на интереси, а при основателни съмнения указва отстраняването му, като при неизпълнение на указанията връща исковата молба. *Конфликт на интереси* *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу*

		Същевременно, считаме, че по същите причини следва да се преосмисли цялостното освобождаване от такси за предявяване на този тип искове, тъй като това би създало поле за злоупотреба с процесуални права и предявяване на искове с единствената цел да се изнудват търговците.		*ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.* По отношение на таксите коректно е въведен разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828.
		5. В продължение изразяваме сериозни притеснения относно липсата на реални критерии за преценка дали квалифицираните организации са в съответствие с изискванията на Директивата. Като предпоставка за включване в списъка на „квалифицирани организации“ е пропуснато производството по ликвидация. Използват се неясни, неизпълнени с конкретика понятия, като например организацията да е „независима“, без да става ясно какво всъщност се има предвид под това.	Приема частично	В разпоредбата на чл.186б, ал.1, т.6 е включено и производството по ликвидация: **6.** „не е в производство по несъстоятелност или ликвидация“
		Считаме за абсолютно недостатъчно бланкетното деклариране от страна на квалифицираната организация, че не е налице конфликт на интереси. Не са заложени ефективни правила и механизми по отношение контрол на прозрачността на финансирането на тези организации от трети лица и реални служебни проверки на финансирането от страна на съда. Също така, не са предвидени никакви гаранции, че квалифицираната организация, загубила спора, ще може да плати разноските, сторени от търговеца. Затова смятаме, че изобщо липсват гаранции срещу злоупотреби с правата по Директивата от страна на квалифицираните организации. Не става ясно как ще се изразходват средствата от обезщетения, които е предвидено да се присъждат на квалифицираните организации. Смятаме, че трябва да се включат много по-детайлни изисквания относно начина на изразходване на обезщетението за накърнен колективен потребителски интерес, когато такова е присъдено на КЗП и на сдружение на потребителите, да се предвидят надеждни механизми за последващ контрол върху целесъобразността на тези разходи, както и подходящи санкции в случай на нарушение на изискването присъденото обезщетение да се използва само и единствено за защита на интересите на потребителите.	Не приема	България прилага критериите за признаване на квалифицираните организации повече от 18 години. Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба н№ 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите, Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г. Трябва да се има предвид, че директивата не изисква проверка на финансирането на квалифицираните организации, а проверка относно финансирането на конкретен представителен иск. Възприемането на това предложение ще има за резултат значително затрудняване работата на сдруженията на потребителите, които вече са обект на контрол по отношение на изискванията за представителност, както и по

				отношение признаването им за органи за АРС. Разходването на средствата от обезщетения ще се извършва под контрол на съда, така както това става в момента при исковете за защита на колективните интереси на потребителите по глава 33 от ГПК. Приетите разпоредбите на чл.237а и чл.388и (виж по- горе) също гарантират недопускане на неоснователни искове и наличие на конфликт на интереси.
		Не са транспонирани разпоредбите на Директивата относно възможността търговецът /ответник/ в представителен иск да има правото да изрази пред съда или административния орган основателните си опасения във връзка с това дали квалифицираната организация отговаря на критериите, изброени в член 4, параграф 3 - член 5, параграф 4 от Директивата.	Приема	В чл.388б, ал.4 от актуализирания проект е предоставена възможност на ответника да представи доказателства: *(4) Когато ответникът представи доказателства, които правят вероятно, че ищецът не отговаря на изискванията за квалифицирана организация, предвидени в правото на държавата членка по регистрацията си, съдът изисква от компетентния орган да извърши проверка. Когато органът заличи организацията от съответния списък, не вземе решение или съдът го намери за неправилно, съдът може да върне исковата молба.*
		6. Отделно, както беше споменато, в законопроекта е предвидено за представителните искове да не се дължи държавна такса, положение, което не произтича от Директивата, но допълнително може да доведе до злоупотреба с процесуални права и масово завеждане на дела с недобросъвестни цели, както и ще претовари извънредно много съда. Директивата предвижда отговорността за разноски да се разпределя спрямо националното право. А настоящият правен режим е, че се дължи стандартна 4-процентова държавна такса върху цената на колективния потребителски иск. В допълнение, ГПК предвижда обща възможност за освобождаване от държавна такса, но при определение условия. В чл. 20 от Директивата е посочено, че мерките, които държавите членки могат да предприемат за подпомагане на компетентните структури включват „ограничаване на приложимите съдебни такси“, но не и цялостното	Не приема	Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират**,** че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителни

		освобождаване. Намираме, че цялостното освобождаване от такси ще създаде поле за злоупотреба с процесуални права и предявяване на искове с единствената цел да се изнудват търговците и считаме, че този принцип следва да се подложи на сериозна дискусия.		искове е свързано със значителни разходи от квалифицираните организации и не освобождаването от такси би ограничило достъпа на потребителите до правосъдие, което е изискване на Директивата. Опасенията за злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни.
		7. Възразяваме и срещу възможността за предявяване на представителен иск, без да е нужно да се доказват реално настъпили вреди, без да има изискване да се отчита техният размер и без да е нужно да се доказва каквато и да било причинна връзка с нарушението. Идеята на Директивата е да не трябва да се доказват вредите, претърпени поотделно от всеки потребител, но не и да не подлежат на доказване изобщо, както превратно предвижда законопроектът. Според законопроекта не е необходимо кръгът на увредените лица да може да бъде установен, а самото обезщетение може да се присъди на квалифицирана организация. Директивата обаче не предвижда възможност обезщетението да се получи от квалифицираната организация-ищец. Въпреки това законопроектът въвежда в полза на квалифицираната организация възможност да получава суми, които на практика представляват имуществена санкция, каквато само административните органи могат да налагат. Няма никакви механизми въпросното обезщетение да не се превърне в средство на обогатяване на квалифицираните организации, вместо да е ефективен способ за защита на потребителите. При сега формулираните текстове на законопроекта, считаме, че единствената реална последица от закона ще бъде затормозяване на търговците и оскъпяване на тяхната дейност, вместо истинска и задълбочена защита на тази уязвима група в обществото – потребителите. Предвид прекалено облечените условия, създават се възможности за масово завеждане на всевъзможни дела срещу търговци, които реално не защитават потребителския интерес.	Приема	Разпоредбата на чл. 186, ал. 1, т. 1, б. “в“ от ЗЗП и на чл.388у от ГПК относно представителния иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите отпада от преработения вариант на законопроекта. Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.
		8. Неизяснено използване на терминология: като цяло, законопроектът се нуждае от по-добра систематичност и прецизност на нормите, особено на процесуалните такива- като напр. с какъв акт, кога се произнася съда, кога страните могат да упражняват процесуални права, вкл. да подават възражения). Не е ясно еднозначно ли се употребяват „заинтересованите	Приема	Бележката е много обща и се отнася до терминология, свързана с въвеждането на Директива (ЕС) 2020/1828, която изисква да се уреди едно специално исково производство по колективни искове за защита на потребителите, различно от сега действащото производство по

		индивидуални потребители“, „заинтересовани индивидуални потребители, които са заявили участие в представителния иск“, „заинтересованите потребители от представителния иск“, „засегнатите потребители“, „група потребители, заявили желанието си да участват в представителния иск“, „групата потребители“. Определението за „група потребители“ не допринася за изясняване на въпроса, доколкото посочва, че се касае за лица, които „са представени в представителния иск“, което, от своя страна, поражда необходимостта да се даде дефиниция за „представени“.		глава 33 на ГПК. Част от разпоредбите, включени в ЗЗП са намерили своето място в глава 33а на ГПК. Разпоредбите относно давностните срокове са преместени в ЗЗП. С отпадането на иска за защита на колективния интерес на потребителите се избягва и ненужното смесване на термините „обезщетяване“ и „обезщетение“. Във финалния проект на ЗИД на ЗЗП терминологията е уеднаквена.
		В чл. 388з от проекта на ЗИД на ЗЗП във връзка с представянето на доказателствата се въвежда понятието „пропорционалност“, което не е достатъчно прецизирано, още повече, че в ГПК термините, които се ползват са - относимост, допустимост, необходимост. Непрекъснато се смесват термините „обезщетяване“ и „обезщетение“, а те не са синоними. В мотивите и законопроекта се използват непрецизни понятия като „точка за контакт“, „незаконно нарушение“ (нарушението по подразбиране е незаконно) и др.., вместо наложилите се във вътрешното ни право термини.	Приема	Чл. 388з от проекта на ЗИД на ЗЗП е отпаднал. Приет е чл.388д, с който се препраща към разпоредбите на глава 33а и общите правила на ГПК, в тази връзка и по отношение на доказателствата. ***Приложими правила*** *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция*
		В чл. 388е от проекта е въведен терминът „да отклони иска“, като е изцяло неразбираемо какво се има предвид в случая. В някои разпоредби се използва „съдът не допуска разглеждане на делото“, като вероятно се има предвид прекратяване на делото.	Приема	Чл. 388е става чл.388и: ***„Конфликт на интереси*** *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на*

				потребителите. *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.“*
		9. Алтернативното определяне на местната подсъдност – по мястото на извършването на нарушението или по седалището на ответника може да доведе до затруднения при определяне на компетентния съд, особено в случаите на нарушения, осъществени на територията на повече от един компетентен съд. Би следвало да бъде запазен общият принцип в гражданския процес за определяне на компетентния съд по седалището на ответника.	Не приема	ГПК предвижда следните изключения от посоченото основно правило. - иск на потребител може да бъде предявен и по неговия настоящ или постоянен адрес (чл.113 ГПК) ; - иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по „местоизвършването на деянието“ (чл.115 от ГПК). Общият принцип в гражданския процес за определяне на компетентния съд по седалището на ответника е запазен, като е въведена допълнителна възможност да е „или“ по мястото на извършване на нарушението. „*Чл. 388в. (1) Представителните искове се предявяват пред окръжния съд по мястото на извършване на нарушението или по седалището на ответника.“*
		10. Липсва ясно разграничение кога трябва да се предяви представителен и кога колективен иск. Както при представителните искове, предметът на колективните искове също е защита на колективния интерес. Колективни искове също могат да се предявяват от КЗП и от потребителски организации. Претенциите по един колективен иск също могат да имат договорен характер, като например по силата на ЗЗП организациите на потребителите може да оспорват незаконосъобразни практики, да искат нищожност на клаузи в общи условия и подобни. Не е ясно в тези случаи кое производство ще бъде приложено - ищецът ли избира производството или съдът ще има правомощия да квалифицира	Не приема	Не е необходимо специално разграничение между исковете по глава 33 и глава 33а от ГПК. В съответствие с Директивата, законопроектът създава механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, който се отличава от съществуващия в момента национален механизъм за колективни искове, предвиден в глава 33 от ГПК. Ищецът е свободен да избере по кой път ще предяви иска - дали по реда на глава 33 от ГПК за колективни искове или по реда на глава 33а

		иска като колективен или представителен, съответно кой процесуален ред ще се приложи.		от ГПК за производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите.
		II. Конкретните ни коментари относно предложенията по законопроекта по ЗЗП		
		1. По чл. 186, ал. 1, т. 1, б. "в" Както е посочено и в т. 1 от Общите ни бележки по-горе Директивата не урежда представителни искове за обезщетяване на вреди на колективния интерес на потребителите, респ. този вид искове и производствата за разглеждането им излизат извън предметния обхват на Директива (ЕС) 2020/1828 и считаме, че следва да отпадне.	Приема	Разпоредбата на чл. 186, ал. 1, т. 1, б. "в" от ЗЗП и на чл.388у от ГПК относно представителния иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите ще отпадне. Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на "punitive damages". Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.
		2. По 186а, ал.1, т.3 Т. 3 на чл. 186а, ал. 1 е формулирана неясно и следва да се прецизира, че става дума за квалифицирани организации, регистрирани **в друга държава-членка във връзка с предявяване на трансгранични представителни искове за нарушения, извършени на територията на Република България.** Изискването за настъпването на последиците на територията на друга държава – членка не е предвидено, като	Приема	Формулировката на т. 3 е променена. Разпоредбата на чл. 186а, ал. 1 намира своето място в ГПК (чл. 388б), както следва: „*Чл. 388б. (1) Представителен иск може да предяви:* *1. Комисията за защита на потребителите;* *2. юридическо лице, чийто предмет на дейност обхваща защита на нарушените колективни интереси с оглед вида на правата, местоживеенето на потребителите и другите им аспекти, и което е*

		основание за квалифициране на иска, като трансграничен в Директивата.		*включено в списъка:* *а) по чл. 186а, ал. 1 от Закона за защита на потребителите или* *б) на квалифицираните организации, публикуван от Европейската комисия.“*
		3. По чл. 186в **3.1. По чл. 186в, ал.1** Считаме, че да се посочат транспонираните в националното законодателство нормативни актове (на включените в Приложение 1 от Директивата) или конкретни разпоредби от тях, крие рискове от необосновано разширяване на предметния обхват на Директивата, респ. от грешки при транспонирането й, както и прилагането й от съдилищата. Пример за това е т. 16, която включва в предмета на закона разпоредби от ЗПУПС, които нямат никакво отношение към защитата на потребителите. Такива примери са чл. 122 - относно определението за платежна система и оператор на платежна система; чл. 125 – 126, касаещи правилата за достъп и ограниченията за достъпа до платежна система; чл. 154, 156-158, 160-163 и 167-170 са разпоредби относно осъществявания от БНБ платежен надзор над ДПУ и оператори на платежни системи.	Не приема	Предложеният текст на разпоредбата на чл. 186в, ал.1 става текст на разпоредбата на чл.186, ал.3 от ЗЗП. Посочените разпоредби въвеждат прецизно конкретни разпоредби, включени в т.16 от Приложение I на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 23.12.2015 г., стр. 35), и на Директива 2014/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно съпоставимостта на таксите по платежните сметки, прехвърлянето на платежни сметки и достъпа до платежни сметки за основни операции (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 214), както следва: - разпоредбата на **чл.122** въвежда коректно изискванията на чл. 4, параграф 7 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.125** въвежда коректно изискванията на чл. 35, параграф 1, ал.1 от Директива (ЕС) 2015/236; - разпоредбата на **чл.126** въвежда коректно изискванията на чл. 35, параграф 2 и ал.3 от Директива (ЕС) 2015/2366; Има изменения в Директива (ЕС) 2015/2366 - разпоредбата на **чл.154** въвежда коректно изискванията на чл. 100, параграф 1, ал.1 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбите на **чл.156 и чл.157** въвеждат

				коректно изискванията на чл. 22, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.158** въвежда коректно изискванията на чл. 24, параграф 1 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.160** въвежда коректно изискванията на чл. 24, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.161** въвежда коректно изискванията на чл. 24, параграф 3 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.162** въвежда коректно изискванията на чл. 22, параграф 4, ал.1, б. а, б, в и ал.2 от Директива 2014/92/ЕС; - разпоредбата на **чл.163** въвежда коректно изискванията на чл. 23 от Директива 2014/92/ЕС; - разпоредбата на **чл.167** въвежда коректно изискванията на чл. 99, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.168** въвежда коректно изискванията на чл. 22, параграф 1, ал.1 от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.169** въвежда коректно изискванията на чл. 23, параграф 1, ал.2, б. в от Директива (ЕС) 2015/2366; - разпоредбата на **чл.170** въвежда коректно изискванията на чл. 23, параграф 1, ал.2, б. г от Директива (ЕС) 2015/2366.
		Същевременно, с т. 54 е проявен стремеж да се запълнят евентуални пропуски в този подход, както и да се включат нови актове на ЕС, като се препраща към Приложение 1 от Директивата, заедно с пояснението, че посочените в него актове на Европейския съюз са включени в обхвата на закона така, както са въведени в националното законодателство на държавите-членки от ЕС. Смятаме, че този подход на конкретно посочване на разпоредби следва да се преосмисли	Не приема	С оглед определяне на материалния обхват на законопроекта е необходимо да се определят разпоредбите на националното право, въвеждащи съответните разпоредби от актове на правото на ЕС, включени в обхвата на Директивата. Предложената точка включва всички актове на ЕС, включени в Приложение I на директивата, които са въведени в националното законодателство на държавите-

				членки. Разпоредбата няма за цел да допълва евентуални пропуски, а е предназначена за целите на трансграничните представителни искове.
		3.2. По чл.186в, ал.2 Намираме, че редакцията на тази алинея е трудно разбираема като смисъл. Считаме, че в рамките на производство, в което конкретният потребител може да не участва, няма как да се установи дали е имало индивидуално договаряне или не.	Приема	Посочената разпоредба отпада от финалния проект на ЗИД на ЗЗП
		4. По чл. 186е, ал.1 Както е посочено в Общите ни бележки по т. 5 по-горе изискванията към организациите, за да бъдат включени в списъка квалифицираните организации са мъгляви и не дават гаранции за тяхната квалифицираност. Не е ясно какво дава изискването за актуалната интернет страница на организацията. По т. 4 предлагаме да се дефинира каква дейност се очаква организацията да е извършвала, както и да се включи задължение за посочване на информация относно конкретните спорове, за които е съдействала организацията. По т. 7 не е ясно как ще се проверява изпълнението на условието независимост.	Приема частично	Проектът на ЗИД на ЗЗП въвежда коректно изискванията на чл. 4 и чл. 5 на Директива (ЕС) 2020/1828. Тази материя вече е въведена в националното законодателство и с проекта не се създава нова уредба. Директивата съдържа критерии за организациите, предявяващи трансгранични представителни искове. Законопроектът прилага тези критерии и по отношение на представителните искове на национално ниво. Директивата дава тази възможност (чл. 4, параграф. 5 на Директива (ЕС) 2020/1828). Не е уместно, критериите за квалифицираните организации, които предявяват искове на национално ниво да бъдат по тежки и по рестриктивни от критериите за квалифицираните организации, които предявяват трансгранични представителни искове. Предявяването на трансграничен иск е много по тежко и изисква много по-голяма експертиза и умения в сравнение с предявяването на представителен иск на национално ниво. Разпоредбите на проекта на ЗИД на ЗЗП въвеждат коректно критериите за признаване на квалифицираните организации, предвидени в чл. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828. Критериите за признаване на квалифицираните организации, посочени в директивата не се различават съществено от сега действащите критерии на национално ниво за предявяване на колективни искове от страна

				на квалифицираните организации (КЗП и сдружения на потребителите). Съгласно изискванията на Директивата, квалифицираните организации трябва да имат процедури за предотвратяване на влияние на лица различни от потребители. Това изискване е предвидено в законопроекта. Също така, трябва да се има предвид, че действащият ЗЗП съдържа изисквания за представителност на сдруженията на потребителите, които включват изискване за доказване, че сдружението е осъществявало дейност за защита на потребителите през последната една година. Спазването на това изискване се проверява ежегодно от министерството в рамките на всяка процедура за финансиране на сдруженията на потребителите. Администрацията за защита на потребителите проверява ежегодно дали дадено представително сдружение за защита на потребителите извършва ефективна дейност за защита на потребителите през последната една година. Съгласно чл.170, ал.1 от ЗЗП, за да се приеме, че дадено сдружение е осъществявало дейност за защита на потребителите през последната една година то трябва да докаже, че извършва ефективно най-малко 4 от изброените обществени дейности за защита на интересите на потребителите, като: - завежда искове за защита на колективните - интереси на потребителите; - завежда искове за защита на колективните интереси на потребителите; - издава списание или друго специализирано издание на потребителска тематика; - оказва съдействие за решаване на потребителски спорове; - осъществява информационни дейности и/или

				кампании в областта на защитата на потребителите; - осъществява образователни дейности и/или кампании в областта на защитата на потребителите; - извършва сравнителни тестове и проучвания на стоки и услуги, предоставяни на българския пазар; - има функциониращи приемни за предоставяне на съвети и информация на потребителите най-малко в една трета от областните градове на страната. Чл. 186е, ал.1 става чл.186б, ал.1. С допълването на чл.186б, ал.1 т.7 с изискване за установяване на „процедури за предотвратяване на такова влияние, както и на конфликт на интереси, между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите“ се създават условия за проверка на изискването за независимост.
		5. По чл. 186ж, ал. 1 В продължение на изложеното в Общите ни бележки по т. 5 по-горе по чл. 186ж, ал.1 считаме, че наличието на някои положителни факти по чл. 186е, ал. 1, т.7 следва да се установяват от квалифицираната организация, която желае да бъде включена в списъка по чл. 186ж. Вместо с декларация, фактите следва да се установяват със съответни документи, като например одитиран годишен финансов отчет, ако такъв не е публикуван в ТРРЮЛЦЦ, процедура за предотвратяване на влиянието от търговци, които имат икономически интерес от предявяването на представителен иск, когато такава процедура не е включена в устава и др. Друго предложение, което имаме е, тъй като заповедта като административен акт засяга значително по-широк кръг от интереси от интереса на конкретния заявител, да се обмисли варианта в производството да има възможност да участват всички засегнати лица, на които да бъде признато правото да защитят интересите си по съдебен ред. Съответно, предлагаме чл.186ж ЗЗП да бъде допълнен по начин, който предвижда:	Не приема	Виж бележката по-горе. Заповедта по чл. 186в, ал.1 (предходен чл. 186ж, ал. 1) е индивидуален административен акт, който подлежи на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като оспорването може да се осъществи от заинтересованите лица, чиито права и законни интереси са пряко засегнати от акта. След като бъде оспорен, административният акт: 1) бива потвърден и влиза в сила, така както е издаден или 2) бива отменен.

		-изрична възможност за обжалване по съдебен ред на заповедта на министъра на икономиката от всяко заинтересовано лице, както и -възможността всяко заинтересовано лице да подава искане за изключване на определена организация от списъка.		
		6. По чл. 226а, чл. 226б и чл. 226в Считаме, че предвидените в тези членове санкции за неизпълнение следва да отговарят на определените в чл. 405 от Закона за съдебната власт. Не са посочени аргументи за прекомерно увеличения размер на глобата или имуществената санкция в тези случаи. Особено притеснителна е редакцията на чл. 226а, предвиждаща глоба при непредставяне на доказателства. Считаме, че ГПК съдържа достатъчно санкции при непредставяне на доказателства, поради което административната санкция се явява ненужна и изопачаваща целите на процеса.	Приема	Разпоредбата на чл.226а, чл.226б е чл.226в отпадат от финалния вариант на проекта. Относно санкциите ще се прилагат общите правила в ГПК (чл.388д от ГПК) Предвид бележката, по отношение на санкциите за непредставянето на доказателства, ще се прилагат действащите текстове на ГПК. (напр. чл.90а, чл.91, ал.3, чл.527, ал.4)
		Б. По отношение на изменения в Гражданския процесуален кодекс		
		1.По чл. 388в, ал. 2 Според нас проверката на съда при трансгранични представителни искове дали предметът на дейността на квалифицираната организация ѝ дава право да предяви конкретния иск за защита на колективните интереси на потребителите, следва да е задължителна, доколкото говорим за положителна процесуална предпоставка за предявяване на правото на иск, а не съдът да „може“ да провери.	Приема	Изискването за предмета на дейност на организацията ще се прилага както по отношение на трансграничните представителни искове, така и по отношение на националните представителни искове. *Чл. 388б, ал.1, т.2 от финалния проект (предходен чл. 388в, ал. 2) гласи:* *Чл. 388б. (1) Представителен иск може да предяви:* *2. юридическо лице, чийто предмет на дейност обхваща защита на нарушените колективни интереси с оглед вида на правата, местоживеенето на потребителите и другите им аспекти, и което е включено в списъка:* *а) по чл. 186а, ал. 1 от Закона за защита на потребителите или* *б) на квалифицираните организации, публикуван от Европейската комисия.“* *(4) Когато ответникът представи доказателства, които правят вероятно, че ищецът не отговаря на*

				изискванията за квалифицирана организация, предвидени в правото на държавата членка по регистрацията си, съдът изисква от компетентния орган да извърши проверка. Когато органът заличи организацията от съответния списък, не вземе решение или съдът го намери за неправилно, съдът може да върне исковата молба.
		2. По чл. 388г, ал.4 Считаме, че така уредената проверка за конфликт на интереси, ограничаваща се само до финансирането на иска, е недостатъчна, за да се предотврати конфликт на интереси и недобросъвестност при завеждането на представителни искове. Следва да се разшири обхватът на проверката, като се даде възможност на ответника-търговец да представи или събере доказателства в тази връзка. Съдът следва да следи служебно за недобросъвестност и извън финансирането. Текстът следва да се прецизира, като се уточни, че се представят доказателства за източниците на финансиране, а не същите да се удостоверяват само с декларация, с цел съдът да извърши проверката, очертана в чл. 8 от законопроекта. Също така, смятаме, че систематичното място на този текст е в Глава пета – искове за обезщетение.	Приема частично	Съгласно чл.388и, ал.2 (предходен чл.388г, ал.4 от проекта на ЗИД на ЗЗП) съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, като при основателни съмнения изисква от организацията да откаже или промени финансирането. В случай на неизпълнение указанието на съда, съдът връща исковата молба. „*Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращият:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск, в който ответникът е конкурент на лицето, предоставило финансиране, или срещу ответник, от когото страната, предоставила финансиране, е зависима.* *(3) При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът указва на ищеца да предостави допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането в подходящ срок. При*

				неизпълнение на указанията съдът връща исковата молба.“ Също така съгласно чл.388б, ал.4 ответникът има право да представя доказателства в тази връзка. *„Чл.388б (4) Когато ответникът представи доказателства, които правят вероятно, че ищецът не отговаря на изискванията за квалифицирана организация, предвидени в правото на държавата членка по регистрацията си, съдът изисква от компетентния орган да извърши проверка. Когато органът заличи организацията от съответния списък, не вземе решение или съдът го намери за неправилно, съдът може да върне исковата молба.“* Предложението относно източниците на финансиране на самата организация се отклонява от Директива (ЕС) 2020/1828. Съгласно изискването на чл.10 от директивата „Държавите-членки гарантират, че когато даден представителен иск за налагане на мерки за обезщетение е финансиран от трета страна, доколкото това е позволено в съответствие с националното право, са избегнати конфликтите на интереси, и че финансирането от трети страни, които имат икономически интерес от предявяването или от резултата от представителния иск за налагане на мерки за обезщетение, не отклонява представителния иск от защитата на колективните интереси на потребителите“. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828, проверката се отнася до финансиране на конкретния иск от трети страни, а не на източниците на финансиране на самата организация. Няма основание да се приеме по презумпция, че сдруженията на потребителите са недобросъвестни.
		3. По чл. 388д Смятаме, че посочените условия за допустимост на иска по чл. 388д трябва да са едновременно изпълнени и затова предлагаме	Приема	Разпоредбата на чл.388д отпада от проекта. Посочените условия не са единствените условия за допустимост на иска, доколкото законът и

		преди думите „следните условия“ да се добави ***“едновременно“,*** **както и да бъде добавено още едно условие, като точка 4, а именно, „*при предявяване на иска не е налице конфликт на интереси по смисъла*** *на чл. 8, ал.1 и ал. 2. „*		процесуалноправната доктрина разглеждат и други условия. Такива, впрочем, се съдържат и в директивата, напр. чл. 9, параграф 4. Субсидиарно се прилагат разпоредбите на глава 33 и общите правила в ГПК. Съгласно възприетия принцип за служебното начало (чл. 7, ал. 1 от ГПК) съдът служебно извършва необходимите процесуални действия по движението и приключването на делото и следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните. Също така съдът извършва проверка за допустимост на иска (чл. 130 от ГПК).
		4. По чл. 388е **4.1. По чл. 388е, ал. 1** Съгласно разпоредбата, когато иск за обезщетение се финансира от трета за спора страна, съдът следи служебно за наличието на конфликт на интереси и дали финансиращата страна има икономически интерес от завеждането или резултата от него. Съдът може да поиска допълнителна информация, да задължи квалифицираната организация да промени или откаже финансирането или да не признае правото й да води иск. Считаме, че така уредената проверка, ограничаваща се само до финансирането на иска, е недостатъчна, за да се предотврати конфликт на интереси и недобросъвестност при завеждането на представителни искове**.** Следва да се разшири обхватът на проверката, като се даде възможност на ответника-търговец да представи или събере доказателства в тази връзка. Съдът следва да следи служебно за недобросъвестност и извън финансирането. Когато са налице основателни съмнения за това, съдът трябва да остави иска без разглеждане и исковата молба да бъде върната. Това правомощие на водещия орган не следва да бъде обвързано с отделните етапи на съдебното производство, а да може да бъде извършено винаги от съда, включително пред въззивна и касационна инстанция.	Приема частично	Съдът служебно проверява дали е налице конфликт на интереси и в случай, че има основателни съмнения връща исковата молба. Разпоредбата на чл.388е е променена, като във финалния проект става чл.388и. „*Конфликт на интереси* *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е*

		В тази връзка, предлагаме допълване на чл. 388е със следната редакция: *„Чл. 388е .....* *(4) При завеждането на представителен иск и във всеки един момент на делото, съдът следи служебно за наличието на недобросъвестност или конфликт на интереси при ищеца и свързаните с него лица.* *(5) Когато са налице основателни съмнения за конфликт на интереси или за недобросъвестност на квалифицирана организация или свързаните с нея лица, съдът може да даде указания за отстраняването им или да върне исковата молба.* *(6) С отговора на исковата молба ответникът може да представи доказателства или да иска тяхното събиране, с оглед доказване на недобросъвестност или конфликт на интереси.“*		*зависимо.* Предложението за конкретна редакция противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Съгласно изискването на чл.10 от директивата „*Държавите-членки гарантират, че когато даден представителен иск за налагане на мерки за обезщетение е финансиран от трета страна, доколкото това е позволено в съответствие с националното право, са избегнати конфликтите на интереси, и че финансирането от трети страни, които имат икономически интерес от предявяването или от резултата от представителния иск за налагане на мерки за обезщетение, не отклонява представителния иск от защитата на колективните интереси на потребителите*“. Съгласно Директивата проверката се отнася до финансиране на конкретния иск от трети страни, а не на източниците на финансиране на самата организация. Няма основание да се приема по презумпция, че сдруженията на потребителите са недобросъвестни. Предложението разширява прекомерно проверката. Директивата не съдържа изискване за „недобросъвестност“ на организацията. Още повече да се говори за недобросъвестност на организация, която предявява иск срещу търговец за нарушение на законодателството за защита на потребителите
		4.2. По чл. 388е, ал. 2 Ограничението по ал. 2, т. 2 би следвало да обхваща и лицата, които се явяват свързани с ответника или лицето, което е предоставило финансиране. Текстът се нуждае от прецизиране, като „страната, предоставила финансиране“ предлагаме **се замени с „лицето, предоставило финансиране“.**	Приема	В преработения проект разпоредбата на чл. 388е, ал.2 става чл.388и, ал.2 в следната редакция: „*Чл. 388и., (2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.*

				2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите; *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.*
		4. 3. По чл. 388е, ал. 3 По ал. 3 намираме, че в този случай обемът на дължимата защита и съдействие от съда, дори и при спазване на принципа на служебното начало, е прекомерен. В случай, че съдът установи конфликт на интереси, той следва да върне исковата молба, като разпореждането/определението ще подлежи на инстанционен контрол посредством обжалване с частна жалба. Впоследствие, организацията би могла да предяви нов иск, който вече да не е финансиран от трета страна/да няма конфликт на интереси.	Приема	Разпоредбата на чл.388и, ал.3 (предходен чл.388е, ал.3) гласи: *„(3) При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът указва на ищеца да предостави допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането в подходящ срок. При неизпълнение на указанията съдът връща исковата молба.*“ Квалифицираната организация има право на инстанционен контрол чрез обжалване с частна жалба – съгласно общите разпоредби на ГПК.
		5.1. По чл.388ж, ал.1 От разпоредбата на чл. 388ж, ал. 1 не става ясно какви са предпоставките за допускане на изслушване в открито съдебно заседание – при съмнения за конфликт на интереси, при преценка за недопустимост или друго? В аналогичните разпоредби на чл. 381, ал. 1 и ал. 2 ГПК са предвидени предпоставките, по които може да се допусне изслушване. От следващата алинея може да се направи извод, че вероятно става дума за преценка на допустимостта на иска по смисъла на чл. 388е, но пък съдът следва да съблюдава и наличието на предпоставките, очертани в чл.388г.	Приема	Предложената разпоредба на чл.388ж, ал.1 отпада във финалния проект. Разпоредбата на предходният чл.388ж е уредена в чл.388в и чл.388г, а по отношение конфликта на интереси в чл.388и, както следва: ***Предявяване на иска*** *Чл. 388в. (1) Представителните искове се предявяват пред окръжния съд по мястото на извършване на нарушението или по седалището на ответника.* *(2) В исковата молба се посочват обстоятелствата, които определят групата потребители, които са увредени или могат да бъдат увредени от практиката.* *(3) За производствата по представителни искове не се дължи държавна такса.* *(4) Съдът проверява дали предметът на дейност на квалифицираната организация по чл. 388б, ал. 1 ѝ позволява да предяви конкретния иск за защита на колективните интереси на потребителите.* *(5) При предявяване на иск по чл. 388а, ал. 1, т. 1,*

				квалифицираната организация не трябва да доказва: *1.съгласието на индивидуалните потребители да бъдат представлявани от нея;* *2. действителните загуби или вреди за индивидуалните потребители, увредени от нарушението;* *3. наличието на умисъл или небрежност от страна на търговеца.* ***Последици при недопустимост*** *Чл. 388г. Когато представителният иск е недопустим, съдът определя подходящи мерки и срок, в който ищецът за своя сметка да информира групата потребители за влязлото в сила определение***.** *Конфликт на интереси* *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на дел* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лиц* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.*
		5.2. По чл.388ж, ал.2 В ал. 2 предлагаме към обстоятелствата, които водят до недопускане разглеждане на делото да се добави и когато искът не отговаря на условията за допустимост по чл. 388д.	Приема	Разпоредбата на чл.388д относно условията за допустимост на иска отпада от предложения законопроект, тъй като това не са единствените условия за допустимост на иска. Разпоредбата

				на предходния чл.388ж се урежда в чл.388в и чл.388г, а по отношение конфликта на интереси – чл.388и (виж по- горе). Също така по отношения на допустимостта на иска се прилагат субсидиарно правилата на глава 33 Производство по колективни искове и общите разпоредби на ГПК, съгласно чл.388д Приложими правила *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция*.
		5.3 По чл.388ж, ал.3 В ал. 3 срок за обжалване на определението на съда не е изрично установен, като се предполага това да е общия седмичен срок. Считаме, че с оглед спецификата, следва да бъде установен поне двуседмичен срок за обжалване на прекратителното определение.	Приема	Разпоредбата на чл.388ж, ал. 3 е отпаднала, тъй като обжалването на определение на съда с частна жалба е предвидено в ГПК. „Приложими правила *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция*.“
		6. По чл. 388з **6.1. По чл. 388з, ал. 1** Към момента, принципът на поверителност не е прогласен в ГПК, като отделен принцип на гражданското съдопроизводство. Този момент е засегнат при разпоредбите за изключването на публичността по реда на чл. 136 ГПК и би следвало да се приложи същият ред. Също така, е възможно да се имат предвид	Приема	Разпоредбите относно представяне на доказателства, включително чл.388з, ал.1 не са включени във финалния вариант на законопроекта. Относно представянето на доказателства в проекта е предвидено препращане към разпоредбите на ГПК съгл. чл. 388д.

		мерките за поверителност в съдебното производство по чл. 12 от Закона за защита на търговската тайна, но при всички случаи намираме, че понятията „поверителност“ и „пропорционалност“, по смисъла на законопроекта, следва да съответстват на действащите процесуални правила. Що се отнася до пропорционалността, съгласно чл. 146, ал. 4 ГПК, съдът се произнася с определение по доказателствените искания на страните, като допуска доказателствата, които са относими, допустими и необходими.		„*Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция*.“
		6.2. По чл.388з, ал. 3 Подобни мерки за защита на доказателствата към момента не са предвидени в ГПК и считаме, че тази разпоредба би затруднила съда и следва да бъде конкретизирана. Ако се имат предвид мерките по чл. 12 от Закона за защита на търговската тайна, нека това се посочи изрично. При защитата на доказателствата, които съдържат чувствителна търговска информация, търговска или производствена тайна, следва да се разпишат ясни правила за съхранение, достъп и послужване.	Приема	Разпоредбите относно представяне на доказателства, включително чл.388з, ал.1 не са включени във финалния вариант на законопроекта. Относно представяне на доказателства се прилага чл. 388д. (виж по-горе)
		6.3. По чл. 388з, ал. 4 Последиците от отказа за представяне на доказателства също са регламентирани с действащи процесуални норми – тези на чл. 190 и чл. 161 ГПК и няма нужда от тяхното преупреждане.	Приема	Разпоредбите относно представяне на доказателства, включително чл.388з, ал.1 не са включени във финалния вариант на законопроекта. Относно представяне на доказателства се прилага Чл. 388д. (виж по-горе)
		7. По чл. 388и **7.1. По чл. 388и, ал. 1** Привременни мерки, налагани в хода на производството, както и мерките, които съдът ще постанови със съдебното решение, следва да бъдат ясно отграничени, като се вземе предвид характера на иска. Обръщаме внимание, че мярката по чл. 388и, ал. 1, т. 2 следва да се съдържа в решението. Все пак не е ясно какво е съотношението между привременните мерки по т.1 и мерките по т.2 на чл. 388и, ал. 1, както и дали с решението си съдът ще разпорежда на ответника да преустанови или забрани практиката или само ще установи нарушението. В допълнение, установяването на неравноправния характер на клаузи, по смисъла на т. 3 от чл. 388и, ал. 1 от проектозакона също не е необходимо и към момента съдът по служебен път следи това,	Приема	Предложена е нова редакция на текста, като чл.388и, ал.1 сега е чл.388ж, както следва: ***Привременни мерки*** *Чл. 388ж. Съдът, пред който е предявен представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика за определен срок, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.*

		така че няма необходимост да бъде посочена изрично.		
		7.2. По чл.388и, ал.2 Предлагаме да се допълни текста на чл. 388и, ал. 2, т.1 по следния начин: „отхвърля иска като неоснователен“. Също така не става ясно защо т. 2 и т. 3 не са сляти в една цяла точка, предвид обстоятелството, че и двете са функции на уважен иск.	Приема частично	Предложена е нова редакция на правилата относно решението по представителен иск за установяване, преустановяване и забрана, като чл.388и, ал.2 става чл.388з, както следва: *Решение* *Чл. 388з. (1) Когато искът е основателен, съдът:* *1. осъжда ответника да преустанови практиката, когато тя продължава, включително да отстрани неравноправната клауза от договорите;* *2. забранява на ответника практиката, когато съществува риск тя да бъде осъществена;* *3. установява, че практиката, която е била прекратена, представлява нарушение;* *4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и да информира всички потребители от групата в определен срок.* *(2) За решението се прилага съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. 1, чл. 387 и 388 не се прилагат.* *(3) Срокът за обжалване на решението тече от деня на обявяването му, който се посочва от съда в заседанието за разглеждане на делото.*
		7.3. По чл. 388и, ал. 3 Предвидено е производството по представителни искове да бъде триинстанционно, независимо от предпоставките за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал.1 от ГПК и обжалването на решението пред въззивна инстанция да не спира изпълнението, освен ако съдът не постанови друго. Настояваме това отклонение от съществуващият процесуален ред да бъде консултирано и обсъдено със съдебната власт.	Не приема	Няма отклонение от съществуващия процесуален ред. Идентична е уредбата относно решенията по колективни искове в глава 33 Производство по колективни искове от ГПК. Няма причина уредбата относно решенията на съда по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите да се различава от тази, уредена в чл. 386, ал.3 от ГПК. Разпоредбата на чл.388и, ал.3 не е включена във финалния законопроект, а обжалването е уредено в чл. 388з, ал.2, по аналогия с възприетия подход при колективните искове в

				ГПК. *Чл. 388з, ал.2* *„(2) За решението се прилага съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. 1, чл. 387 и 388 не се прилагат.“*
		7.4. По чл. 388и, ал. 4 Когато представителният иск за защита на колективни права на потребителите има за цел преустановяване или забрана на нарушение по чл. 186в от ЗЗП, което уврежда или може да увреди колективните интереси на потребителите, съдът може да допусне подходящи привременни мерки. Привременни мерки са: забрана на търговска практика за определен срок; забрана на търговска практика; и обявяване на клауза от потребителски договор за нищожна. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828 и ДР на ЗПИЗКИП, „практика“ означава всяко действие или бездействие от страна на търговец. Същите могат да се наложат още с образуване на делото, без да се чака краен съдебен акт. Видно от разпоредбата на чл. 388и, ал. 1 привременни мерки не са изчерпателно изброени. Този нормотворчески подход е неприемлив, тъй като би могъл да доведе до неправилна или противоречива съдебна практика и възможност за увреждане на ответника по мерките. Привременните мерки засягат и ограничават чужда правна сфера – тази на ответника-търговец. Поради засягането на чужди субективни права, рестрикцията и нейните граници следва да бъдат подробно, точно и ясно регламентирани. Директива (ЕС) 2020/1828 урежда само два вида привременни мерки, без да има задължение държавите членки да разширяват обхвата им.	Не приема	Текстът на разпоредбата на чл.388и, ал.4 отпада от финалния проект, като разпоредбата е въведена коректно в чл. 388з, както следва: *Решение* *Чл. 388з. (1) Когато искът е основателен, съдът:* *1. осъжда ответника да преустанови практиката, когато тя продължава, включително да отстрани неравноправната клауза от договорите;* *2. забранява на ответника практиката, когато съществува риск тя да бъде осъществена;* *3. установява, че практиката, която е била прекратена, представлява нарушение;* *4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и да информира всички потребители от групата в определен срок.* *(2) За решението се прилага съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. 1, чл. 387 и 388 не се прилагат.* Съгласно чл.7, параграф 4 от Директива (ЕС), „Държавите членки гарантират, че компетентните структури имат право да поискат **налагането поне** на следните мерки: а) мерки за преустановяване или забрана; б. мерки за обезщетение“. По отношение на привременните мерки е въведен чл.388ж със следния текст: ***„Привременни мерки*** *Чл. 388ж. Съдът, пред който е предявен представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи*

				привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика за определен срок, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3. „
		Законопроектът отива още по-далеч, като предвижда съгласно чл. 388и, ал. 4 съдът да не е обвързан от посочените от ищеца мерки за защита, а да може в решението си да постанови други непоискани мерки. Тази формулировка пряко нарушава няколко основни принципа на гражданския процес - принципа на диспозитивното и състезателното начало, както и принципа за равенство на страните.	Не приема	Текстът на разпоредбата на чл.388и, ал.4 отпада от финалния вариант на законопроекта. Съгласно принципите и основните начала в производството по граждански дела (чл.7 от ГПК относно служебното начало, чл.10 от ГПК за установяване на истината и чл.12 от ГПК относно вътрешното убеждение на съда) съдът е независим. Прилагат се субсидиарно разпоредбите на глава 33 и общите правила на ГПК. *Чл. 388з.(2) За решението се прилага съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. 1, чл. 387 и 388 не се прилагат.* *Чл.385. (4) При постановяване на решението съдът не е обвързан от посочените от ищеца мерки за защита. С оглед особеностите на случая и след като вземе предвид становището на ответника, съдът може да постанови други мерки, които осигуряват подходяща защита на увредения интерес.“*
		7.5. По чл. 388и, ал. 5 Считаме, че този текст противоречи и на чл. 13, параграф 2 от Директивата, която вменява задължението на държавите - членки да определят правилата, по които потребителите да бъдат информирани за представителния иск, за да могат изрично или мълчаливо да дадат своето съгласие. Наред с това този текст прави възможна злоупотреба с права, предоставени по силата на този закон на квалифицираната организация, която да ги използва користно, с цел умишлено увреждане на търговеца или действия в ущърб на търговец инициирано от друг търговец - конкурент. Затова предлагаме алинеята да отпадне.	Не приема	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл. 8, параграф 3 от Директива (ЕС) 2020/1828. „За да може компетентната структура да поиска налагането на мярка за преустановяване или забрана, индивидуалните потребители не са длъжни да изразят съгласието си да бъдат представлявани от тази компетентна структура. От компетентната структура не се изисква да доказва: 1. действителна загуба или вреда за отделните потребители, засегнати от нарушението, или 2. умисъл или небрежност от страна на търговеца“. Разпоредбата на чл.388и, ал.5 е променена и във финалния вариант на законопроекта е разписана в чл.388в, ал.4, както следва: *Чл.388в, ал.4*

				(4) При предявяване на иск по чл. 388а, ал. 1, т. 1, квалифицираната организация не трябва да доказва: *1.съгласието на индивидуалните потребители да бъдат представлявани от нея;* *2. действителните загуби или вреди за индивидуалните потребители, увредени от нарушението;* *3. наличието на умисъл или небрежност от страна на търговеца.*
		8. По чл. 388к Обръщаме внимание, че разпоредбата на този член преповтаря правомощието на съда посочено в ал. 2, т. 3 от предходния чл.388и.	Приема	Разпоредбата на чл.388к отпада от финалния проект.
		9.1 По чл. 388л, ал. 1 Не става ясно, какво се визира под „*съдът определя отговорността на търговеца за извършеното нарушение“*. Смятаме, че следва да се прецизира характера на иска – за установяване на нарушение, респ. отговорност на търговеца и налагане на съответна мярка за обезщетение.	Приема	Разпоредбата на чл.388л, ал. 1 отпада от финалния вариант на законопроекта. Във финалния проект на ЗИД на ЗЗП разпоредбите относно предявяване на представителни искове за средства за правна защита са в чл.388и – чл.388о. Конкретната разпоредба на чл.388л, ал.1 намира място в чл.388н, ал.1, т.3 *Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;* *3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;* *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.*
		Не е ясно, дали се допуска по тези искове да бъдат привличани трети лица като ищци, ответници или трети лица помагачи и смятаме, че трябва се допълни в този смисъл.	Приема	Съгласно преработения проект чл.388б, ал.2 гласи: *„(2) Представителен иск може да бъде предявен и от няколко лица по ал. 1.“*
		9.2. По чл.388л, ал. 2 Видовете вреди следва да са обективно и ясно разписани в материалния закон, а не преценката да се предоставя на съда, тъй като ще се разчита на практиката да формира правила.	Приема	Чл.388л, ал. 2 отпада от финалния вариант на законопроекта. Разпоредбата на чл.388л, ал.1 става чл.388н, ал.1, т.2 *Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;*

				3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита; *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита* Съгл. параграф 13, т.56 от ДР на ЗИД на ЗЗП средствата за правна защита са: *56. „Средства за правна защита“ на колективните интереси на потребителите са претенции при неизпълнение на законово или договорно задължение, различни от установяване, преустановяване и забрана на нарушението, като например обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.“*
		9.3. По чл.388л, ал. 4 Не е ясно какво се има предвид и как се установява използването на всяко друго допълнително средство за обезщетение, ако то не е било предмет на представителния иск. Вероятно се има предвид, че потребителите могат да използват и допълнителни средства за правна защита, ако такива са предвидени в законодателството, но във всеки случай разпоредбата се нуждае от изясняване.	Приема частично	Разпоредбата на чл.388л, ал. 4 отпада от финалния вариант на законопроекта в тази редакция. Изискванията на чл.9, параграф 6 от Директива (ЕС) 2020/1828, която гласи „*Държавите членки гарантират, че мярка за обезщетение дава право на потребителите да се възползват от средствата за правна защита, предвидени в посочената мярка за обезщетение, без да е необходимо предявяването на отделен иск“* е коректно въведена в разпоредбата на чл.388о, ал.3: „(*3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.“* Съгласно предложената разпоредба, в допълнение към иска за средства за правна защита по този закон, потребителите имат право на други средства за правна защита, предвидени в националното и европейското законодателство.

		9.3. По чл. 388л, ал. 5 Следва да посочи, че съгласието за присъединяване към иска в този случай следва да е изрично.	Приема	Разпоредбата на чл.388л, ал. 5 не е включена във финалния вариант на законопроекта. Правилата относно присъединяване на потребители са в чл.388л. ***„Присъединяване*** *Чл. 388л. (1) В закрито заседание съдът приема присъединяването към представителния иск по чл. 388а, ал. 1, т. 2 на потребителите, които в определения срок са подали искане за това. Определението се връчва на ищеца, ответника и на потребителите, чието присъединяване е отказано.“*
		10. 1. По чл. 388м, ал. 1 Чл.388м говори за присъединяване/участие на потребители в представителния иск, което, при прилагането на българското процесуално право, означава, че те следва да станат участници (страни) в производството по аргумент от чл. 383, ал.1, т.1 ГПК. Същевременно, Директивата, в чл. 9, използва формулировката „представляване от компетентната структура по представителния иск“. Намираме, че следва да се дискутира дали този текст на Директивата предвижда право на потребителите да се присъединят самостоятелно в производството, или компетентната структура ще ги представлява по делото, т.е. ще предявява техни права по смисъла на чл. 26, ал. 2 ГПК. Обръщаме внимание на общото правило по ГПК, че освен в предвидените от закон случаи никой не може да предявява от свое име чужди права пред съд, съответно решението по делото би имало установително действие спрямо заявилите желанието си за представляване (но не и за участие), потребители.	Приема частично	Чл. 388м, ал. 1 в посочената редакция не е включен във финалния вариант на законопроекта. Разпоредбите относно информиране на потребителите са въведени в чл.388к. „*Разгласяване на делото.* *Чл. 388к. (1) След изтичане на срока за отговор на исковата молба в открито заседание съдът определя:* *1. съдържанието на информацията за лицата, които е възможно да принадлежат към групата потребители;* *2. начина за разгласяване на предявяването на иска – колко съобщения, чрез кои медии и в продължение на колко време трябва да бъдат направени;* *3. срока след разгласяването, в който потребителите могат да заявят, че се присъединяват към иска и към евентуално споразумение за доброволно уреждане на спора.* *(2) Информацията за потребителите включва най-малко следното:* *1. описание на нарушението на колективните интереси на потребителите и неговите последици;* *2. описание на групата потребители с възможно най-точна оценка за броя им;* *3. посочване на последиците по чл. 388л, ал. 6 и чл. 388о, ал. 3;* *4. форма, съдържание, срок и начин, по който искането за присъединяване трябва да бъде изпратено до съда;* *5. данни за контакт на ищеца;*

				6. посочване, че присъединилите се потребители трябва да представят всички документи в подкрепа на своето искане.“ Съгласно законопроекта, потребителите не са страна в производството. Ищци могат да бъдат изрично посочените в чл.388б, ал.1 от законопроекта ***„Ищци*** *Чл. 388б.* ***(1)*** *Представителен иск може да предяви:* *1. Комисията за защита на потребителите;* *2.юридическо лице, чийто предмет на дейност обхваща защита на нарушените колективни интереси с оглед вида на правата, местоживеенето на потребителите и другите им аспекти, и което е включено в списъка:* *а) по чл. 186а, ал. 1 от Закона за защита на потребителите или* *б) на квалифицираните организации, публикуван от Европейската комисия“* Потребителите са участници в производството по представителен иск, но не са страна. С присъединяването си към представителния иск, те изявяват желание да участват в производството, без да са страна. Съгласно чл.388л, ал.5 *„Присъединилите се потребители могат да подпомагат ищеца.“*
		10.2. По чл. 388м, ал. 2 Смятаме, че определението по тази алинея трябва да бъде обжалваемо с оглед защита интересите и на търговеца, след като същият понася разходите информиране на групата потребители.	Приема	Чл. 388м, ал. 2 в посочената редакция отпада от финалния вариант на законопроекта. Информирането на потребителите е в чл.388к, ал.1 т.2 от финалния проект на закона: „ *Чл. 388к. (1) След изтичане на срока за отговор на исковата молба в открито заседание съдът определя:* *1. съдържанието на информацията за лицата, които е възможно да принадлежат към групата потребители;* *2. начина за разгласяване на предявяването на иска – колко съобщения, чрез кои медии и в продължение на колко време трябва да бъдат направени;* *3. срока след разгласяването, в който потребителите могат да заявят, че се*

				присъединяват към иска и към евентуално споразумение за доброволно уреждане на спора.“
		11. По чл. 388н Смятаме, че в чл. 388н, ал. 2 съдът следва да определи срок за уведомяване, а не срок за предприемане на мерки за уведомяване.	Приема	Чл. 388н в посочената редакция не е включен във финалния вариант на законопроекта. Правилата относно уведомяването на потребителите и разноските за разгласяването са в чл.388н, ал.4 и чл.388п, ал.3: *чл.388н. (4) Съдът определя подходящи начин и срок за уведомяване на присъединилите се потребители за постановеното решение.* *чл.388п. (3) Разходите за разгласяването по чл. 388к и за уведомяването по чл. 388н, ал. 4 са за сметка на ответника, когато искът е уважен изцяло или отчасти, и за сметка на ищеца, когато искът е отхвърлен изцяло.“* Съдът определя както мерките за информиране на потребителите (има се предвид, които са подходящи за случая), които принадлежат към групата потребители, така и срока за уведомяване.
		12. По чл. 388о Обръщаме внимание, че наименованието на разпоредбата следва да се прецизира, доколкото разпоредбата описва реда за присъединяване, не само срока. Считаме, че режимът на присъединяване на допълнителни потребители към иска е порочен и не отговаря на целите на Директивата. Законът не урежда точния процесуален статут на присъединяващите се потребители. Дали същите са главна или подпомагаща страна, могат ли да извършват действия по разпореждане с иска и други относими въпроси. Въпрос от съществено значение е също и дали обжалването на определението за отказ от допускане на потребители в производството прегражда неговия ход и спира възможността да се извършват процесуални действия.	Приема	Чл. 388о в посочената редакция не е част от финалния вариант на законопроекта. Правилата относно присъединяването на потребителите са преработени и въведени в чл.388л. ***„Присъединяване*** *Чл. 388л. (1) В закрито заседание съдът приема присъединяването към представителния иск по чл. 388а, ал. 1, т. 2 на потребителите, които в определения срок са подали искане за това. Определението се връчва на ищеца, ответника и на потребителите, чието присъединяване е отказано.* *(2)Определението, с което се отказва присъединяване, подлежи на обжалване с частна жалба в двуседмичен срок от връчването му.* *(3) Ако в определения срок са се присъединили по-малко от 10 потребители, производството се прекратява.* *(4) В едномесечен срок от връчването на определението по ал. 1 ищецът допълва исковата молба по отношение на претенциите на всеки присъединен потребител, освен в случаите по чл.*

				388н, ал. 3. След като приеме допълнителната искова молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложенията на ответника, който може в едномесечен срок да подаде допълнителен отговор. ***(5) Присъединилите се потребители могат да подпомагат ищеца.*** *(6) Присъединилите се потребители не могат да се присъединяват по други представителни искове за същото средство за правна защита при законово или договорно неизпълнение на същото основание и срещу същия ответник, нито да предявяват индивидуални искове за същото средство за правна защита на същото основание и срещу същия ответник.* *(7) Присъединил се потребител може въвсяко положение на делото преди постановяване на крайния акт да уведоми съда, че не желае да бъде обвързан от него.* *(8) По тези искове чл. 382, ал. 2, т. 2 и чл. 383 не се прилагат.“* Механизмът на приемане на нови участници и изключване от участие като част от производството по колективни искове е възприет и в чл.383 от ГПК.
		13. По чл. 388п **13.1. По чл. 388п, ал. 2 и ал. 3** Намираме, че както срокът за уведомяване на съда по ал. 2, така и определеният от съда срок по ал. 3 за сключване на споразумение ограничават възможностите за постигане на споразумение във времеви план, като не става ясно какъв е характерът на тези срокове – дали е преклузивен и какво се случва, ако след изтичането му бъде потърсено доброволно уреждане на спора или бъде потърсена спогодба. Самата Директива не предвижда такова времево ограничение и считаме, че следва да бъде подложено на дискусия.	Не приема	Разпоредбата на чл.388п относно споразумението за доброволно уреждане на спора, във финалния вариант на законопроекта, става чл. 388м. В заседанието на страните първоначално се предоставя двуседмичен срок да решат дали ще потърсят доброволно уреждане на спора. След като уведомят съда за решението си, ако търсят споразумение, съдът определя нов срок, в който да го сключат. Ако заявят, че няма да сключват споразумение, производството по делото продължава. ***Споразумение за доброволно уреждане на спора*** *Чл. 388м. (1) В открито заседание съдът напътва страните за възможността да се сключи споразумение за доброволно уреждане на спора по представителния иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно*

				задължение. *(2) Когато в двуседмичен срок от напътването ищецът и ответникът заявят, че ще потърсят доброволно уреждане на спора, съдът определя срок, в който да сключат споразумение. В противен случай производството по делото продължава.* *(3) Споразумението се сключва между ищеца и ответника в писмена форма и съдържа подходящи начин и срок за уведомяване от ответника на присъединилите се потребители за условията за изпълнение на средствата за правна защита на колективните интереси на потребителите.* *(4) Съдът одобрява постигнатото споразумение, ако то не противоречи на закона и добрите нрави, не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки, отчита правата и интересите на ищеца, ответника и присъединилите се потребители и ако чрез включените в него мерки могат да бъдат защитени в достатъчна степен колективните интереси на потребителите. Когато споразумението изчерпва предмета на делото, съдът прекратява производството.* *(5) Ищецът и ответникът могат да се откажат от постигнатото споразумение преди неговото одобряване от съда.* *(6) Одобреното споразумение има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които преди одобряването му не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.* *(7) За споразумението се прилагат съответно чл. 388н, ал. 1 и 2, чл. 388о, ал. 2 и 3.*
		13.2. По чл. 388п, ал. 4 Не е ясно дали производството за отказалите се да сключат споразумение продължава или не. Считаме, че трябва да се конкретизира.	Приема	Разпоредбата на чл.388п относно споразумението за доброволно уреждане на спора, във финалния вариант на законопроекта, става чл. 388м. *„Чл. 388м. (6) Одобреното споразумение има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които преди одобряването му не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.“*
		13.3. По чл. 388п, ал. 9, т. 3 Не са ясни критериите, спрямо които съдът би преценил, че	Приема	Предложена е нова редакция на чл. 388п, ал.9, т.3 в настоящ чл.388м, ал.4, както следва:

		предложено споразумение е несправедливо. Съгласно чл. 11, пар. 2 от Директивата, за да е допустимо подобно основание, следва в националното законодателство да са разписани правила, които да позволят на компетентния орган да откаже да одобри дадено споразумение на основание, че то е несправедливо. Такива липсват в проекта за законови изменения, което създава условия за неоднозначно тълкуване на предвидената хипотеза.		*„(4) Съдът одобрява постигнатото споразумение, ако то не противоречи на закона и добрите нрави, не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки, отчита правата и интересите на ищеца, ответника и присъединилите се потребители и ако чрез включените в него мерки могат да бъдат защитени в достатъчна степен колективните интереси на потребителите. Когато споразумението изчерпва предмета на делото, съдът прекратява производството.“*
		14. По чл. 388р **14.1. По чл. 388р, ал. 2** Считаме, че трябва да се добави *„увредени от установеното в представителния иск нарушение“*, тъй като, ако това не бъде добавено, не става ясно каква е тази група потребители, по отношение, на които решението също има сила.	Приема	Разпоредбата на чл. 388р по отношение действието на решението е въведена в чл.388о от финалния проект: ***„Действие на решението*** *Чл. 388о. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.* *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.* *(3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.* *(4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители.“*
		14.2. По чл.388р, ал. 4 Предвижда се триинстанционно производство за разглеждане на искове за обезщетение на вреди, като отново без всякакви аргументи изключва прилагането на чл. 280, ал.1 от ГПК относно наличието на предпоставки за допускане на касационно обжалване. Отново настояваме това отклонение от съществуващият	Не приема	Няма отклонение от съществуващия процесуален ред. Идентична е уредбата относно решенията по колективни искове в глава 33 Производство по колективни искове от ГПК. Няма причина уредбата относно решенията на съда по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите да се

		процесуален ред да бъде консултиран и обсъден със съдебната власт.		различава от тази, уредена в чл. 386, ал.3 от ГПК. Разпоредбата на чл.388р, ал.4 отпада, като във финалния законопроект обжалването е уредено в чл. 388о, ал.4, по аналогия с възприетия подход при колективните искове в ГПК. *„Чл. 388о, ал.4 (4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители.“*
		14.3. По чл.388р, ал. 5 Не са посочени аргументи за това законодателно решение. Отмяната на влезли в сила съдебни решения е способ за процесуална защита на всички лица, които са засегнати от решението при наличие на основания за провеждането на такава защита, която е уредена в нормативен акт от по-висока степен.	Не приема	Идентична е уредбата в чл.386, ал. 4 от ГПК – глава 33 относно производството по колективни искове. Няма причина за отклоняване от законодателното решение, установено в чл. 386, ал.4 от ГПК. Разпоредбата на чл.388р, ал.5 става чл. 388о, ал.4 от финалния проект на законопроекта *„Чл. 388о, ал.4 (4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители.“*
		15. По чл. 388с, ал.4 В чл.388с, ал. 4 от законопроекта се предвижда: „за производствата по представителни искове по този закон не се дължи държавна такса“. Както е посочено и в т. 6 от Общите ни бележки по-горе това законодателно решение е изключително неправилно и крие множество негативни последици за търговците и правната система, като цяло. Липсата на държава такса би подействало стимулиращо за образуване на множество граждански дела, без да има реална нужда от искова защита, поради реално нарушени потребителски права. Липсата на държавата такса много лесно би превърнало института на колективните представителни искове в инструмент за злоупотреба с право. Затова настояваме ал. 4 изцяло да отпадне.	Не приема	Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират, че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителен иск за

				обезщетение е свързано със значителни разходи от квалифицираните организации. Опасенията на злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни. Не всяко лице ще може да води такива искове. Чл. 388с, ал.4 става чл.388в, ал.3 *„(3) За производствата по представителни искове не се дължи държавна такса.“*
		16. По чл. 388т **16. 1. По чл. 388т, ал. 2** По отношение предвидената в чл.388т, ал. 2, т. 1 възможност съдът да постанови обезщетението за нанесените индивидуални вреди, което да бъде направено директно от търговеца на всеки потребител, който е част от групата потребители, според нас, означава вземането на всеки потребител за обезщетение да е индивидуализирано по размер, който да е доказан отново за всеки потребител в хода на производството по колективен иск.	Не приема	Чл. 388т, ал. 2 става чл.388н, ал.1 и ал.2 от финалния законопроект със следната редакция: *„Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;* *3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;* *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.* *(2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника:* *1. пряко на всеки присъединил се потребител;* *2. на ищеца или* *3. чрез внасяне на сума по специална сметка на общо разпореждане на присъединилите се потребители.“*
		16. 2. По чл. 388т, ал. 3 Възможността присъденото обезщетение да се внесе/прехвърли от получилата го квалифицирана организация по „специална сметка на общо разпореждане на засегнатите потребители“ не е прецизирана с оглед на изискванията за откриване на платежни сметки от кредитни институции по Наредба № 3 на БНБ и за идентифициране на титуляря, съгласно изискванията на ЗМИП и вероятно тези разпоредби трудно ще намерят практическо приложение. Не става ясно и къде ще бъде водена тази сметка, и кой ще поеме разноските по откриването и воденето й.	Не приема	Такава възможност вече е предвидена в глава 33а Производство по колективни искове от ГПК. Чл. 388т, ал. 2 става чл.388н, ал.2, т.3 от финалния законопроект със следната редакция: *(2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника:* *1. пряко на всеки присъединил се потребител;* *2. на ищеца или* *3. чрез внасяне на сума по специална сметка на общо разпореждане на присъединилите се потребители.“* Разпоредбата на чл. 388о, ал.4 изрично препраща към чл.387, ал.2 от ГПК *(4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от*

				присъединилите се потребители Разпоредбата на чл. 387, ал. 2 от глава 33 на ГПК. „Чл. 387. (2) *След постановяване на решението съдът може да задължи лицата, предявили иска, да прехвърлят обезщетението по специална сметка на общо разпореждане на увредените лица, като вземе подходящи мерки за обезпечаване изпълнението на това задължение.“*
		16. 3. По чл. 388т, ал. 4 Без да се предвидят изричните действия, които комитетът може да извършва със средствата и как ще бъде организиран този комитет, се създава голяма несигурност в правния мир, която може да доведе до злоупотреби от избраните потребители в комитета. Изискването за присъствие на минимум 1/3 от групата потребители също предполага възможности за злоупотреба, предвид малката представителност. Следва да се предвиди поне ½ от потребителите да могат да вземат решения за средствата по сметката.	Приема частично	По отношение на внасянето на сума по специална сметка на общо разпореждане на присъединилите се потребители се прилага правилата на чл.388 от ГПК, като се изисква в настоящия законопроект в чл. 388о, ал.4 поне половината от присъединилите се потребители да присъстват, за да може Общото събрание да приема решения. Чл.388т, ал.4 в преработения проект намира място в: *чл.388о. (4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и* ***чл. 388****, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители“*
		17. По чл. 388у Както сме посочили и в т. 1 от Общите ни бележки по-горе, според нас, предвиденият в този член представителен иск не е дефиниран в Директивата. Определението за колективен интерес на потребителите, дадено в ал. 2 не е съобразено с дефиницията на представителен иск по Директивата. Съгласно нея „Представителен иск означава иск за защита на колективните интереси на потребителите, предявен от компетентна структура като ищец от името на потребителите и имащ за цел налагане на мярка за преустановяване или забрана, мярка за обезщетение или и двете.“ Съответно, тези две цели на исковете са предмет на отделно уреждане в настоящия проектозакон. Също така, налице е разминаване с дефиницията дадена в пар.	Приема	Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите.

		13, т. 22а от Допълнителните разпоредби на ЗИД на ЗЗП, където „колективни интереси на потребителите“ е общият интерес на потребителите, а за целите за налагане на мерки за обезщетение е общият интерес на група потребители. Отнесено към така да се каже, пожелателната разпоредба на чл. 388у, ал. 5, създава предпоставки за злоупотреба. Появява се и „сдружения на потребителите“. Никъде на друго място в законопроекта не се използва това словосъчетание. По чл. 186д има „списък с квалифицираните организации“, но не и „сдружения на потребителите“. В чл. 4 също не се посочени, като субекти, които могат да предявяват искове Последните предложения дават възможност за злоупотреба и умишлено действие в ущърб на определен търговец или в услуга на друг търговец негов конкурент.		Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.
		18. По чл.388ф Разпоредба не е съобразена с установените субективни предели на силата на пресъдено нещо на съдебните решения у нас и поради това е необходимо да бъде прецизирана. Смятаме, че в най-добрия случай, следва да се посочи, че влязлото в сила съдебно решение, с което се установява нарушение на колективните интереси на потребителите по чл. 186в на ЗЗП, може да се използва от всички страни като доказателство за извършеното нарушение, без да е необходимо да се доказва отново.	Приема	Разпоредбата на чл.388ф търпи редакция, като в преработения проект става чл.190а ***„Чл. 190а.*** *Влезлият в сила акт на съдебен или административен орган на държава – членка на Европейския съюз, за установяване, преустановяване или забрана на практика в нарушение на колективните интереси на потребителите е задължителен в пределите по нейното право за всички съдилища и учреждения в Република България, включително по индивидуални и представителни искове за средства за правна защита.“* Съгласно разпоредбите на Директива 2020/1828, влязлото в сила решение на съда, с което се установява нарушение на колективните интереси на потребителите може да се използва като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика – във всеки иск, дори и в индивидуален иск за обезщетение.
		19. По чл. 388х Считаме, че систематичното място на разпоредбите относно давностните срокове е неправилно. Според нас, доколкото е необходимо, те следва да се отразят в Закона за задълженията и договорите и да са в хармония с текстовете относно давността в	Приема	Разпоредбата е включена в глава девета на ЗЗП, а не в глава 33а на ГПК. Създаден е нов чл.190 със следното съдържание: *„Чл. 190. Давност за предявяване на представителен и индивидуален иск за средства*

		ЗЗД.		*за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение по чл. 186, ал. 3 не тече в случаите по чл. 115 от Закона за задълженията и договорите, както и докато трае съдебният процес по представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практика в нарушение на колективните интереси на потребителите, освен за изключените лица.*
6.	**Алианс на технологичната индустрия**	**По отношение на Директивата** **I. Общи бележки** Намираме за правилен подхода материалните норми на Директивата да се въвеждат посредством изменение на ЗЗП, а процесуалните да се включат в ГПК, но обръщаме внимание, че създаването на две отделни глави в ГПК, уреждащи паралелни възможности на групи потребители да участват както в колективен иск, така и в представителен иск за защита на един и същи техен колективен интерес може да доведе до спор кой съдебен акт е с предимство, доколкото исковите производства се разглеждат и развиват по различен процесуален ред, предвиден в ГПК. В тази връзка смятаме, че при транспонирането на Директивата следва да се даде предимство на новия ред за защита на потребителските интереси чрез представителен иск, съответно разпоредбите на новата глава 33а от ГПК да изключат изрично воденето на колективен иск за нарушенията, изброени в новия чл. 186в. (1) от ЗИД на ЗЗП по реда на съществуващата в момента глава 33 от ГПК.	Не приема	В съответствие със съображение 11 на Директива (ЕС) 2020/1828, законопроектът не заменя съществуващия процесуален механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който е уреден в глава 33 на ГПК, който ще остане да се прилага по отношение на всички колективни искове, в т.ч. и по отношение на колективни искове за защита на потребителите. В съответствие със съображение 11 на Директива (ЕС) 2020/1828, законопроектът установява нов механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, който ще се прилага само по отношение на искове за защита на потребителите и който съответства на механизма за представителни искове за защита на потребителите, установен в Директива (ЕС) 2020/1828. Държавите-членки на ЕС запазват съществуващия процесуален механизъм за колективна защита. В същото време те следва за създадат механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който отговаря на изискванията на директивата.
		II. Конкретни бележки		
		1. Чл. 186 ал. 1, т.1, буква „в“ от § 11 на ЗИД на ЗЗП С разпоредбата се въвежда обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите, каквото обезщетение не е предвидено в Директивата и ѝ противоречи. В частност, противоречи на Съображение 10 и 42 от Директивата, които предвиждат, че следва да се осигури равновесие между подобряването на	Приема	Предложеният иск по чл.186, ал.1, т.1, бук. „в“ от § 11 на проекта на ЗИД на ЗЗП, както и разпоредбата на чл.388у от §30 на законопроекта не противоречат на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за защита на колективния интерес на потребителите не може

		достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност в рамките на вътрешния пазар. За да се предотврати злоупотребата с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетения и следва да се предвидят правила за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури. Именно такъв вид „наказателно обезщетение“ се явява обезщетението за вреда на колективния интерес, доколкото същото не цели да предостави на потребителите защита от нарушение, а цели да осигури финансиране на Комисия за защита на потребителите и квалифицираните организации, което определено създава потенциал за злоупотреба с правото на иск и ще постави търговците, опериращи в Република България, в значително по-неблагоприятно положение, съответно ще ограничи конкурентоспособността им спрямо останалите търговци в Европейския съюз. С въвеждането на подобно наказателно обезщетение ще се допусне нарушение на правото на Европейския съюз, което ще даде основание както за откриване на производство срещу държавата от страна на Европейската комисия за установяване на неизпълнение на задължения (infringement procedure), така и за преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз. Несъответствието с европейското законодателство вероятно е и причина в мотивите към ЗИД на ЗЗП да липсва напълно обосновка за приемането на тези разпоредби и целите, които се поставят с тях, както и анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Нататък, дефинициите на „колективни интереси“ и „колективен интерес“ в Законопроекта са неясни до степен, която не позволява да се разграничат основанията за предявяването на двата вида иск за защитата им съгласно новите чл.186, ал. 1, т.1 букви „б“ и „в“, а именно: „ Колективните интереси на потребителите“ са дефинирани в чл. 3, т. 3 на Директивата, като „общия интерес на потребителите“, а за целите за налагане на мерки за обезщетение е общият интерес на група потребители (нов чл. 22а от § 13 от ДР на ЗЗП). В този смисъл съгласно Директивата, що се касае до мерките за		да се приеме че съставлява „наказателно обезщетение“. Очевидно има неразбиране на понятието “punitive damages”, използвано в правната система на САЩ. Не може да се приеме, че предлаганият иск за защита на колективния интерес на потребителите е в нарушение на правото на ЕС, а още по-малко за откриване на процедура за нарушение срещу страната. Напротив, предложеният иск за защита на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от посоченото по-горе, предложеният иск за защита на колективния интерес на потребителите няма да бъде включен в проекта на ЗИД на ЗЗП.

		обезщетение, се вземат предвид интересите на група потребители, т.е при исковото производство следва да бъде ясна тази група, а не да се присъжда по принцип и по справедливост обезщетение за защита на общ колективен интерес на потребителите, без да е ясно кои са тези потребители или група потребители. В чл. 388у, ал. 2 от Законопроекта е предвидено, че „Колективният интерес на потребителите е интересът на всички потребители, различен от сбора от техните индивидуални интереси, за спазване разпоредбите за защита на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите“. Съпоставката на двете дефиниции показва, че и двата представителни иска защитават общия интерес на потребителите за нарушения на разпоредбите на чл.186в от ЗЗП (нов). Колективният интерес или колективните интереси са винаги различни от индивидуалните такива на субектите, съответно двете дефиниции не биха могли да се различат по това уточнение. С оглед на липсата на правно-терминологична разлика, намираме, че двете дефиниции се припокриват съществено и единствената разлика се наблюдава в първата дефиниция за колективни интереси, която предвижда, че се обезщетява общия интерес на група потребители, което предполага, че с втория иск би следвало да се обезщети общия интерес на всички потребители, което обаче не следва от останалите разпоредби на Законопроекта, които предвиждат, че обезщетението се заплаща на КЗП или на квалифицирана организация, предявила иска. Намираме за изключително неправилно да се предвиждат два паралелни иска (по чл. 186, ал.1, т.1, букви „б“ и по буква „в“), които целят обезщетяване на един и същи колективен интерес, за нарушения на едни и същи местни или европейски актове, които могат да се водят по различен ред и всеки от тях да доведе до обезщетяване както на общ интерес на всички потребители, така и на отделни групи потребители, които са вече обезщетени, бидейки част от категорията на всички потребители, чийто интерес е защитен по реда на чл. 186, ал.1, т.1, букви „в“. Обръщаме внимание, че Проектът не изключва възможност за водене на паралелни искове по чл.186, ал. 1, т. 1, букви „б“ и по буква „в“, което може да доведе до постановяване на различни		

		съдебни актове и да създаде сериозна правна несигурност както за потребителите, така и за търговците. Нещо повече разпоредбите в чл. 9 от Директивата „Мерки за обезщетение“ изрично говорят за средства за правна защита, мерки за обезщетение и интерес от представителните искове на „заинтересованите потребители“, „индивидуалните потребители, заинтересовани …“, или „поне „група потребители“. Никъде в тези разпоредби не се предвижда възможност за обезщетяване на някакъв общ интерес на неясна група или на всички потребители, и това обезщетение да се предоставя на публичен орган или квалифицирана организация. В този смисъл намираме за неправилен и подхода да се определя обезщетение по справедливост, което да се присъжда на КЗП и квалифицираните организации по исковете по буква „в“ на чл. 186, ал. 1, т. 1 от ЗЗП, доколкото в съдебната ни практика обезщетенията по справедливост се присъждат единствено за исковете за неимуществени вреди. Към момента националното законодателство не допуска обезщетяване на неимуществени вреди на юридически лица, каквито са КЗП и квалифицираните организации и е възможно подобно законодателно решение да влезе в противоречие с очакваното Тълкувателно решение по образуваното Тълкувателно дело № 1/2023 г. за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия и Търговска колегия (ОСГТК) на ВКС и Първа колегия и Втора колегия на ВАС. В заключение, предлагаме да отпадне изцяло разпоредбата на чл. 186 ал. 1, т.1, буква „в“ и свързаните с нея разпоредби на § 13, т. 22ж, чл. 388у, съответно да се измени разпоредбата на чл. 186д, ал. 1 в частта, касаеща искове за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите, поради явно противоречие с разпоредбите на Директивата.		
		2. Относно липсата в ЗИД на ЗЗП на предвидената в чл. 8, пар. 4 от Директивата възможност за предварително консултативно производство Директивата (чл. 8, пар.4) дава възможност държавите членки да въведат разпоредби в националното си право или да запазят национални разпоредби, съгласно които компетентна структура може да поиска налагането на мерките за преустановяване или забрана, само след като е започнал консултации със съответния	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 предоставя възможност на държавите-членки да запазят в своето национално законодателство или да въведат разпоредба, съгласно която предявяването на представителен иск да бъде предшествано от провеждането на консултации с търговеца, които не може да са по-дълги от две седмици. Тази опция на директивата се

		търговец с цел прекратяване на нарушението от страна на търговеца. Ако търговецът не прекрати нарушението в рамките на две седмици след получаване на искане за консултация, компетентната структура може незабавно да предяви представителен иск за налагане на мярка за преустановяване или забрана. Такива изисквания могат също да се прилагат и по отношение на представителни искове за налагане на мерки за обезщетение, в съответствие с националното право. В ЗИД на ЗЗП липсва възможност за предварително консултативно производство, което да доведе до доброволно преустановяване на нарушение от страна на търговците, преди срещу тях да бъде заведен представителен иск, каквато възможност е предвидена в чл. 8, пар.4 от Директивата. Това е съществен законодателен пропуск, който ще лиши търговците в страната ни от възможността да коригират сами своето поведение, което ще спести разходи и усилия за водене на съдебен спор на всички страни в процеса. Липсата на такива консултации възпрепятства бързото и ефективно решаване на спора, което би било в полза и на двете страни. Считаме за важно в Законопроекта да се включи задължителна стъпка за предварителни консултации с търговеца за прекратяване на нарушението. Въвеждането на фазата на извънсъдебното решаване на спора като задължителна предпоставка за допустимостта на представителния иск би намалило риска от прекомерно натоварване на съдебните органи и сезирането им с излишни производства. В допълнение, това ще е изцяло и в интерес на потребителите, тъй като би довело до по-бързо и ефективно преустановяване на нарушенията от страна на търговците и то по начин, който е договорен с квалифицираната организация. Нататък, в подобно консултативно производство е необходимо и участие на независими публични органи, а именно на специализираните административни органи, които отговорят за прилагането на големия кръг нормативни актове, за нарушения на които могат да бъдат предявявани представителни искове. Прилагането и тълкуването на законодателството в областите на защита на данните, финансови услуги, пътуване и туризъм, енергетика и телекомуникации е от компетенциите на специализирани държавни органи, които следва да консултират		отнася само за единия колективен иск, а именно за иска за преустановяване и забрана на практики, които съставляват нарушение. Тя не се отнася за исковете за средства за правна защита. Законопроектът не се е възползвал от предоставената опция, тъй като и до момента националното законодателство не съдържа изискване за задължително провеждане на консултации с търговеца (максимален срок от 14 дни) преди предявяване на иск за преустановяване и забрана на практика, която съставлява нарушение. По важната причина, поради което не е използвана предоставената опция, е че когато се води иск за преустановяване и забрана на търговска практика, съставляваща нарушение е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. В противен случай, нарушителят ще продължи да извършва нарушението и да извлича незаконни печалби от нарушението. Трябва да се има предвид, че се касае за нарушение, което накърнява интересите на голям брой потребители. Възприемането на тази опция би забавило производството по колективния иск за преустановяване и забрана. При нарушение, което уврежда интересите на хиляди потребители е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. Това е валидно в още по-голяма степен в случаите на масови вреди, причинени от нарушение Преди да се стигне до предявяване на иск за преустановяване и забрана за нарушение на колективните интереси на потребителите, нарушителят е бил уведомен за извършеното нарушение и за необходимостта от неговото преустановяване. Предлаганият механизъм за предварителни консултации с търговеца нарушител ще забави предявяването на

		квалифицираните организации относно това дали определени практики на търговците действително нарушават съответните нормативни актове, изброени в чл.186в, така че да не се допуска водене на представителни искове без основание и/или с наказателни цели. Съответно, предлагаме да се въведе предвидения в чл. 8, пар.4 от Директивата механизъм за предварителни консултации, прехождащи завеждането на представителен иск от КЗП или съответните квалифицирани организации. Провеждане на процедурата по предварителни консултации да бъде възложено на съответния специализиран административен орган, компетентен да прилага и тълкува съответния нормативен акт, посочен в чл.186в на Законопроекта, и становището на последния относно това налице ли е практика на търговец, нарушаваща съответния акт, да бъде предпоставка за допустимост на представителен иск. Участието на специализираните административни органи в консултативно производство ще доведе до консистентна административна и съдебна практика и не на последно място, ще даде възможност на съответния орган да вземе и допълнителни мерки за защита на потребителските интереси в рамките на правомощията си.		представител иск и ще доведе до нанасяне на вреди на нови потребители, тъй като нарушението няма да е преустановено Също така, не се разбира предвидената възможност за провеждане на консултации с нарушителя. Консултациите следва да се провеждат между квалифицираната организация и търговеца нарушител. В подобни консултации няма място за специализираните административни органи – процедурата не е административна. Право на квалифицираната организация е да прецени дали има нарушение на колективните интереси на потребителите и да предяви иск за преустановяване и забрана. Съдът ще прецени дали има нарушение или не. В случая се касае за производство пред съд, което е различно от административното производство. Консултациите се провеждат от квалифицираната организация, взела решение за предяви иск за преустановяване и забрана на практика и търговеца. В тези консултации не участва административен орган. Липсата на разбиране за естеството на предварителните консултации, както и на участващите в тях лица е допълнително основание за не възприемане на тази опция на Директивата. Възприемането на тази опция ще има за резултат забавяне на процедурата и увреждане интересите на нови потребители. Налице е риск от изопачаване на процедурата на предварителни консултации.
		3. Чл. 186, ал. 2 от § 11 на ЗИД на ЗЗП Считаме обхвата на Директивата за неправилно разширен, в частта на разпоредбата, предвиждаща представителни искове да бъдат водени, включително когато нарушението е било преустановено преди предявяване на представителния иск. Действително, Съображение 20 на Директивата, предвижда, че в	Не приема	Съображение 20 на Директивата изрично посочва, че в обхвата на директивата следва да бъдат включени нарушения, които са били преустановени преди началото или приключването на представителния иск, ***тъй като може все пак да е необходимо да се***

		обхвата ѝ следва да бъдат включени нарушения, които са били преустановени преди началото или приключването на представителния иск, тъй като може все пак да е необходимо да се предотврати повторението на дадена практика чрез нейната забрана, да се установи, че дадена практика представлява нарушение или да се улесни обезщетяването на потребителите. Тълкуването на разпоредбата на Съображение 20 обаче показва, че Директивата цели приложението на мярка за забрана на практика или на мерки за обезщетение, но не и на мярка за преустановяване на нарушение. Иск за преустановяване на нарушение, което е преустановено преди завеждането би бил очевидно недопустим поради липса на правен интерес от воденето му. Съответно, предлагаме следната редакция на чл. 186 ал. 2: (2) Разпоредбите на този раздел се прилагат за национални и трансгранични нарушения по чл. 186в, ал. 1, които увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите. Когато нарушението е било преустановено преди предявяване на представителния иск, могат да се предявяват искове за забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите и/или за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. В същия смисъл би следвало да се изменят и разпоредбите на чл. 388б ал. 1 и чл. 388д от ЗИД на ЗЗП.		***предотврати повторението на дадена практика чрез нейната забрана, да се установи, че дадена практика представлява нарушение*** или да се улесни обезщетяването на потребителите. Идеята на разпоредбата е да се забрани използването на практика, която съставлява нарушение за в бъдеще. В преработения законопроект разпоредбата е въведена в глава 33а от ГПК, в чл.388а, ал.2 и касае представителни искове за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите. *„Чл. 388а. (1) По реда на тази глава се разглеждат национални и трансгранични представителни искове по смисъла на чл. 186 от Закона за защита на потребителите за:* *1. установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите;* *2. средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение, като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.* *(2) Иск по ал. 1 е допустим и когато нарушението е било преустановено преди предявяването му или преди приключване на производството по него.“*
		4. Чл. 186в, ал. 2 от § 11 на ЗИД на ЗЗП Има съществена разлика между Директивата (чл. 3, т. 8) и ЗИД на ЗЗП в определението за „практика“, която би могла да се квалифицира като нарушение. Дефиницията за практика в Директивата е ограничена до „всяко действие или бездействие от страна на търговец“, което съответства и на текущата дефиниция за „търговска практика“ в ЗЗП. В Законопроекта обаче дефиницията на практика се разширява по отношение на използване на неравноправни	Приема	Разпоредбата на чл. 186в, ал. 2 от § 11 на ЗИД на ЗЗП не е включена във финалния вариант на законопроекта

		клаузи в договор с общи условия, сключен с потребители, както и в договор, чиито клаузи са били изготвени предварително и не са били предмет на индивидуално договаряне. Считаме този подход за неправилен, доколкото некоректно се смесват два различни института – този на нелоялните търговски практики и този на неравноправните клаузи, за установяването и преустановяването на които ЗЗП предвижда различен ред. Целта на транспонираната Директива (Съображение 5) е да се възпрат незаконните практики и да се намалят вредите, нанасяни на потребителите, в рамките на един все по-глобализиран и цифровизиран пазар. Разширяването на дефиницията за „практика“ не постига тази цел, а води до неяснота относно реда, по който ще се установява неравноправността на клаузите, а именно дали ще продължи да се прилага задължително редът по ЗЗП, включващ правомощия на КЗП да дава препоръки и указания за отстраняване на неравноправни клаузи от потребителските договори, или КЗП може да избере да не упражнява тези свои правомощия и да заведе директно иск за преустановяване или забрана на практика, в рамките на които да се установява неравноправността на клаузите. Считаме, че дефиницията следва да се промени, така че да не създава предпоставки за нов паралелен ред за установяване на неравноправност на договорни клаузи, а да се запази текущия, който предоставя възможност за преценка за неравноправност на компетентния орган (КЗП) и предвижда възможност за търговеца да промени доброволно клаузи, които могат да нарушат интересите на потребителите. Прехвърляне на преценката за неравноправност директно на съда ще доведе до ситуации, в които клаузи се определят от съда за неравноправни, без съдът да има компетенции да ги замени с други, които обезпечават по-добре интереса на потребителите, съответно ще създаде празнини в договорите им и правни абсурди, последиците от които не могат да бъдат предвидени.		
		В тази връзка предлагаме да се запази текущият ред за разглеждане на искове за неравноправни клаузи по чл.148а по глава двадесет и пета от ГПК, съответно предложението за изменение на чл. 148а в §7 от ЗИД на ЗЗП да отпадне. Предвид гореизложеното, предлагаме Проектът да се	Приема	Разпоредбата на чл.148а от проекта на ЗИД на ЗЗП отпада от законопроекта „§ 8. Член 148а се отменя.“

		придържа към Директивата и да предвиди следната редакция на чл. 186, ал. 2: „Практика по смисъла на този раздел е всяко действие или бездействие на търговец“. Съответно, предлагаме да отпадне редакцията на чл.148а от ЗИД на ЗЗП и се запази текущата разпоредба.		Предлага се нова редакция в нов чл. 186. (3) *Нарушение на колективните интереси на потребителите е всяка практика (действие или бездействие на търговец), която уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите и противоречи на разпоредбите на:..*
		5. Чл.186г – 186к от ЗИД на ЗЗП Отчитаме липсата на прозрачни и ясни критерии за определянето и включването в списъка на квалифицираните организации. Принципните изисквания спрямо тези организации, посочени в Директивата, са бланкетно възпроизведени вместо да намерят своята конкретизация и адаптация, съобразно националните специфики на нормативната уредба и обществени отношения. Липсват възможности и за последващ контрол, който да гарантира, че съответните квалифицирани организации отговарят на изискванията за включване в списъка и не злоупотребяват с правата си, включително по отношение на предявяване на неоснователни искове, възстановяване на разноски за същите, както и в случаи на уважени искове относно начина за изразходване на изплатените обезщетения.	Не приема	Критериите за признаване на квалифицираните организации за предявяване на представителни искове са посочени в директивата. Не е ясно какви са тези национални специфики, които налагат предвиждането на допълнителни критерии за признаване на квалифицираните организации. Тезата за злоупотреба с права от страна на организациите не издържа. България прилага критериите за признаване на квалифицираните организации повече от 18 години. Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите, Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г. Трябва да се има предвид, че директивата не изисква проверка на финансирането на квалифицираните организации, а проверка относно финансирането на конкретен представителен иск. Възприемането на това предложение ще има за резултат значително затрудняване работата на сдруженията на потребителите, които вече са обект на контрол по отношение на изискванията за представителност, както и по отношение признаването им за органи за АРС.

				От 2006г. до момента, не е имало случай на злоупотреба с права от признатите квалифицирани организации.
		6. Чл. 226а от ЗЗП § 16 на ЗИД на ЗЗП Разпоредбата предвижда налагане на глоба или имуществена санкция във връзка с неизпълнение на задължения за представяне на доказателства в рамките на гражданския процес, дублирайки съществуващи разпоредби на ГПК, и считаме, че следва да отпадне. На първо място, доколкото тази разпоредба регулира процесуалните отношения между страните и съда в рамките на делата за представителни искове, считаме че систематичното ѝ място не е в материалния закон, какъвто е ЗЗП, а в ГПК. Относно необходимостта от такава разпоредба, смятаме че изискването на чл. 18 от Директивата държавите членки да гарантират, че когато доказателствата, необходими за представителни искове, се намират у ответника, той ще бъде задължен да ги представи, е изпълнен със съществуващи в националното законодателство механизми, а именно с разпоредбата на чл. 89 от ГПК, предвиждаща глоби, налагани от съда за неизпълнение на негово разпореждане, независимо дали адресатът е страна по делото, или не, и независимо от съдържанието на разпореждането (което може да включва представяне на документ, информация, справка или друго необходимо действие по хода на делото). Нататък, чл. 192 от ГПК предвижда, че когато трето лице неоснователно не представи поискан от страна или съда документ, това лице може да бъде глобено и да бъде привлечено към отговорност за причинените вреди. Задълженията на страните в процесуалния ни закон са още по-строги, доколкото чл. 190 от ГПК задължава всяка страна да представи пред съда поискан от насрещната страна документ и непредставянето му води до имуществена отговорност под формата на глоба и последици съгласно чл. 161 от ГПК – съдът може да приеме за доказани фактите, относно които страната е възпрепятствала събирането на доказателства. Ефективността на санкцията по чл. 161 от ГПК се установява със съдебната ни практика, която често създава правна фикция за доказване на тези факти и обстоятелства, относно които са създадени пречки	Приема	Разпоредбата на чл.226а относно налагане на санкции за неизпълнение на задължение за представяне на доказателства отпада от законопроекта. Относно санкциите ще се прилагат общите правила в ГПК. Предвидените санкции се изменят по следния начин: С §31 от проекта на ЗИД на ЗЗП в Гражданския процесуален кодекс се правят следните изменения и допълнения: **1.** Създава се чл. 90а: „Отлагане на делото и непредставяне на доказателства Чл. 90а. (1) Ако страна неоснователно причини отлагане на делото, съдът ѝ налага глоба. Тя понася независимо от изхода на делото разноските за новото заседание. (2) Ако страна в производство по глава тридесет и трета „а" не изпълни задължението си да представи документ или предмет на изследване, съдът ѝ налага глоба, независимо от последиците по чл. 190, ал. 2." **2.** В чл. 91 се създава ал. 3: „(3) Глобата за нарушения по чл. 87 в производства по глава тридесет и трета „а" и нарушения по чл. 90а, ал. 2 е в размер от 2000 до 20 000 лв." **3.** Чл. 92а се отменя. **10.** В чл. 527 се правят следните изменения и допълнения:

		за доказване. С оглед на гореизложеното, смятаме, че нашето национално законодателство разполага с достатъчно ефективни механизми за изпълнение на задълженията по чл. 18 от Директивата, поради което приемането на чл. 226а от ЗЗП е ненужно и недостатъчно ефективно средство за гарантиране на добросъвестното поведение на страните. Съответно, предлагаме разпоредбата на чл.226а да отпадне изцяло.		а) Създава се нова ал. 4: „(3) Когато длъжникът не изпълни определение по чл. 388г, чл. 388ж, решение по чл. 388з, решение по чл. 388н, ал. 4 или заместващо ги споразумение, глобата е в размер от 2000 до 20 000 лв. за всяко нарушение. б) Досегашната ал. 4 става ал. 5.
		7. Т. 22б в §13 от ДР на ЗИД на ЗЗП Въвежда се дефиниция за „Група потребители“, каквато дефиниция не е предвидена в Директивата, която е доста обща и неясна и не допринася за коректното и точно изясняване на „група потребители“ т.е няма допълнителен смисъл спрямо останалите текстове в ЗИД на ЗЗП, където е използвана тази категория. Целта на всяка дефиниция е да изясни използвания термин, което в случая не се постига. Нещо повече групата потребители в исковото производство ще се определи в него и не е необходимо въвеждане на отделно дефиниция. В случай, че не бъде прието предложението ни да отпадне цитираната дефиниция, то същата следва да бъде конкретизирана и прецизирана в съответствие с използването ѝ в останалите текстове на ЗИД на ЗЗП.	Приема	Предложената дефиниция на „Група потребители“ отпада и в разпоредбата на чл. 388в, ал. 2 се доразвива това, кои потребители попадат в тази група: *Чл. 388в. (2) В исковата молба се посочват обстоятелствата, които определят групата потребители, които са увредени или могат да бъдат увредени от практиката*.
		8. Т. 22е в § 13 от ДР на ЗИД на ЗЗП Въвежда се дефиниция за „Обезщетяване“ по смисъла на ЗЗП, която създава неяснота и противоречие със съществуващите гражданскоправни институти и считаме, че същата следва да бъде изменена. Дефиницията предвижда търговецът да предостави на потребителите „средства за правна защита“, но според правната теория това са законово предоставените средства за упражняване и защита на правата на правните субекти, които не могат да бъдат предоставяни от субектите на частното право, каквито са търговците, а се предоставят от закона. Поради това считаме, че дефиницията следва да се прецизира и предлагаме следната редакция: „Обезщетяване на потребителите за целите на ЗЗП е всяка мярка, определена от съда според обстоятелствата по делото, задължаваща търговеца да предостави на засегнатите	Приема	Предложена е нова разпоредба на т.56 в §13 от ДР на проекта на ЗИД на ЗЗП със следното съдържание: *56. „Средства за правна защита“ на колективните интереси на потребителите са претенции при неизпълнение на законово или договорно задължение, различни от установяване, преустановяване и забрана на нарушението, като например обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.“*

		потребители обезщетяване за претърпените от тях вреди в пари или в натура като ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена“.		
		9. Т. 22ж в § 13 от ДР на ЗИД на ЗЗП 22ж. „Обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите“ е мярка, която задължава търговец, да предостави обезщетение на квалифицирана организация или на Комисията за защита на потребителите по начин, определен от съда по справедливост. Предлагаме да отпадне по мотивите подробно изложени по-горе в текста, поради противоречие с текстовете на Директивата.	Приема	Възприето е предложението съгласно което предложеният иск за обезщетение на колективния интерес на потребителите отпада. Поради това отпада и необходимостта от дефиниция на термина „обезщетение на колективния интерес на потребителите“.
		10. Чл. 388б, ал. 1 от Глава 33а на ГПК Разпоредбата определя материалния обхват на представителните искове за защита на колективния интерес на потребителите. С оглед изключване на възможността за водене на паралелен колективен иск за нарушение на колективния интерес, което се защитава по реда на тази глава, считаме за необходимо текстът на разпоредбата да бъде прецизиран, като бъде допълнен, както следва: Чл. 388б. (1) Иск по чл. 186, ал. 1, т. 1 от Закона за защита на потребителите може да се предяви срещу търговец за нарушение на разпоредбите на националното право и правото на Европейския съюз, посочени в чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите, което уврежда или може да увреди колективните интереси на потребителите, включително когато нарушението е преустановено преди предявяване на представителния иск или преди приключване на производството по представителния иск. За тези нарушения не се допуска водене на колективен иск по реда на Глава 33 от ГПК.	Не приема	Както бе посочено по- горе, Директивата изисква от държавите-членки да създадат механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Същевременно, държавите-членки могат да запазят съществуващия процесуален механизъм за предявяване на колективни искове. Квалифицираните организации ще могат да изберат по кой механизъм за защита на колективните интереси на потребителите да предявят иск: по глава 33 за защита на колективните интереси на потребителите или по глава 33а за предявяване на представителен иск. Разпоредбата на чл. 388б, ал. 1 отпада от преработения проект, като редактираните текстове са в Раздел I, Общи правила на финалния вариант.
		11. Чл. 388г, ал. 3 от Глава 33а на ГПК ЗИД на ЗЗП не предвижда изискване за минимален брой на групата потребители, чийто колективен интерес е увреден. По отношение исковете за преустановяване или забрана на нарушение този подход е правилен, доколкото с тях се търси защита за всички потребители. По отношение на исковете за обезщетяване на вреди обаче, считаме за по-правилен подхода, предлаган с Директивата (Съображение 12) за определяне на минимален брой потребители, заинтересовани от представителен	Приема частично	Не се предвижда минимален брой потребители за предявяване на представителен иск, тъй като възприемането на такъв подход ще ограничи правата на потребителите за защита на техните колективни интереси. Съгласно предвидената разпоредба на чл.388л: *„Чл. 388л. (1) В закрито заседание съдът приема присъединяването към представителния*

		иск за налагане на мерки за обезщетение, за да може даден случай да бъде допуснат за разглеждане като представителен иск. Този подход е възприет в Германия, където минималният брой потребители е 50 (петдесет). В Нидерландия законодателите пък не са определили минимален брой, но пък са предвидили възможност за съда да не допусне иск, ако броят потребители не е достатъчен и ако финансовото обезщетение, което се търси (индивидуално и колективно) не е достатъчно съществено. Съответно, предложението ни е да бъде възприет един от двата подхода, а именно разпоредбата да се разшири, като се определи минимален брой потребители за предявяване на представителен иск за налагане на мерки за обезщетение на вреди, или се даде на съда възможност за преценка за допустимост с оглед достатъчен брой потребители и същественост на претендираното (индивидуално и колективно) обезщетение.		*иск по чл. 388а, ал. 1, т. 2 на потребителите, които в определения срок са подали искане за това. Определението се връчва на ищеца, ответника и на потребителите, чието присъединяване е отказано.* *(2)Определението, с което се отказва присъединяване, подлежи на обжалване с частна жалба в двуседмичен срок от връчването му.* *(3) Ако в определения срок са се присъединили по-малко от 10 потребители, производството се прекратява.“*
		12. Чл. 388д от Глава 33а на ГПК Разпоредбата посочва, че представителният иск за защита на колективните интереси на потребителите е допустим, когато са изпълнени посочени три критерия. Това е неточно и непрецизно, доколкото не става ясно как нормата се прилага спрямо останалите процесуални предпоставки за допустимост на един иск, вкл. предвидените в ГПК. В тази връзка считаме, че оскъдният брой изисквания за допустимост на представителния иск не отчита действащите правила в националното законодателство (напр. чл. 127-128 ГПК; чл. 381 ГПК и др.) и текстът следва да се прецизира в този смисъл. Нататък, считаме, че същият следва да бъде допълнен, доколкото в Законопроекта липсват каквито и да било механизми за контрол и гаранции за защита срещу злоупотреба с правото за предявяване на представителни искове. В чл. 7, пар. 7 от Директивата е предвидено следното: „Държавите членки гарантират, че съдилищата или административните органи могат на възможно най-ранен етап от производството да отхвърлят искове, които са явно неоснователни, в съответствие с националното право“. Тази защита на търговеца не е предвидена в Законопроекта, с което се създава риск от засягане на икономиката в страната чрез водене на неоснователни дела и влагането на публичен ресурс за тях. Подобен подход не би	Приема	Разпоредбата на чл.388д отпада от законопроекта, тъй като условията за допустимост на иска не се ограничават до тези, посочени в предлаганата разпоредба. Ще се прилагат изискванията за допустимост на иска, предвидени в ГПК. Субсидиарно се прилагат разпоредбите на глава 33 и общите правила в ГПК. Съгласно възприетия принцип за служебното начало (чл. 7, ал. 1 от ГПК) съдът служебно извършва необходимите процесуални действия по движението и приключването на делото и следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните. Също така съдът извършва проверка за допустимост на иска (чл. 130 от ГПК).

		могъл да доведе до правилно транспониране на Директивата и до постигане на необходимото равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове. Именно това равновесие е посочено в съображение 10 като един от важните резултати, които Директивата цели. Съответно, предлагаме добавяне на нова разпоредба на т. 4 в чл. 388д от ГПК, със следното съдържание: „ 4. искът не е явно неоснователен“.		
		13. Чл.388з от Глава 33а на ГПК Принципите за събиране и допускане на доказателства, съответно за последиците от неспазване на предвидените задължения, свързани с доказването в процеса, са достатъчно ясно разписани в действащите текстове на ГПК и механичното пренасяне на изискванията на Директивата води до тяхното дублиране и неяснота относно приложението на всички останали действащи процесуални правила, уредени в ГПК. Предвид горното, считаме че разпоредбата следва да отпадне изцяло.	Приема частично	Разпоредбите относно представяне на доказателства, включително чл.388з, ал.1 не са включени във финалния вариант на законопроекта. Относно представяне на доказателства се прилага чл. 388д. „*Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция*.“
		14. Чл. 388и, ал.1, т.3 от Глава 33а на ГПК Разпоредбата дава възможност съдът да установи, че клауза, включена в договор с потребител, е неравноправна по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите, и да обяви, че тази клауза е нищожна. Прехвърляне на преценката за неравноправност директно на съда, преди КЗП да упражни правомощията си за определяне клаузата за неравноправна и да даде на търговеца възможност да я промени доброволно, ще доведе до ситуации, в които съдът ще определи клаузи за неравноправни, без да има компетенции да ги замени с други, които обезпечават по-добре интереса на потребителите, съответно ще създаде празнини в договорите им и правни абсурди, последиците от които не могат да бъдат предвидени. Подобни ситуации биха могли да бъдат избегнати,	Приема	Разпоредбата на чл. 388и, ал.1, т.3 е с нова редакция във финалния проект и става чл.388з, ал.1, т.1 и т.2, в който текстът е отпаднал.

		ако възможността за постигане на споразумение по чл.388п от Глава 33 на ГПК се отнасяше и за исковете за преустановяване или забрана на нарушение, което смятаме за съществен пропуск на ЗИД на ЗЗП. Нататък, относно преценката за нищожност за неравноправната клауза, обръщаме внимание, че нищожността като правен институт на гражданското право винаги изисква конкретна преценка и конкретно произнасяне, като да ѝ се придава общ характер с обявяването на клауза за нищожна, без да е направена проверка на индивидуалния договор, сключен с потребителя, е недопустимо. Съгласно чл. 146, ал. 1 от ЗЗД, неравноправните клаузи са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Следователно преценката за нищожност на една клауза от един (или повече на брой договори) не може да се отнесе към всички договори, сключени с потребители. Преценката за нищожност трябва да се извърши за всеки отделен договор, като се преценяват всички негови клаузи и индивидуални уговорки между страните. Предвид горното, считаме че разпоредбата следва да отпадне изцяло.		
		15. Чл. 388к от Глава 33а на ГПК Предвиденото в разпоредбата задължение да се информират индивидуално всички заинтересовани потребители не отчита факта, че в производствата за преустановяване или забрана на нарушение е необходимо само да се определи кръга на заинтересованите потребители, но същите не се индивидуализират и няма да бъдат посочени в съдебното решение по делото. Съответно търговецът не може да отговаря за индивидуалното им уведомяване, като не е налице и механизъм, по който да се установи изпълнението или неизпълнението на това задължение. Съответно, предлагаме разпоредбата да отпадне изцяло.	Не приема	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.13, параграф 3 на Директивата, съгласно което: „.Без да се засяга информацията, посочена в *параграфи 1 и 2 от настоящия член, съдът или административният орган изисква от търговеца да информира за своя сметка потребителите, заинтересовани от представителния иск, относно всяко окончателно решение, предвиждащо мерките, посочени в член 7, или относно всяко одобрено споразумение, посочено в член 11, чрез средства, които са подходящи за обстоятелствата по случая и в определени срокове, включително, когато е уместно, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители.“* Разпоредбата на чл.388к отпада от финалния проект. Тя е преработена и намира място в чл.388з, ал.1, т.4

				„ 4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и да информира всички потребители от групата в определен срок.“
		16. Чл. 388и, ал. 4 от Глава 33а на ГПК Предвидената в разпоредбата възможност съдът да постанови мерки, които не са посочени от ищеца, противоречи на водещия принцип в гражданския процес за диспозитивното начало. Съдебни решения, постановени в нарушение на принципа за диспозитивното начало, биха били недопустими и ще подлежат на обезсилване. Предвид горното, считаме, че разпоредбата следва да отпадне изцяло.	Не приема	Съгласно чл.7, параграф 4 от Директива (ЕС), „Държавите членки гарантират, че компетентните структури имат право да поискат **налагането поне** на следните мерки: а) мерки за преустановяване или забрана; б)“. Текстът на разпоредбата на чл.388и, ал.4 е преработена и е въведена коректно в чл. 388з, както следва: *„Решение* *Чл. 388з. (1) Когато искът е основателен, съдът:* *1. осъжда ответника да преустанови практиката, когато тя продължава, включително да отстрани неравноправната клауза от договорите;* *2. забранява на ответника практиката, когато съществува риск тя да бъде осъществена;* *3. установява, че практиката, която е била прекратена, представлява нарушение;* *4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и да информира всички потребители от групата в определен срок.* *(2) За решението се прилага съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. 1, чл. 387 и 388 не се прилагат.* *(3) Срокът за обжалване на решението тече от деня на обявяването му, който се посочва от съда в заседанието за разглеждане на делото.“*
		17. Чл. 388л, ал. 2 от Глава 33а на ГПК	Приема	Разпоредбата на чл. 388л, ал. 2 отпада от

		Предвижда се задължение на Съда да определи видовете вреди, за които е възможно да бъде предоставено обезщетение. Считаме текста за непрецизен, Съображение 50 на Директивата предписва задължение по отношение определянето на вида обезвреда и начина му на определяне, а не по отношение на вида вреда. Предлагаме текстът да се прецизира, както следва: (2) Съдът определя вида на обезщетяване на всеки потребител или на всяка група потребители, пред която се установи, че търговецът отговаря, като, ако е приложимо, посочва метода за количественото му определяне или други стъпки, които потребителите и търговците да предприемат за обезщетяването на съответните потребители.	частично	преработения проект на закона. Конкретната разпоредба на чл.388л, ал.2 намира място в чл.388н, ал.1, т.2 *Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;* *3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;* *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.*
		18. Чл. 388л, ал. 4 от Глава 33а на ГПК Разпоредбата предвижда възможност да се претендира допълнително средство на обезщетение от потребителите, различно от претендираното в рамките на представителен иск. Смятаме, че текстът транспонира неправилно Съображение 42 на Директивата, което не въвежда възможност за множество обезщетения на една и съща вреда, които могат да се търсят по съдебен ред и присъждането им от съда би било недопустимо, а цели да касае възможността.	Не приема	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.9, параграф 9 на Директивата, съгласно който: „*Средствата за правна защита, предвидени в мерки за обезщетение в рамките на представителен иск, не засягат други допълнителни средства за правна защита, които са на разположение на потребителите съгласно правото на Съюза или националното право и които не са били предмет на този представителен иск“.* Разпоредбата на чл. 388л, ал. 4 отпада от законопроекта, като текстът е въведен в чл.388о, ал.3. *„Действие на решението* *Чл. 388о. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.* *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.* *(3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или*

				представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.
		19. Чл. 388у от Глава 33а на ГПК Както посочихме и по-горе, разпоредбата на чл. 388у противоречи на Директивата, по-конкретно Съображение 10 и 42, които предвиждат, че следва да се осигури равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове и не следва да се допускат наказателни обезщетения. Обезщетението по тази разпоредба е именно такова, доколкото не е необходимо да се обезщети претърпяна вреда, не е необходимо да се установи кръгът на увредени лица и дори се дължи, без интересите на потребителите да са поставени в опасност. Нататък, обезщетението се явява наказателно за търговците, защото може да се присъди и паралелно с обезщетения за вреди на колективните интереси от едно и също нарушение, по исковете по Чл. 186 ал. 1, т.1, буква „б“. Явно е намерението на законодателя да прехвърли тежестта за финансиране дейността на КЗП и квалифицираните организации на търговците, което нарушава принципите на Директива, която предвижда, че не следва да се допуска злоупотреба с представителни искове, целящи единствено финансиране на квалифицираните организации. Няма яснота и правила, по които би следвало да се разпределят средствата за обезщетения, вкл. неизразходваните такива (чл. 9, пар. 7, изречение второ от Директивата). В момента формулировката в Законопроекта е много обща и се предвижда единствено, че средствата се изразходват в защита интересите на потребителите. Ако изобщо се допусне водене на такива искове, то са необходими ясни, прозрачни и публично достъпни механизми за изразходване на средствата, така че да се ограничат възможностите за злоупотреба с права и средства. Предвид горното, считаме, че разпоредбата следва да отпадне изцяло.	Приема	Разпоредбата на чл.388у от глава 33а на ГПК с която се предлага иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите не противоречи на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите няма нищо общо с използването на “punitive damages”. Още повече, че българското право не познава тази практика широко използвана в САЩ. Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите дава възможност за по-високо ниво на защита на потребителите. Независимо от това, поради изложените опасения от злоупотреби от предявяване на искове, които не са основателни, и поради неразбиране на правната същност на иска за защита на колективния интерес на потребителите, разпоредбата на чл.388у няма да бъде включена в проекта на ЗИД на ЗЗП, с който се създава глава 33а в ГПК.

		20. Чл. 388п ал.9 т.3 от Глава 33а на ГПК В разпоредбата е предвидено, че съдът не одобрява постигнатото споразумение по представителен иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите, ако то е несправедливо. Липсват критерии, по които съдът преценява дали едно споразумение е несправедливо. Съгласно чл. 11, пар. 2 от Директивата, за да е допустимо подобно основание, следва в националното законодателство да са предвидени правила, на чието основание компетентният орган да може да откаже да одобри споразумение на основание, че то е несправедливо. В Законопроекта такива не са предвидени, което създава предпоставки за своеволно тълкуване на разпоредбата. Предвид горното, считаме, че разпоредбата следва да се прецизира съгласно изискванията на Директивата.	Приема частично	Разпоредбата е прецизирана. Предложена е следната нова редакция на предходен чл. 388п, ал.9, т.3 в настоящ чл.388м, ал.4, както следва: *„(4) Съдът одобрява постигнатото споразумение, ако то не противоречи на закона и добрите нрави, не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки, отчита правата и интересите на ищеца, ответника и присъединилите се потребители и ако чрез включените в него мерки могат да бъдат защитени в достатъчна степен колективните интереси на потребителите. Когато споразумението изчерпва предмета на делото, съдът прекратява производството.“*
		21. Чл. 388п, ал. 2 от Глава 33а на ГПК Директивата предоставя възможност на държавите членки да изберат механизъм за участие или механизъм за неучастие на потребителите в представителния иск (opt-in/opt-out). В ЗИД на ЗЕС е избран opt-in принцип за участие на потребителите в представителните искове за обезщетение за вреди на колективните интереси. Съответно, решението по тези дела би следвало да има действие единствено по отношение на потребителите, които са заявили желание за участие в тях. Не считаме, че opt-in принципът е намерил правилно отражение в разпоредбата на чл. 388п, ал. 2, доколкото предвижда, че решението на съда има действие за участващите в него страни, включително потребителите, от чието име е предявен искът, както и по отношение на потребителите, които са част от групата потребители и не са заявили, че желаят да осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес. Намираме за недопустимо решението да е обвързващо по отношение на потребители, които не са участвали в делото и е възможно да търсят защита на правата си по друг ред. Обръщаме внимание, че не е предвиден и механизъм същите да заявят, че желаят да осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес, освен в случаите на чл.388о, ал.4 от Законопроекта. Предвид горното, считаме, че разпоредбата следва да се прецизира, както следва: (2) Решението на съда има действие за нарушителя,	Приема	Законопроектът възприема **механизъм opt in,** т.е. за участие, като изключва механизма opt out. Съгласно предложеният механизъм, потребителите трябва да заявят, че желаят да участват в представителния иск. Разпоредбата на чл.388п, ал.2 е променена и става чл.388м, ал.2 във финалния проект *„Споразумение за доброволно уреждане на спора* *Чл. 388м. (1) В открито заседание съдът напътва страните за възможността да се сключи споразумение за доброволно уреждане на спора по представителния иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение.* *(2) Когато в двуседмичен срок от напътването ищецът и ответникът заявят, че ще потърсят доброволно уреждане на спора, съдът определя срок, в който да сключат споразумение. В противен случай производството по делото продължава.“* Ако се има предвид чл.388р, ал.2, то във финалната редакция текстът е следния: ***„Действие на решението*** *Чл. 388о. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по*

		квалифицираната организация, предявила иска, потребителите, от името на които е предявен искът, които са увредени от установеното в представителния иск нарушение и които са изразили желание и са приети за участие в представителния иск. Гореизложените несъответствия на Законопроекта с Директивата не са изчерпателно и конкретно изброени. Последните са посочени индикативно и доказват несъмнено, че в Законопроекта има редица неясни норми и формулировки, които създават възможност за злоупотреба, включително биха могли да породят съмнения за самите потребители, че квалифицираните организации могат да злоупотребяват с правата си. Смятаме, че настоящият вид на Законопроекта не само няма да доведе до търсените ползи за потребителите и правилното прилагане на закона в България, а ще създаде допълнителна неяснота и рискове за всички участници в процеса.		*делото.* *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.“*
		По отношение на Регламента Обсъжданият Проект си поставя за цел, както да транспонира разпоредбите на Директивата в националното законодателство, така и да създаде условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2023/988 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 година относно общата безопасност на продуктите, за изменение на Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2001/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 87/357/ЕИО на Съвета. Във висока степен обаче Законопроектът не урежда специфични детайли, необходими за по-лесното и ефективно прилагане на Регламента, а единствено възпроизвежда разпоредбите му в националния закон. Подобно усилие не е необходимо с оглед на чл. 288 от Договора за функционирането на Европейския съюз, който постановява, че регламентите са актове с общо приложение, задължителни в своята цялост, които имат пряко приложение в държавите членки. Разпоредби, с които Регламентът се преразказва са например предложените редакции на чл. 70 – 87, чл. 93 – 96, чл. 98 – 100, чл. 103, които по същество повтарят текстовете на Регламента и не ги допълват по никакъв начин. Изключение правят разпоредбите, определящи националните органи за	Не приема	Законопроектът създава условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2023/988 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 година относно общата безопасност на продуктите. Законопроектът определя задълженията на различните икономически оператори и на доставчиците на онлайн местата за търговия. Предвидени са органи, които отговарят за прилагане на регламента. Пред на това, че част от разпоредбите на законопроекта ще се прилагат и по отношение на хармонизираното законодателство на ЕС за безопасност на продуктите са предвидени изменения в съответните закони. Предвидените санкции са завишени предвид на това, че действащите в момента санкции, вариращи в по-голямата си част от 1000 до 3000 лв. не са ефективни и разубеждаващи.

		надзор на пазара и някои техни правомощия; текстовете, с които се уточнява, че икономическите оператори следва да предоставят изисканата им от надзорните органи информация на български език и в определен от съответния орган срок, както и уточнението по чл. 86, ал. 7, че заповедите на надзорните органи по ал. 6 на същия член следва да се изпълняват незабавно, освен ако съдът не разпореди друго. Тези правила могат да се отделят в отделни разпоредби, без Проектът да се утежнява с възпроизведени от Регламента текстове, които имат пряко приложение. Отделно от това, Законопроектът възпроизвежда и разпоредби на Регламент (ЕС) 2019/1020, към които чл. 23 на Регламент (ЕС) 2023/988 препраща. В допълнение предложените санкции за нарушение на разпоредбите на Регламента в §13 изм. чл. 211-219 от ЗИД на ЗЗП са прекомерни, в двоен размер на минималните и максималните прагове, в сравнение с останалите санкционни норми на ЗЗП, без да има изложени мотиви за високия им размер, което се явява непропорционална и несправедлива мярка. В тази връзка предлагаме размерите да бъдат намалени. В заключение, считаме, че Регламентът е достатъчно изчерпателен и предложените с Проекта изменения почти дословно го повтарят, което ненужно и без правна обосновка утежнява обсъждания ЗИД на ЗЗП.		
7.	**Електро холд**	**1. §11, чл. 186в, т. 15 от ЗИД към ЗЗП** Общи бележки В Приложение I от Директивата, като разпоредби от правото на Съюза, по отношение на които потребителите имат право на представителни искове в област „електроенергетика“ е посочена Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55): член 3 и приложение I. (Директива 2009/72/ЕО). Съгласно чл. 72 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия Директива 2009/72/ЕО е отменена от 1 януари 2021 г., без да се засягат задълженията на държавите членки във връзка със срока за транспониране в националното право и датата на прилагане на директивата, посочени в приложение III. Позоваванията на отменената	Не приема	Посочените разпоредби въвеждат прецизно изискванията на **Директива 2009/72/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на **Директива 2003/54/ЕО** (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55): **член 3 и приложение I.** Разпоредбите на чл. 21, т. 4, 5 и 33-35 въвеждат изискване на чл. 3, параграф 9 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година; - чл. 21, т. 20 въвежда изискване на т. 2 на Приложение № 1 на Директивата. - Разпоредбите на чл. 31, т. 2, 3 и 5 въвеждат изискванията на чл. 3, параграф 3 на Директива

		директива се считат за позоваванията на Директива (ЕС) 2019/944 и се четат съгласно таблицата на съответствието, съдържаща се в приложение IV. Направеният по-горе преглед на действащото право на ЕС в областта на правата на потребителите в сектор електроенергетика е необходим, тъй като според нас посочените в §11, чл. 186в, т. 15 от Законопроекта разпоредби на Закона за енергетиката (ЗЕ) не съответстват и излизат извън пределите на обхвата на правото на ЕС в тази област. В т. 15, чийто текст е: „чл. 21, ал. 1, т. 4, 5, 20 и 33-35, чл. 22, ал. 1- 4, чл. 30, ал. 1, т. 9-11, чл. 31, т.2, 3 и 5, чл. 35, ал. 6, чл. 38а - 38к, чл. 69 - 71, чл. 89, чл. 91 - 92, чл. 94а - чл. 95а, чл. 111, ал. 3, чл. 120, ал. 1 и 7, чл. 120а, чл. 135, чл. 139, чл. 139б, чл. 140 - 141, чл. 143 - 146, чл. 149б, чл. 150, чл. 155, ал. 2 и 3, чл. 156, ал. 1, чл. 180 и чл. 187, чл.195, ал.7, §1, т. 66б и т. 66в от допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката и § 191 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за енергетиката“, са посочени разпоредби от ЗЕ, които не установяват права на потребителите, а правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране (така например чл. 21, т. 4, 5, 20 и 33-35); включени са и други разпоредби, които нямат пряка връзка с установени права на потребителите, а се отнасят до начина на регулиране на цените – чл. 31, т. 2, 3 и 5, регулиране на лицензираните дружества в сектора – чл. 35, ал. 6. Включването на базова и обща разпоредба, като чл. 69 от ЗЕ в разпоредбите, при чието нарушаване да могат да се предявяват представителни искове, би довело до неяснота, която може да доведе до тълкуване, при което на практика за всяко действие или обстоятелство, свързано с електроенергетиката, да може доведе до образуване на дело по представителен иск. Посочените разпоредби следва да отпаднат от разпоредбите, цитирани в §11, чл. 186в, т. 15 от Законопроекта. Като се има предвид, че с този Законопроект се създават материалноправни основания за предявяване на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, чиито последици са съществени за търговците, вкл. могат да доведат до приключване на икономическата дейност на търговеца, то следва		2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55): **член 3 и Приложение I.** В този контекст чл. 35, ал. 6 въвежда изискването на чл. 3, параграф 6 от Директивата. Съответно чл. 69 от Закона за енергетиката коректно въвежда изискването на чл. 3, параграф 2 на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година.

		тези материалноправни основания за бъдат много внимателно и прецизно определени, така че да не се създават условия за злоупотреба с права. В тази връзка считаме, че Законопроектът следва да бъде придружен с подробна таблица на съответствието между съответните на разпоредби на правото на ЕС и кореспондиращите му разпоредби от българското законодателство, за да се гарантира, че материално правните основания за колективни искове са точно определени, както и за да се осигури баланс между интересите на потребителите и на търговците.		
		2. С §30 от преходните и заключителни разпоредби на законопроекта. С §30 от преходните и заключителни разпоредби на Законопроекта се предлага допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), чрез създаване на нова Глава Тридесет и три „а“ “Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите“. Същата систематично е след Глава Тридесет и трета от ГПК – „Колективни искове“, чл. 379 и следващи, в която е уредено обособено исково производство, като съотношението на двете производства следва да е като такова на общо към специално, без същевременно да се нарушава принципа на процесуална икономия и да се преповтарят приложимите общи разпоредби, или пък да има такива, които да са в колизия. По наше становище, няма пречка, след обсъждане на Глава Тридесет и трета от ГПК – „Колективни искове“, с юридическата гилдия, която я прилага (адвокати на потребители, съдии и др.) да се измени същата, като се вземат предвид и изправят твърдените в мотивите на законопроекта слабости при прилагането и да бъде променена на глава, която да урежда „Колективни искове и представителни искове на потребители“. Това, че в същата могат да се заложат няколкото специални норми, които касаят само представителните искове, не значи че следва да се повтарят общите процесуални норми. Съгласни сме с това, че специфичните норми могат да са относно това, потребителите да не дължат разноски, задължението на Съда да прави проверка за конфликт на интереси, както и по отношение на действието на съдебното решение /възможността да се	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 изисква от държавите-членки да създадат механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Съществуващият в глава 33 от ГПК механизъм за колективна защита не съответства за механизма за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, предвиден в Директивата. Това налага обособяването н рамките на ГПК на отделна глава 33”а”. При уреждане на производствата по глава 33”а” законопроектът използва нормите на процесуалния закон и прави препратка към общата част на ГПК по отношение на всички въпроси, които не са уредени в глава33”а”. В съответствие със съображение 11 на Директива (ЕС) 2020/1828 и с чл. 1, параграф 2 на директивата, законопроектът не заменя съществуващия процесуален механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който е уреден в глава 33 на ГПК и който ще остане да се прилага по отношение на всички колективни искове, в т.ч. и по отношение на колективни искове за защита на потребителите. Законопроектът установява нов механизъм за колективни искове, който ще се прилага само по отношение на искове за защита на потребителите и който съответства на

		използва като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика, вкл. в други страни на ЕС. Възможен е по-дълбок анализ на необходимостта да се въвежда изрична разпоредба за изискване на директивата, което отговаря на приложимото в страната право и съдебна практика. Като например изричната разпоредба за това, че давността спира да тече от завеждането на иска до постановяване на съдебното решение, след като аналогична е разпоредбата на чл. 115, б. „ж“ от Закона за задълженията и договорите. Още повече, като се вземе предвид и факта, че в ЗЗП също има процесуални норми в Раздел IV „Искове за преустановяване на нарушения и обезщетения“, чл. 186 и следващи, за които и в новите редакции се предвижда, че се уреждат от „този раздел“, т.е. от ЗЗП. В случай, че ще се уреждат от нови производства по ГПК, би било по-удачно да се посочи това. Евентуално, в случай че се възприеме разпоредбата да остане в изцяло нова глава от ГПК в тази част, по отношение на предвидените процесуални норми, имаме следните предложения:		механизма за представителни искове за защита на потребителите, установен в Директива (ЕС) 2020/1828. Държавите членки запазват съществуващият процесуален механизъм за колективна защита. В същото време те следва за създадат механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който отговаря на изискванията на директивата.
		3. Чл. 388г, ал. 1 Чл. 388г, ал. 1 – Разпоредбата, която преповтаря тази на чл. 190, ал. 1 от ЗЗД не отчита съдебната практика, според която „доколкото мястото на нарушението не може да бъде конкретизирано, то приложение следва да намери само втората хипотеза на нормата“. – Така напр. в Определение № 185 от 04.03.2014 г. по ч. т. д. № 587/2014 Г., Т. К., I Т. О. на ВКС, др. Т.е. текстът следва да придобие следната редакция: „Чл. 388г. (1) Представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите се разглеждат от окръжния съд по седалището на ответника.“ Или може да остане за приложение разпоредбата на чл. 380 от ГПК	Не приема	ГПК предвижда следните изключения от посоченото основно правило. - иск на потребител може да бъде предявен и по неговия настоящ или постоянен адрес; - иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по местоизвършването на деянието.
		4. Чл. 388ж, ал. 2 Мястото на разпоредбата на чл. 388ж, ал. 2 не е в члена, определящ задълженията на Съда по подготовка на заседанието, а в материалните изисквания към квалифицираните организации. Първото изречение е изцяло излишно. Разпоредбата може да	Приема	Разпоредбата на чл.388ж, ал.2 отпада от текста на финалния проект на законопроекта.

		остане с текст: „Чл. 388ж. (2) Когато съдът определи, че квалифицираната организация не отговаря на изискванията за предявяване на представителния иск, това не възпрепятства правата на потребителите, заинтересовани от същия представителен иск.		
		5. Чл. 388и, ал. 1 във връзка с възраженията срещу обхвата по чл. 186в, т. 15 (по-горе) Чл. 388и, ал. 1 от законопроекта следва да се разглежда заедно с възраженията ни срещу обхвата по чл. 186в, т. 15 (по-горе), доколкото въвеждането на възможност за постановяване на привременни мерки, само при предявяване на иск, в който се твърди (но не е установено) нарушение по чл. 186в, ал. 1 от ЗЗП, което уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите, може да доведе до сериозно засягане на дейността ни, което да я блокира и доведе освен до големи материални щети, но и до засягане безопасността на функционирането на електроенергийната система. Нашето становище е чл.388и, ал. 1 да отпадне, в случай на пряко препращане към изброените в чл. 186в, ал. 1 от законопроекта хипотези. Общата норма на чл. 385 от ГПК, която съответства със структурата на кодекса, би била достатъчна при обединяване на двата типа искове.	Не приема	Разпоредбата въвежда изискванията на чл. 7, параграф 4 от Директивата относно правото на квалифицираните организации да поискат мерки за преустановяване или забрана на нарушението. Разпоредбата въвежда изискване на чл. 7, параграф 4 от Директива (ЕС) 2020/1828, съгласно който *„Държавите членки гарантират, че компетентните структури имат право да поискат налагането поне на следните мерки:* *а) мерки за преустановяване или забрана;* *мерки за обезщетение“.*
		6. Чл. 388л и следващите до чл. 388у Изричните разпоредби на чл. 388л и следващите до чл. 388у, относно хипотетичен иск за обезщетение на вреди, ни се струват излишни и претоварващи ГПК, в който има обща глава за охранителни производства, но не и десетки разпоредби/ членове, в които да се регламентират задълженията на Съда при всяко едно подобно производство. Разбира се, че е известно на Съда, какви задължения има относно предмета, страните, допустимостта, подготовката на заседанието и подобни. Разпоредбите са много сходни с тези по Глава Тридесет и трета от ГПК (информиране на засегнати, срок и условия за присъединяване към иска, възможност за споразумение и останалите).	Не приема	В допълнение към общите, са предвидени допълнителни изисквания за производството по представителния иск. Предвидени са също специфични изисквания за участие в представителния иск, информиране на потребителите за представителния иск, срок и условия за присъединяване.
		7. Чл.388к Относно предвиденото в Законопроекта (чл.388к) задължение за търговеца за информиране на заинтересованите от представителния иск за обезщетение на колективните интереси	Не приема	Предложената разпоредба въвежда изискванията на чл.13, параграф 3 от директивата, съгласно който: „*съдът или административният орган изисква от*

		на потребителите за всяко влязло в сила съдебно решение за преустановяване или забрана на практика, съставляваща нарушение по чл. 186в, ал.1, считаме, че това изискване създава административна тежест за търговците и следва да отпадне. Не би могло разумно да се очаква, че търговецът ще следи всички влезли в сила съдебни решения за преустановяване или забрана на практика, която е нарушение на чл. 186в, ал. 1, което пък в още по-голяма степен би го затруднило и допълнително индивидуално да информира всички заинтересовани потребители. Отбелязваме, че „Електрохолд Продажби“ ЕАД, в качеството си дружество, лицензирано за дейността „снабдяване с електрическа енергия от краен снабдител“ има над 1 900 000 крайни битови клиенти.		*търговеца да информира за своя сметка потребителите, заинтересовани от представителния иск, относно всяко окончателно решение, предвиждащо мерките, посочени в член 7, или относно всяко одобрено споразумение, посочено в член 11, чрез средства, които са подходящи за обстоятелствата по случая и в определени срокове, включително, когато е уместно, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители“*
8.	**Фондация Право и интернет**	**<u>I. Становище по текстовете за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите:</u>**		
		1. Съгласно **§ 11, т. 2** от Проекта за закон, се предлага приемането на нов текст на разпоредбата на **чл. 186, ал 1 от ЗЗП,** който предвижда три вида представителни искове, които могат да бъдат предявени от страна на квалифицираните организации. Ясно разграничаване по отношение на съдържанието на исковете по б. „б“ и б. „в“ от предложената разпоредба обаче не може да бъде извлечено от текста на Проекта на закон. 1.1. Предлагаме **б. „в“** на новия текст на **чл. 186, ал. 1 от ЗЗП да отпадне**;	Приема	Разпоредбата на чл.186, ал.1, бук. „в“ отпада проекта на закон. Искът за защита на колективния интерес на потребителите няма да бъде включен в обхвата на закона.
		1.2. Предлагаме дефиницията в **чл. 22а от § 13 от ДР на ЗЗП** да бъде изменена по следния начин: *„Колективни интереси на потребителите“ е общият интерес на потребителите или на група от потребители, за спазване разпоредбите за защита на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите.*“;	Приема частично	Предложението в известна степен противоречи на чл. 3, т. 3 от Директива (ЕС) 2020/1828, съгласно който: „*колективни интереси на потребителите“ означава общия интерес на потребителите, и по-специално за целите на мерките за обезщетение- интересите на група потребители“.* Възприета е нова редакция на понятието „колективни интереси на потребителите“ в съответствие с изискванията на Директивата,

				както следва: *„Чл.186.(2) Колективните интереси на потребителите са общият интерес на потребителите и, особено за целите на средствата за правна защита, интересите на група потребители.“*
		1.3. Предлагаме **чл. 388у от ГПК да отпадне**.	Приема	Предложената разпоредбата на чл.388у от ГПК отпада от финалния вариант на законопроекта
		1.4. Предлагаме от текста на **чл. 186д, ал. 1 от ЗЗП,** да отпадне последната част от изречението, която гласи *„и искове за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите“.*	Приема	Искът за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите отпада от финалния вариант на законопроекта.
		2. Съгласно **§11, т. 3 от Проекта за закон**, се предлага създаването на **чл. 186е от ЗЗП**, който предвижда процедурата и условията за вписване на квалифицирана организация, имаща право да предяви представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите. С оглед изискването на ал. 1, т.7 на чл.186е се предлага : 2.1. Предлагаме от текста на чл. **186е, ал. 2, т. 4 от ЗЗП**, да отпадне текста **„и 7“**.	Не приема	Необходимо е квалифицирана организация да декларира наличието на обстоятелства относно нейната независимост, за която носи предвидената от закона отговорност.
		2.2. Предлагаме да се приеме нова **т. 5 в ал. 2 на чл. 186е от ЗЗП**, която да гласи „*за доказване на обстоятелствата по ал. 1, т. 7 организацията представя приетите правила и процедури за избягване на влияние и на конфликти на интереси между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране и интересите на потребителите, одитираните годишни финансови отчети и други документи, доказващи обстоятелствата, по т. 7, ако такива са налични*“.	Приема	Предвидени са правила и процедури за избягване на влияние в разпоредбата на чл.186б, ал.2, т.5, както следва: ***„5.*** *правила и процедури на организацията за избягване на влияние и конфликт на интереси между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите.“*
		2.3. Предлагаме изразите „*нередовности“,* съответно *„нередовностите“* в чл. **186е, ал. 3 и ал. 4 от ЗЗП** да бъде заменен с израза „*непълноти“,* съответно *„непълнотите“;*	Не приема	В исковото производство се използва израза „нередовност“.
		2.4. Предлагаме приемането на нова **ал. 5 в чл. 186е от ЗЗП**, която да гласи: „*В случай, че от представените документи по ал. 2, т. 5 не може да се направи заключение, че организацията отговаря на изискванията по ал. 1, т. 7, министърът отказва да я признае за квалифицирана организация и да я включи в списъка по чл. 186д, ал. 1. Ново искане за включване в списъка може да бъде направено най-рано в срок от 2 години от*	Не приема	Съгласно чл.186б, ал.3 министърът на икономиката и индустрията или оправомощено от него длъжностно лице има право да дава указания за отстраняването на нередовностите в 30-дневен срок, и едва след това, ако те не бъдат отстранени отказва да признае организацията.(чл.186б,ал.4).

		постановяване на отказа“.		Няма правно основание за това ограничение и предложения срок .
		3. Съгласно **§14 от Проекта за закон**, се предлага да бъде отменена разпоредбата на **чл. 220 от ЗЗП**, която предвижда налагането на глоба на длъжностното лице на контролните органи, което при и по повод изпълнението на задълженията си е узнало информация, съставляваща професионална тайна и е разпространило тази информация. Предлагаме **§14 от Проекта за закон да отпадне**.	Не приема	ГПК съдържа правила относно защитата на различни видове тайна (чл. 136, 138), поради което дублирането им е излишно.
		4. Съгласно **§16 от Проекта за закон** е предвидено създаването на **чл. 226а в ЗЗП**, гласящ че: „*Който не представи доказателства в производството по представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите, когато има такова разпореждане от съд, се наказва с глоба в размер от 2 000 до 20 000 лв., а на едноличните търговци и юридическите лица се налага имуществена санкция в размер от 3 000 до 70 000 лв.“* Предлагаме **чл. 226а от ЗЗП**, създаден съгласно § 16 от Проекта за закон **да отпадне.**	Приема	Разпоредбата на чл.226а отпада от проекта на закона. Прилагат се субсидиарно правилата на ГПК. Това е изискване на чл.19 от Директива (ЕС) 2020/1828.
		5. С **§ 17, т. 5 , б. „гг“ от Проекта на закон** е създадена нова **точка 22е в § 13** от ДР на ЗЗП, дефинираща обезщетяването по смисъла на ЗЗП като: *„мярка, която задължава търговец да предостави на засегнатите потребители конкретно средство за правна защита, в зависимост от случая и съгласно предвиденото в правото на Европейския съюз или националното законодателство, като: обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.“* 5.1. Предлагаме **т. 22е от §13 от ДР на ЗЗП**, създадена съгласно §17, т. 5, б. „гг“ от Проекта за закон **да отпадне**.	Приема частично	Предложена е редакция съобразно изискванията на Директивата в параграф 17, т.5, б. „вв“, т.56 както следва: ***„56. „Средства за правна защита“*** *на колективните интереси на потребителите са претенции при неизпълнение на законово или договорно задължение, различни от установяване, преустановяване и забрана на нарушението, като например обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.“*
		5. 2. **Алтернативно**, предлагаме текстът на **т. 22е от §13 от ДР на ЗЗП да бъде изменен** по следния начин: „*Обезщетяване на потребителите за целите на представителните искове е всяка мярка, определена от съда според обстоятелствата по делото, задължаваща търговеца да предостави на засегнатите потребители парично обезщетяване за претърпените от тях вреди, обезщетение в натура като ремонт, замяна или по друг начин - намаляване на цената, прекратяване на договора или*	Приема частично	Предложена е нова редакция на т.22е , която става т.56 в §13 от ДР на проекта на ЗИД на ЗЗП със следното съдържание: ***56. „Средства за правна защита“*** *на колективните интереси на потребителите са претенции при неизпълнение на законово или договорно задължение, различни от установяване, преустановяване и забрана на нарушението, като например*

		възстановяване на платената цена“.		*обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.“*
		6. С **§ 17, т. 5, б. „гг“ от Проекта на закон** е създадена нова **точка 22ж в § 13 от ДР на ЗЗП**, дефинираща обезщетяването за вреди на колективния интерес на потребителите по смисъла на ЗЗП като: „*мярка, която задължава търговец, да предостави обезщетение на квалифицирана организация или на Комисията за защита на потребителите по начин, определен от съда по справедливост“.*	Приема	Дефиницията на термина „***обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите***“ отпада предвид на това, че искът за защита на колективния интерес на потребителите отпада от обхвата на закона.
		6. 1. Предлагаме **т. 22ж от §13 от ДР на ЗЗП**, създадена съгласно §17, т. 5, б. „гг“ от Проекта за закон **да отпадне**.	Приема	Дефиницията на термина „***обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите***“ отпада предвид на това, че искът за защита на колективния интерес на потребителите отпада от обхвата на закона.
		6. 2. **Алтернативно**, предлагаме текстът на **т. 22ж от §13 от ДР на ЗЗП** да бъде изменен по следния начин: *„Обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите“ е мярка, определена от съда в производството по защита на колективните интереси на потребителите, задължаваща търговец, да предостави обезщетение на засегнатите потребители чрез квалифицирана организация или Комисията за защита на потребителите.“*	Приема	Дефиницията на термина „***обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите***“ отпада предвид на това, че искът за защита на колективния интерес на потребителите отпада от обхвата на закона.
		7. В **чл. 8, §4 от Директивата** е предвидена възможност за държавите членки, в случай че компетентната структура поиска налагането на мярка за преустановяване или забрана на практика, да се провежда задължителна предварителна консултативна процедура. Считаме, че **Проектът на закон следва да предвиди** въвеждането на такава консултативна процедура.	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 предоставя опция на държавите-членки да запазят в своето национално законодателство или да въведат разпоредба, съгласно която предявяването на представителен иск да бъде предшествано от провеждането на консултации с търговеца, които не може да са по-дълги от две седмици. Тази опция на директивата се отнася само за единия колективен иск, а именно за иска за преустановяване и забрана на практики, които съставляват нарушение. Тя не се отнася за исковете за обезщетение. Законопроектът не се е възползвал от предоставената опция, тъй като и до момента националното законодателство не съдържа

				изискване за задължително провеждане на консултации с търговеца /14 дни/ преди предявяване на иск за преустановяване и забрана на практика. По важната причина, поради което не е използвана предоставената опция е, че когато се води иск за преустановяване и забрана на търговска практика, съставляваща нарушение, е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо. В противен случай, нарушителят ще продължи да извършва нарушението и да извлича незаконни печалби от нарушението. Трябва да се има предвид, че се касае за нарушение, което накърнява интересите на голям брой потребители. Възприемането на тази опция би забавило производството по колективния иск за преустановяване и забрана. При нарушение, което уврежда интересите на много потребители е необходимо нарушението да бъде преустановено бързо.
		7.1. Въвеждането на **нов чл. 190аа от ЗЗП (като следващите членове се номерират съответно)**, със следния текст: „*(1) Преди завеждане на иск за преустановяване или забрана на практика, квалифицираната организация или Комисията инициира консултация с търговеца, чиято практика считат, че следва да бъде преустановена.* *(2) Консултацията се инициира писмено на официалния адрес или електронен адрес на търговеца, посочен в Търговския регистър или обявен на интернет страницата му.* *(3) Консултацията се провежда в срок до 2 седмици от инициирането ѝ, в присъствието на представители на квалифицираната организация, в случай че консултацията е инициирана от организация, на търговеца, на Комисията и на съответния секторен или специализиран регулатор, контролиращ дейността на търговеца, в случай че има такъв.* *(4) В случай, че в срока по ал. 3 не бъде постигнато съгласие за преустановяване на практиката, квалифицираната организация, съответно Комисията, могат да заведа представителен иск за преустановяване или забрана на*	Не приема	Предложението не се подкрепя, с оглед на изложеното по- горе

		практиката.“		
		7.2. Добавяне на нова **т. 4 в чл. 388д** от ГПК, гласяща „ *4. Практиката не е преустановена от страна на търговеца в 2-седмичен срок от провеждане на консултацията, в случаите на предявяване на иск за преустановяване или забрана на практика“.*	Не приема	Предложението не се подкрепя, с оглед на изложеното по- горе
		<u>II. Становище по текстовете за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс:</u>		
		8. В §30, т. 1 от Проекта за закон се предлага създаването на Глава тридесет и трета „а“ от Гражданския процесуален кодекс, състояща се от чл. 388а до 388ц, изцяло регулираща процесуалните правила в производството по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Цялостното ни становище по така предложените текстове е, че същите в голяма степен преповтарят правилата, установени в Глава тридесет и трета от ГПК, регулираща процедурата по разглеждане на колективни искове. Предвид обстоятелството, че представителните искове са особен вид колективни искове, различаващи се от общите колективни искове основно по своя предмет и по качеството на страните в процеса, считаме че представляват особен вид колективни искове. Начинът, по който е описана процедурата по отношение на представителните искове не само че не създава яснота, но и в голямата си част преповтаря разпоредбите от чл. 379 до чл. 388 от ГПК. Поради това и с оглед разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от ЗНА, считаме че представителните искове следва правилно да бъдат квалифицирани като специални спрямо колективните, а разпоредбите относно релевантната за тях процедура да бъдат допълнени само от специалните правила, предвиждащи изключение или допълващи общите правила относно колективните искове. В тази връзка считаме, че следва да се извърши **цялостна преработка на предложените изменения в ГПК чрез систематизирано регулиране на специалните правила, относими към представителните искове, които се различават от тези, относими за останалите колективни искове.**	Приема частично	В съответствие със съображение 11 на Директива (ЕС) 2020/1828, законопроектът установява отделен процесуален механизъм за представителни искове, който ще се прилага само по отношение на искове за защита на потребителите и който съответства на механизма за представителни искове за защита на потребителите, установен в Директива (ЕС) 2020/1828. Съгласно чл.1, ал.2 от Директивата държавите членки следва да създадат механизъм, който позволява на компетентни структури да предявяват представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, и който отговаря на изискванията на директивата. Защитата на колективните интереси включва освен процесуални и материалноправни разпоредби и ако се използва подходът на цялостна преработка и адаптиране на съществуващата процедурата по разглеждане на колективни искове в ГПК това би довело до несъвършена уредба, затрудняваща потребителите, особено относно предявяването на трансгранични представителни искове. Възприетият подход за създаване на самостоятелна глава 33а е съгласно изискванията на директивата за подобряване на достъпа на потребителите до правосъдие. Предвидено е субсидиарно прилагане на

		В случай, че предложението ни не бъде прието, молим да разгледате предложенията ни **по отделните текстове от §30, т. 1** от Проекта на закон.		разпоредбите на ГПК: *Приложими правила* *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция.*
		9. Предложено е приемането на текст на нов **чл. 388д от ГПК**, който определя условията за допустимост на представителните искове. Считаме, че разпоредбата следва да бъде допълнена с оглед разпоредбите на Директивата. В тази се прави **предложение за изменение в текстовете от Проекта за закон, а именно:**	Не приема	Предложената разпоредба на чл.388д от ГПК, който определя условията за допустимост на представителните искове в тази редакция отпада от законопроекта, тъй като ГПК съдържа изисквания за допустимост на исковете. Предложените условия за допустимост не са изчерпателни.
		9.1. Добавяне на нова **т. 4 в чл. 388д от ГПК**, съгласно гласяща „ *4. Практиката не е преустановена от страна на търговеца в 2-седмичен срок от провеждане на консултацията, в случаите на предявяване на иск за преустановяване или забрана на практика*“.	Не приема	Предложението противоречи на изискванията на Директивата и представлява нарушаване на правото на потребителите до безпрепятствен достъп до правосъдие. Съгласно чл.8, параграф 4 на Директивата, „*Ако търговецът не прекрати нарушението в рамките на две седмици след получаване на искане за консултация, компетентната структура може да незабавно да предяви представителен иск за налагане на мярка за преустановяване или забрана“..*
		9.2. Добавяне на нова **т. 5 в чл. 388д от ГПК**, съгласно гласяща „*5. искът не е явно неоснователен“.*	**Приема**	**Създава се чл.237а в преработения проект на закона** ***„Решение при очевидно неоснователен иск*** ***Чл. 237а. (1) Когато искът би бил неоснователен, дори и изложените в исковата молба обстоятелства да бъдат доказани, съдът може да го отхвърли, без да изпраща исковата молба за отговор, без да насрочва открито заседание, без да събира доказателства и без да излага фактически констатации.***

				(2) Когато в отговора на исковата молба се съдържат възражения, при чието доказване искът би бил неоснователен, съдът може да събере доказателства само във връзка с тях и да отхвърли иска, ако възраженията са основателни. ***(3) Решение по ал. 1 и 2 се постановява по почин на съда или по искане на ответника до приключване на съдебното дирене. Когато съдът прецени, че не са налице предпоставките за постановяване на такова решение, той отхвърля искането с определение и продължава разглеждането на делото.*** ***(4) Постановеното решение няма установително действие по отношение на обстоятелствата, изложени в исковата молба.*** ***(5) При обжалване на решението не се събират доказателства за обстоятелствата, изложени в исковата молба. Когато решението бъде отменено, производството продължава пред първоинстанционния съд по общия ред.“***
		10. Съгласно текста на **чл. 388е, ал. 3 от ГПК**, *„При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът може да разпореди на квалифицираната организация, предявила иска, да откаже или да промени финансирането от третата страна.“* Считаме, че разпоредбата не дава достатъчно гаранции за ефективност на предвидения в чл. 10 от Директивата механизъм. Текстът на **ал. 3 на чл. 388е от ГПК** да бъде изменен по следния начин: *„При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът може да разпореди на квалифицираната организация, предявила иска, да откаже или да промени финансирането от третата страна, а в случай че тези механизми не гарантират разрешаването на конфликта на интереси, да отхвърли процесуалната легитимация на квалифицираната организация да предяви представителния иск като го обяви за недопустим“.*	Приема	Разпоредбата на чл.388е е променена, като във финалния проект става чл.388и. „*Чл. 388и. Конфликт на интереси* *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;*

				4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо
		11. Съгласно текста на чл. **388и, ал. 1, т. 3 от ГПК**, в производството по представителен иск съдът може „*3. да установи, че клауза, включена в договор с потребител, е неравноправна по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите, и да обяви, че тази клауза е нищожна*“. Предлага се: Текстът на чл. **388и, ал. 1, т. 3 от ГПК** да бъде изменен по следния начин: „*3. да установи, че клауза, включена в договор с потребител, е неравноправна по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите“.*	Приема частично	Предложена е нова редакция на чл.388и, ал.1, т. 3 и сега е чл.388з, ал.1, т.1 както следва: „*Решение* *Чл. 388з. (1) Когато искът е основателен, съдът:* *1. осъжда ответника да преустанови практиката, когато тя продължава, включително да отстрани неравноправната клауза от договорите;“*
		12. Съгласно чл. **388к от ГПК** „*Съдът определя подходящи мерки и срок, в който търговецът е длъжен да информира заинтересованите потребители за всяко влязло в сила съдебно решение за преустановяване или забрана на практика, съставляваща нарушение по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите,* ***включително, когато е необходимо, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители***“. Предлага се: Текстът на чл. **388к, ал. 1, т. 3 от ГПК** да бъде изменен по следния начин: „*Съдът определя подходящи мерки и срок, в който търговецът е длъжен да информира заинтересованите потребители за всяко влязло в сила съдебно решение за преустановяване или забрана на практика, съставляваща нарушение по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите, включително, когато е необходимо, да информира заинтересованите потребители на посочените в съдебното решение адреси, телефони или имейли.“*	Приема частично	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.13, параграф 3 на Директива (ЕС) 202/1828, съгласно което: „.Без да се засяга информацията, посочена в *параграфи 1 и 2 от настоящия член, съдът или административният орган изисква от търговеца да информира за своя сметка потребителите, заинтересовани от представителния иск, относно всяко окончателно решение, предвиждащо мерките, посочени в член 7, или относно всяко одобрено споразумение, посочено в член 11, чрез средства, които са подходящи за обстоятелствата по случая и в определени срокове, включително, когато е уместно, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители.* Разпоредбата на чл.388к е преработена и е въведена в чл.388з, ал.1, т.4 „ *4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и да информира всички потребители от групата в определен срок.“*
		13. В **чл. 388п от ГПК** е предвидена процедура за сключване на споразумение във връзка със спора по представителния иск.	Не приема	Срокът за вземане на решение за сключване на спогодба е в хода на съдебно производство и е

		Предвидената процедура обаче предвижда изключително кратки срокове за взимане на решение за сключване на спогодба (2 седмици от провеждане на открито заседание). 13.1 Предлагаме текстът на **ал. 2 на чл. 388п от ГПК**, да бъде променен по следния начин: „*(2) В двумесечен срок от уведомяването по ал. 1 квалифицираната организация и търговецът уведомяват писмено съда дали ще потърсят доброволно уреждане на спора по представителния иск за обезщетение на потребителите или ще продължат решаването на спора по съдебен път“*;		оптимален. Този срок започва да тече от датата, на която съдът уведомява страните, че могат да сключат споразумение, което предполага наличието на достатъчно време за обмисляне на решението от датата на предявяване на иска. С оглед процесуална бързина и защита на интересите на потребителите предложеният срок е неоснователно дълъг.
		13.2.Предлагаме **ал. 8 на чл. 388п от ГПК да отпадне.**	Не приема	Това е изискване на чл.9, параграф 6 от Директива (ЕС) 2020/1828, което гласи „*Държавите членки гарантират, че мярка за обезщетение дава право на потребителите да се възползват от средствата за правна защита, предвидени в посочената мярка за обезщетение, без да е необходимо предявяването на отделен иск“.* Изискването е въведено коректно в разпоредбата на чл.388о, ал.3: „(*3) Постановеното решение или одобреното от съда споразумение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.“*
		14. Съгласно **чл. 388р, ал. 2 от ГПК** „*(2) Решението на съда има действие за нарушителя, квалифицираната организация, предявила иска, потребителите, от името на които е предявен искът, които са увредени от установеното в представителния иск нарушение и които са изразили желание да участват в представителния иск, както и по отношение на потребителите, които са част от групата потребители и не са заявили, че желаят да осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес“* Считаме, че разпоредбата е неясна и правно неиздържана, съответно че противоречи на чл. 9, ал. 1 от ЗНА.	Приема частично	Предложена е следната нова редакция на чл.388р, ал.2 в нов чл. 388о, ал.1 : *Действие на решението* *Чл. 388о. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.* *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.*

		Предлага се Предлагаме текстът на **чл. 388р, ал. 2 от ГПК** да бъде изменен по следния начин „*(2) Всеки потребител, засегнат от нарушението, установено в производството по представителния иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите, може, след като представи доказателства че е бил засегнат, да се възползва по извънсъдебен ред от мерките за обезщетение, определени в решението.“*		
		15. Съгласно **чл. 388т, ал. 2, т. 2 от ГПК** е дадена възможност съдът да разпореди обезщетението да бъде преведено по сметка на квалифицираната организация. Предлага се Разпоредбата на **т. 2 от ал. 2 на чл. 388т от ГПК** да отпадне.	Не приема	Предложената разпоредба е в съответствие на разпоредбите на глава 33 от ГПК за колективните искове.
		16. Съгласно разпоредбата на **чл. 388ф, ал. 1 от ГПК** „*Влязло в сила съдебно решение, с което се установява нарушение на колективните интереси на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите,* ***може да се използва от всички страни като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди*** *срещу същия търговец за използване на същата практика“* Считаме, че разпоредбата е неясна и правно неиздържана, съответно че противоречи на чл. 9, ал. 1 от ЗНА. Предлагаме текстът на разпоредбата на **чл. 388ф, ал. 1 от ГПК** да бъде изменен по следния начин: „*Влязло в сила съдебно решение, с което се установява нарушение на колективните интереси на потребителите по чл. 186в, ал. 1 от Закона за защита на потребителите, има задължителна сила за съда, пред който от участник в това производство е предявен иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика, по отношение на обстоятелството дали е извършено нарушение от страна на търговеца.“*	Приема частично	Разпоредбата на чл.388ф придобива следната редакция, като в преработения проект става чл.190а *„Чл. 190а. Влезлият в сила акт на съдебен или административен орган на държава – членка на Европейския съюз, за установяване, преустановяване или забрана на практика в нарушение на колективните интереси на потребителите е задължителен в пределите по нейното право за всички съдилища и учреждения в Република България, включително по индивидуални и представителни искове за средства за правна защита.“* Съгласно разпоредбите на Директива 2020/1828, влязлото в сила решение на съда, с което се установява нарушение на колективните интереси на потребителите може да се използва като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика – във всеки иск, дори и в индивидуален иск за обезщетение. Предложената разпоредбата с новата и редакция въвежда изискването на чл.16 от директивата.
		17. Чл. 388х от ГПК предвижда условията за спиране на давността за предявяване на индивидуалните и представителни искове за обезщетение. Предложените разпоредби в ГПК създават изключителна	Приема частично	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.16 от Директива (ЕС) 2020/1828. Разпоредбата е включена в глава девета на ЗЗП, а не в глава 33а на ГПК. Създаден е нов чл.190

		неяснота и правна несигурност по отношение на спирането на давността за предявяване на индивидуалните искове за обезщетение. Предлагаме текстът на **чл. 388х от ГПК** да бъде изменен по следния начин: *„(1) Давностният срок за предявяване на представителен иск за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите спира да тече от момента на предявяване на представителен иск за преустановяване или за забрана на практика срещу същия търговец за същата практика до влизане в сила на окончателното решение на съда по предявения представителен иск за преустановяване или за забрана на практиката, по отношение на квалифицираната организация, предявила иска за преустановяване или забрана на практиката.* *(2) Давностният срок за предявяване на индивидуален иск за обезщетение за вреди спира да тече от момента на предявяване на представителен иск за преустановяване или за забрана на практика до влизане в сила на окончателното решение на съда по предявения представителен иск за преустановяване или за забрана на практиката, по отношение на присъединилите се към иска потребители.***“**		със следното съдържание: *„Чл. 190. Давност за предявяване на представителен и индивидуален иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение по чл. 186, ал. 3 не тече в случаите по чл. 115 от Закона за задълженията и договорите, както и докато трае съдебният процес по представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практика в нарушение на колективните интереси на потребителите, освен за изключените лица.“*
9.	**Асоциация на българските застрахователи**	**I. Общи бележки**		
		На първо място смятаме, че съдържанието на представения законопроект принципно не съответства на целта на Директивата, посочена в съображение (recital) 1 - да бъде въведен хармонизиран механизъм в Държавите членки относно представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите, като същевременно се създадат и подходящите национални нормативни гаранции, за да се избегне злоупотребата с предоставяните от Директивата права, респ. да се избегнат злоупотребите с предявяването на такива представителни искове от страна на съответните организации-компетентни структури. Считаме, че предлаганите основно с § 11 и §30 от ЗИД на ЗЗП	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 съдържа конкретни изисквания към лицата, имащи право да предявяват представителни искове. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828, само организации, които отговарят на определени критерии ще могат да предявяват представителни искове. В същото време, ГПК допуска максимално широк кръг от активно легитимирани лица, които да имат право да предявяват колективни искове и не поставя никакви изисквания спрямо тях. Законопроектът за изменение и допълнение на

		проекторазпоредби, свързани с транспониране на Директивата: • не създават ясни основания, предпоставки и процедури за ясно, точно и най- вече обективно определяне на активно легитимираните да предявяват такива искове правни субекти, в т.ч. чрез вписването им в публичен регистър по реда на едно ефективно и добре регламентирано административно производство за установяване, проверка и най-вече контрол за наличието на релевантните обстоятелства и за съответствието на тези субекти с хармонизираните национални изисквания спрямо тях през целия период на дейността им- за да може да се гарантира, че квалифицираните да предявяват и водят такива искове организации ще отговарят начално, но и текущо на изискванията не само при вписването им, но и във всеки един момент, докато са вписани и с право да предявяват посреднически искове. • не създават подходящи и ефективни процесуални гаранции за установяване и предотвратяване на злоупотреби със съответните колективни потребителски права от страна на съответните компетентни (“квалифицирани“) субекти - в т.ч. защото уредените в проекта възможности и критерии за преценка относно наличието за такава са твърде субективни и често много неясни, както и защото уредените на пръв поглед в закона процесуални механизми за предотвратяването им са всъщност непълноценни, неефективни и потенциално неработещи. Следва да се отбележи, че злоупотребите с произтичащи от Директива (ЕС) 2020/1828 потребителски права имат потенциал значително и негативно да засегнат икономиката и да създадат съществени и непропорционални затруднения за дейността на широк кръг стопански субекти от дългата редица икономически сектори, третирани от Директивата, в това число за застрахователния сектор. В тази връзка следва да се изтъкне, че предложеният законопроект няма да създаде на национално ниво такива подходящи и реални гаранции срещу злоупотреби с колективни права в Р. България, тъй като голяма част от съдържащите се в законопроекта законодателни решения, концепции и механизми са противоречиви, като при това в него не са развити и уредени по пълноценен начин работещи и ефективни нормативни и административни механизми и критерии за установяването и		Закона за защита на потребителите съдържа основания и предпоставки, при изпълнението на които дадена организация ще бъде определена за „квалифицирана организация“, имаща право да предявява представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и регламентира проверката и контрола на тези субекти. Твърдението е необосновано и неоснователно, предвид на това, че разписаните в законопроекта механизми за предявяване, разглеждане и решаване на представителни искове са идентични на тези, съдържащи се в глава 33 от ГПК. Производството по колективни искове по ГПК се прилага, от 2007 г. и има повече от 16 години установена практика и традиции. Независимо от това, че ГПК не съдържа никакви изисквания относно лицата, имащи право да предявяват колективни искове за обезщетение, в повече от 16 годишната практика по прилагане на неговите разпоредби относно колективните искове не са установени злоупотреби с правото за предявяване на такива искове от страна на лицата, на които е предоставено това право. Проектът на закон въвежда изисквания към организациите, имащи право да предявяват колективни искове за обезщетение и това е заслуга, а не недостатък на законопроекта. Няма причина за приемане на рестриктивен режим към квалифицираните организации (сдружения на потребителите) за предявяване на представителни искове, докато в същото време за лицата предявяващи колективни искове по реда на глава 33 от ГПК не съществуват никакви изисквания. Директива (ЕС) 2020/18218 не съдържа изисквания за водене на регистър на

		най-вече за предотвратяването на такива злоупотреби.		квалифицираните организации. Нещо повече, воденето на предложения регистър съставлява ненужна административна тежест за тези организации. Очаква се не повече от две или три организации да бъдат признати за организации, имащи право да предявяват представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Предвид на това, изискването за воденето на регистър на тези организации не може да се подкрепи.
		II. Конкретни бележки по предложените промени в ЗЗП		
		1. Основното понятие по Директивата, въведено относно активно легитимираните да предявяват представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите субекти, е *„компетентна структура“*. В текстовете на §11 от проекта за ЗИД на ЗЗП това понятие е заместено с *„квалифицирана организация“*, което се явява неточно както спрямо директивата, така и с оглед ролята и функциите на тези правни субекти. Считаме, че върху замяната на това основно понятие следва да се помисли, тъй като редакцията му в законопроекта изглежда неясна и има потенциал да бъде обърквaща - в т.ч. предвид значителната семантична разлика със съответното понятие по директивата.	Не приема	Терминът „**квалифицирана организация**“ е възприет в Закона за защита на потребителите още през 2006 г. и се прилага, считано от 2007г. Съгласно националното законодателство, квалифицираните организации имат право да предявяват искове за преустановяване и забрана на нарушения на законодателството и за обезщетяване за вреди на колективните интереси на потребителите, включено в обхвата на Директива 2009/22/ЕС за искове за преустановяване и забрана на нарушения.
		2. Като компетентен контролен орган по отношение на тези организации е определен Министърът на икономиката - той одобрява *„списък“* на *„квалифицираните организации“*, който публикува и актуализира при съответните промени. Не намираме мотиви защо именно Министърът на икономиката и индустрията е такъв орган, както и защо е „списък“, а не „регистър“. В тази връзка бихме изтъкнали, че Комисията за защита на потребителите е специализираният национален орган в сферата на потребителските права и защитата на потребителите, като предвид това и с оглед функциите си тя по дефиниция разполага с подходящата експертиза и в областта на Директивата и може би е по-подходяща да поеме и администрира и тези задачи, както по отношение на регистъра и регистърното производство, така и по отношение на цялостния контрол върху дейността на т. нар „квалифицирани организации“.	Не приема	**България прилага критериите за признаване на квалифицираните организации повече от 18 години.** Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба н№ 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите, Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г. Трябва да се има предвид, че директивата не изисква проверка на финансирането на квалифицираните

		Считаме също, че уреденото във връзка със „списъка“ в проектозакона е декларативно и крайно недостатъчно, тъй като чрез него не се създават адекватен механизми за начален и текущ контрол за съответствие с изискванията и за отразяване и вземана предвид на променените обстоятелства, не се описват възможните промени, основанията и регистърните и други последици от тях, в т.ч. за съответните организации, съответно не се създават механизми за ефективен текущ контрол и за адекватно изключване на организации от списъка при определени регламентирани условия и др. Съответно считаме, че вместо *списък*, в ЗЗП би следвало да се регламентира нормативно пълноценен публичен регистър на т. нар „квалифицирани организации“, както и пълноценно, добре и подробно уредено регистърно производство във връзка с този регистър, водени при подходящ и съответстващ по експертиза административен орган, по възможност КЗП.		организации, а проверка относно финансирането на конкретен представителен иск. Възприемането на предложението ще има за резултат значително затрудняване работата на сдруженията на потребителите, които вече са обект на контрол по отношение на изискванията за представителност, както и по отношение признаването им за органи за АРС. България има уредба за признаване на квалифицирани организации, имащи право да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите. Съгласно чл. 164, т.7 от ЗЗП, министърът на икономиката и индустрията изготвя списък на квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за преустановяване или за забрана на действия или търговски практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите. Списъкът по чл.164, ал. 1, т. 7 се изготвя въз основа на критерии, определени с наредба на министъра на икономиката и индустрията. В изпълнение на разпоредбите на ЗЗП, министърът на икономиката и индустрията е издал Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите, Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г. Наредбата съдържа критерии за признаване на квалифицираните организации, които се прилагат от 2007год. От 2007г. до настоящия момент не са установени злоупотреба с права за водене на дела от страна

				на квалифицираните организации. Трябва да се има предвид, че Комисията за защита на потребителите е квалифицирана организация по смисъла на ЗЗП. Не е уместно КЗП да води регистър на останалите квалифицирани организации и още повече да упражнява контрол за спазване на критериите на които трябва да отговарят останалите квалифицираните организации. **За периода 2006-2024 г. министерство на икономиката и индустрията е натрупало практика и има богат опит в разглеждането на заявления и признаването на квалифицираните организации** в Република България. Считаме също, че министерството, отговарящо за политика за потребителите е подходящия орган за признаване на квалифицираните организации в България. До момента, не са установени проблеми по прилагане на нормативната уредба относно изпълнението на изискванията за признаване на квалифицираните организации от страна на министерството. Вписването на квалифицираните организации се осъществява съгласно установен ред и изисквания определени в директивата, като не е от съществено значение дали вписаните организации които ще са правоспособни да водят представителни искове са вписани в „списък“ или „регистър“. Понятието „списък“ е възприето от директивата, тъй като този списък се предоставя на ЕК за целите на трансгранични представителни искове. ЕК публикува в Официален вестник на ЕС списък на признатите квалифицирани организации във всички ДЧ. Не се налага промяна в действащото законодателство в това отношение.
		3. Считаме за твърде общо формулиран **чл. 186в** очертаващ	Не приема	Изброяването на нормативните актове и

		нарушенията, които биха могли да бъдат предмет на представителните искове. Изброени са дълга редица нормативни актове и групи разпоредби от нормативни актове, които твърде широко и неконкретно очертават материалните основания за завеждане и водене на представителни колективни потребителски искове. В тази връзка считаме, че е необходима максимална конкретизация, която следва да бъде осъществена след задълбочен анализ на пряко приложимите ЕС нормативни актове и актовете от национално законодателство, чрез който да се установи с максимална точност кръгът от съюзни и национални разпоредби, които следва да се включат в нормата относно възможния и допустим предмет (основанието) на представителните искове - при съответствие с чл. 2 от Директивата, респ. с Приложение I - списък на разпоредбите на правните актове на съюза, посочени в чл. 2, пар. 1 от нея.		разпоредбите в нов чл. 186а, ал. 3 от Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите е направено изключително прецизно, след задълбочен анализ и е съобразено изцяло с Приложение I на Директива (ЕС) 2020/1828. Част от разпоредбите на европейското право са директно приложими, други са въведени в националното законодателство, като са посочени конкретните разпоредби от националното законодателство, въвеждащи съответните разпоредби на актовете на законодателството на ЕС, включени в **Приложение I Директивата.** Също така, трябва да се има предвид, че разпоредба на чл.2 на Директива (ЕС) има минимален характер и държавите-членки могат да разширят материалния обхват на разпоредбите. Съгласно съображение 18 от преамбюла на директивата „*Държавите членки следва например да могат да запазят или да въведат национално законодателство, което съответства на разпоредбите на настоящата директива, по отношение на спорове, които не попадат в обхвата на приложение I*“. Предложеният законопроект не разширява материалния обхват на директивата и се придържа стриктно към актовете на законодателството на ЕС, включени в Приложение I на директивата.
		4. Изискванията по **чл. 186е, ал. 1** също са неподходящи и недостатъчни, като се явяват най-вече декларативни в основната си част. Няма дефиниция на въведеното изискване за *„дейност за защита на интересите на потребителите“*, която организацията да следва да е извършвала през последната една година. Съответно, не е изяснено нормативно с предложените текстове как и въз основа на какви обективни критерии ще се преценява дали тази предпоставка е налична или не по	Не приема	Проектът на ЗИД на ЗЗП въвежда коректно изискванията на чл. 4 и чл. 5 на Директива (ЕС) 2020/1828. Тази материя вече е въведена в националното законодателство и с проекта не се създава нова уредба. **Директивата съдържа критерии за организациите, предявяващи трансгранични представителни искове**. Законопроектът прилага тези критерии и по отношение на представителните искове на

		отношение на конкретна организация – напр. колко броя *„съдействие за решаване на потребителски спорове“* ще е достатъчно да е осъществявала тя (1 бр., 2 бр. или повече), в какво ще следва да се състои това „съдействие“ и т.н. Намиране за съществен пропуск това, че има изискване за липса на производство по несъстоятелност спрямо организацията, но няма изискване за липса на производство по ликвидация - липсата на производство по ликвидация не е записана като предпоставка за включването на организация в „списъка“. Считаме това за неправилно, доколкото е очевидно, че *„квалифицирана организация“*, която е в производство по ликвидация, не би следвало да може да заведе и води такъв представителен иск за защита на колективни потребителски права. Считаме също, че директивата хармонизира общи изисквания, които следва да бъдат имплементирани в националните законодателства със съответните подходящи нормативни механизми, обезпечаващи тяхното ефективно прилагане в съответната държава членка. В този смисъл не е добре това, че изискванията по т. 7 и т.8 общо взето редактирано преповтарят текстове от директивата, като остават изцяло декларативни и пожелателни – всъщност, за обезпечаване на действителното им прилагане на национално ниво няма въведени реални и конкретни задължения, респективно няма обективни критерии и функционални механизми, позволяващи да се гарантира нормативно и на практика правилността и най- вече обективността на административната преценка относно това дали организацията е независима, дали се влияе от лица, различни от потребители, включително в случай на финансиране от трета страна, на какви изисквания следва да отговарят установените в организацията процедури (по т.7 на ал.1) за предотвратяване на такова влияние и конфликт на интереси и др. Във вр. с т. 8 от ал.1 следва да се отбележи също, че в нея липсват конкретизирани изисквания относно информацията, която ще следва да се оповестява и да е „доказваща“ че организацията отговаря на критериите по т.1-7 и информация за източниците на финансиране на организацията.		национално ниво. Директивата дава тази възможност (чл. 4, параграф. 5 на Директива (ЕС) 2020/1828). **Не е уместно, критериите за квалифицираните организации, които предявяват искове на национално ниво да бъдат по тежки и по рестриктивни от критериите за квалифицираните организации, които предявяват трансгранични представителни искове.** Предявяването на трансграничен иск е много по тежко и изисква много по-голяма експертиза и умения в сравнение с предявяването на представителен иск на национално ниво. Разпоредбите на проекта на ЗИД на ЗЗП въвеждат коректно критериите за признаване на квалифицираните организации, предвидени в чл. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828. Критериите за признаване на квалифицираните организации, посочени в директивата не се различават съществено от сега действащите критерии на национално ниво за предявяване на колективни искове от страна на квалифицираните организации (КЗП и сдружения на потребителите). Съгласно изискванията на Директивата, квалифицираните организации трябва да имат процедури за предотвратяване на влияние на лица различни от потребители. Това изискване е предвидено в законопроекта. Разпоредбата на нов чл.186б, ал.1, т.7 и 8 съдържат изисквания, съгласно които, организацията трябва да отговоря, както следва : **т.7.** – да е независима и да не се влияе от лица, различни от потребители, по специално от търговци, които имат икономически интерес от предявяване на представителен иск, включително в случай на финансиране от трето лице и за тази цел е установила процедури за предотвратяване на такова влияние, както и на

				конфликт на интереси, между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите; **т.8.** оповестява публично на ясен и разбираем език чрез подходящи средства, в т.ч. и на своята интернет страница, информация, доказваща че организацията отговаря на критериите по т. 1 - 7, и информация за източниците на финансиране на организацията, нейната организационна, управленска и членска структура, нейния предмет на дейност и извършваните дейности. Също така, трябва да се има предвид, че действащият ЗЗП съдържа изисквания за представителност на сдруженията на потребителите, които включват изискване за доказване, че сдружението е осъществявало дейност за защита на потребителите през последната една година. Спазването на това изискване се проверява ежегодно от министерството в рамките на всяка процедура за финансиране на сдруженията на потребителите. Администрацията за защита на потребителите проверява ежегодно дали дадено представително сдружение за защита на потребителите извършва ефективна дейност за защита на потребителите през последната една година. Съгласно чл.170, ал.1 от ЗЗП, за да се приеме, че дадено сдружение е осъществявало дейност за защита на потребителите през последната една година то трябва да докаже, че извършва ефективно най-малко 4 от изброените обществени дейности за защита на интересите на потребителите, като: - завежда искове за защита на колективните - интереси на потребителите; - издава списание или друго специализирано издание на потребителска тематика; - оказва съдействие за решаване на потребителски спорове;

				- осъществява информационни дейности и/или кампании в областта на защитата на потребителите; - осъществява образователни дейности и/или кампании в областта на защитата на потребителите; - извършва сравнителни тестове и проучвания на стоки и услуги, предоставяни на българския пазар; - има функциониращи приемни за предоставяне на съвети и информация на потребителите най-малко в една трета от областните градове на страната. Също така, предвидено е изменение на досегашната разпоредба, с нов чл.186б, ал.2, и се създава нова т.5, съгласно която организацията, желаеща да бъде призната трябва да представи „*правила и процедури на организацията за избягване на влияние и конфликт на интереси между организацията, лицата, които й предоставят финансиране и интересите на потребителите.“*
		5. Видно от текста на ал.2, установяването на обстоятелствата по т.1-7 от ал.1 пред административния орган ще става само с декларация. В тази връзка считаме, че следва да бъде доизяснено нормативно по какъв начин ще се извършва административния контрол по отношение на декларираните обстоятелства, като следва да се въведат и подходящи механизми за това – както при заявяването за вписване, така и впоследствие, в рамките на някакъв текущ/последващ административен контрол, какъвто ще е обективно необходим.	Не приема	Само изискването за независимост на организацията ще се доказва с декларация. Всички останали изисквания относно критериите за признаване ще се доказват реално. Съгласно предложената разпоредба на нов чл.186б, ал.2, организацията желаеща да бъде призната за квалифицирана организация трябва да представи : - годишен доклад за дейността на организацията за защита интересите на потребителите през последната една година. Докладът трябва да докаже наличието на конкретна дейност за защита на потребителите; - да докаже наличието на функционираща приемна за предоставяне на съвети и информация на потребителите.

				От годишния доклад за дейност на организацията може да се прецени дали същата има дейност за защита на потребителите през последната една година. Представянето на такъв доклад се извършва ежегодно от сдруженията на потребителите в рамките на процедурата за финансиране на представителните сдружения на потребителите.
		6. Създаването на механизъм за последващ и текущ контрол на *„квалифицираните организации“* на базата на обвързана компетентност и критерии за обективна преценка ще е особено важно, тъй като е ясно, че декларираната/установена при заявяването ситуация по отношение на организацията може да е динамична и може бързо и често да се променя на практика. Считаме, че подходящият по интензитет и снабден с подходящи механизми контрол е абсолютно необходима предпоставка, за да може достатъчно адекватно да се гарантира, че квалифицираните да предявяват и водят такива искове организации ще отговарят както начално, така и текущо на изискванията и няма да злоупотребяват с правата си - не само при вписването им в регистър или *„списък“*, но и във всеки един момент, докато са вписани и с право да предявяват посреднически искове. В законопроекта на практика липсва уредба за последващ и ефективен текущ контрол, предвид което такъв следва да се развие допълнително в законопроекта – актуалните нови проекторазпоредби от чл. 186з до чл. 186к на ЗЗП не уреждат такъв механизъм, включително, но не само защото обвързана компетентност (задължение) за проверка от страна на административния орган е въведена само за много тесни хипотези - случаи на опасения на други държава-членки на ЕС или на Европейската комисия. Чл. 186и също не създава достатъчно гаранции в това отношение и не може да се преценява като подходящ механизъм за текущ/последващ контрол, доколкото изискването за *„актуална информация“* е непрецизно формулирано, като при това е въведено само като възможност за Министъра на икономиката и индустрията, без да са въведени задължения тази възможност за проверка да се реализира на практика, при ясни срокове и механизми за това.	Не приема	**Законопроектът съдържа механизъм за последващ и текущ контрол.** Спазването на изискването за извършване на дейност за защита на потребителите се извършва ежегодно в рамките на процедурата за финансиране на представителните сдружения на потребителите. Съгласно чл.170д, ал.1 и 2 от ЗЗП, „*Оправомощени от министъра на икономиката и индустрията длъжностни лица могат да извършват проверки за наличието на критериите за представителност на всяко от представителните сдружения на потребителите. Резултатите от проверките се отразяват в доклад, който се представя на министъра на икономиката и индустрията.*“ **„ал.2** *В рамките на всяка процедура по финансиране на сдруженията на потребителите по чл. 172 се извършва проверка за наличието на критериите за представителност*.“ Посочените разпоредби са променени във финалния проект. Също така, съгласно разпоредбата на чл.186д, ал.1, министърът на икономиката и индустрията може по всяко време да изиска от организация, включена в списъка на квалифицираните организации, да предостави актуална информация относно спазване на изискванията по чл. 186б, ал. 1. Съгласно предложената разпоредба на чл.186д, ал.3 „*Когато*

		Проверката *„на всеки 5 години“* по **чл. 186к** също не създава достатъчно гаранции за актуалността на вписаните обстоятелства и за текущото съответствие на организациите със съответните изисквания, на които те следва да отговарят както при вписването, така и текущо - след него и докато са вписани. Ясно е, че 5 години са твърде дълъг период за такава задължителна проверка за съответствие с изискванията, тъй като през този период могат да се променят много съществени обстоятелства, които няма да могат да бъдат установени своевременно - при някаква подходяща форма на актуализация на съответствието с изискванията, подлежаща на осъществяване през по-кратки периоди от посочените 5г. Освен това от формулировката на текста остава неизяснено какво ще следва да значи това – тоест, дали проверката ще следва да е на всеки пет години от регистрацията на съответната организация, дали ще е на всеки пет години, считано от влизането в сила на закона или друго. В текста, също така, не е изяснено как (съобразно какъв механизъм) ще се прави тази проверка за съответствие на вече вписаните организации – съответно, какви ще са ангажиментите на административния орган и на подлежащите на такава преценка организации в хода на „проверката“, с какъв акт ще приключва проверката, какви биха могли да са административните последици от тази „проверка“ и т.н. други свързани процедурни въпроси. Например в чл. 186„в“, ал. 2 ЗЗП легалната проектодефиниция на понятието „практика“ изглежда доста неясна, неточна и проблемна, доколкото от текста излиза, че всяко едно „действие или бездействие“ ще следва да се третират като „практика“ – употребено е единствено число, тоест действието и бездействието ще е практика дори ако е еднократно.		*министърът на икономиката и индустрията установи, че квалифицирана организация, включена в списъка по чл. 186а, ал. 1 не отговаря на изискванията на чл. 186б, ал. 1, издава заповед за заличаване на организацията от списъка“.* Министърът на икономиката и индустрията може да изиска представянето на информация от организацията, да разпореди проверка, и в случай че установи че квалифицираната организация не отговаря на изискванията на закона, да издаден заповед за заличаване на организацията от списъка. Не може да се приеме, че не е предвиден механизъм за текущ и последващ контрол на признатите квалифицирани организации. Съгласно изискването на чл. 5, параграф 3 на Директивата, което е въведено в чл186и от проекта на ЗИД на ЗЗП, Министърът на икономиката и индустрията извършва проверка най-малко на всеки пет години, дали квалифицираните организации, включени в списъка по чл. 186д, ал. 1, продължават да отговарят на изискванията на чл.186е, ал. 1.“ Тази проверка обхваща всички признати квалифицирани организации. Разпоредбата на чл. 186е „от законопроекта въвежда коректно изискванията на чл.5, ал. 3 на Директива (ЕС) 2020/1828. Също така, трябва да се има предвид и разпоредбата на чл. 186д, ал. 3, съгласно която *„Когато министърът на икономиката и индустрията установи, че квалифицирана организация, включена в списъка по чл. 186а, ал. 1 не отговаря на изискванията*

				на чл. 186б, ал. 1, издава заповед за заличаване на организацията от списъка.“
		III. Конкретни бележки по § 30, с който чрез преходните и заключителните разпоредби се правят промени в ГПК		
		1. Като се вземат предвид дефинициите на национален представителен иск и на трансграничен представителен иск в новата глава 33, въвеждана в ГПК, остава неизяснено защо се въвежда и каква стойност би имала процесуалната забрана по чл. 388б, ал.2, въвеждана в ГПК – че национален представителен иск, в рамките на образувано производство, не може да се изменя в трансграничен представителен иск, дори ако е предявен срещу търговец със *„седалище или местоживеене“* в друга държава-членка на Европейския съюз, както и ако с него са представлявани потребители от няколко държави-членки на Европейския съюз.	Приема	Разпоредбата на чл.388б, ал.2 не е включена в проекта на закон.
		2. Възможността за проверка от съда, въвеждана с **чл. 388в, ал. 2 от ГПК**, се отнася само за трансгранични искове, а условието за съответстващ предмет на дейност, като активна легитимация за предявяване и водене на представителен иск, ще може да бъде проверявано само за трансграничните организации по чл. 186а, ал.1, т.3 и т.4, но не и по отношение на тези по чл. 186, ал.1, точка 1 от ЗЗП (националните). Считаме, че такава възможност за проверка следва да съществува и по отношение на националните организации – наличието на съответстваща дейност и предмет на дейност следва да може да бъде проверявано от съда като активна процесуална предпоставка и по отношение на тях. Предвид това условието за съответстващ на иска предмет на дейност и възможността за проверка от съда дали това е така следва да съществуват не само при трансгранични, но и при национални искове, доколкото в съответствие с Директивата това е важно за процесуалната легитимация за предявяване на иска.	Приема	Изискването за предмета на дейност на организацията ще се прилага както по отношение на трансграничните представителни искове, така и по отношение на националните представителни искове. *„Чл. 388б, ал.1, т.2 от финалния проект (предходен чл. 388в, ал. 2) гласи:* *Чл. 388б. (1) Представителен иск може да предяви:* ***2. юридическо лице, чийто предмет на дейност обхваща защита на нарушените колективни интереси с оглед вида на правата, местоживеенето на потребителите и другите им аспекти, и което е включено в списъка**:* *а) по чл. 186а, ал. 1 от Закона за защита на потребителите или* *б) на квалифицираните организации, публикуван от Европейската комисия.“*
		3. Относно **чл. 387г** би следвало да се изтъкне, че необходимостта от и прецизността на неговата ал. 2 остават спорни в процесуален аспект, доколкото в нея по неподходящ начин се смесват обстоятелствата, на които се основава иска, с	Приема частично	Изискването за представяне на доказателства относно процесуалната легитимация на ищеца е от съществено значение за допустимостта на представителния иск, предвид на това, че ако

		изискването за представяне на доказателства относно активната процесуална легитимация на ищеца. Твърде субективно е изискването по ал.3 на чл. 387г за предоставяне пред съда на *„достатъчно информация“* за определяне на групата потребители, заинтересовани от иска – коя и колко информация ще е *„достатъчна“*, остава напълно неизяснено от текста, респективно остава на чисто субективната преценка на съда, доколкото няма въведени никакви обективни критерии за преценка. Намираме изискването и за непрецизно – включително относно това каква именно ще следва да е тази информация, как ще следва да бъде представена тази информация и как ще бъде обоснована и доказана верността и съответно как и при какви условия тя ще може и ще следва да бъде проверена, в т.ч. служебно или ако е оспорена ... и т.н. Разпоредбата на ал. 4 също смятаме за неточна, тъй като самите договори не са точно *„източник на финансиране“*, а са част от основанието за съответното финансиране - евентуално, макар и не задължително достоверно, те биха могли да докажат правоотношението, което е източник на финансиране и условията, при които същото е било осъществено, но това далеч не изчерпва възможните хипотези. Тоест, освен неточен, опитът за изброяване на възможните източници за финансиране е и непълен (неизчерпателен), доколкото те биха могли да бъдат много и различни и да включват разнообразни хипотези както на непряко, така и на пряко финансиране.		квалифицираната организация не е призната за такава, тя няма да има право изобщо да предявява представителен иск. В тази връзка, изискването за посочване на доказателства относно процесуалната легитимация на ищеца се явява съществено при подаването на исковата молба. Разпоредбата отразява коректно изискванията на Съображения (34), (49), (50) и (65) на Директива (ЕС) 2020/1828, съгласно които при предявяване на представителен иск за налагане на мерки за преустановяване или забрана и на представителен иск за налагане на мерки за обезщетение от компетентната структура се изисква да предостави достатъчно информация относно групата потребители, заинтересовани от представителния иск. Същото изискване съдържа и разпоредбата на чл. 7, ал. 2 на Директива (ЕС) 2020/1828. Разпоредбата на чл. 388г от глава 33а на ГПК е изменена така: “ *„Чл. 388в. (1) Представителните искове се предявяват пред окръжния съд по мястото на извършване на нарушението или по седалището на ответника.* *(2) В исковата молба се посочват обстоятелствата, които определят групата потребители, които са увредени или могат да бъдат увредени от практиката.“* Посочените източниците на финансиране в разпоредбата на нов чл. 388и от законопроекта са примерни и не са изчерпателни. Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.10, параграф 4 от Директива (ЕС) 2020/1828. Посочени са неизчерпателно възможни източници на финансиране на представителния иск като: - договор за финансиране, дарение и др., когато

				е предоставено такова финансиране. Законът не може да предвиди всички възможни хипотези на финансиране на иска..
		4. В **чл. 388д** от законопроекта се посочва, че представителният иск за защита на колективните интереси на потребителите е допустим, когато осъществява посочените в него три условия. Оттук резонно изниква въпросът само това ли са предпоставките за допустимост на такъв иск и какво се случва с останалите процесуални предпоставки за допустимост на исковете, в т.ч. регламентираните в ГПК. В тази връзка следва да се отбележи, че предпоставките за допустимост на съдебен иск са много и различни, доколкото съгласно общата дефиниция правото на иск е средство за защита на материално право чрез разрешаване на граждански спор със сила на присъдено нещо от съдилищата. Съответно, за да породи задължение за съда да предприеме необходимите процесуални действия и да разреши конкретния гражданскоправен спор, правото на иск, като всяко субективно право, трябва най-малкото да е възникнало, да съществува в полза на лицето, от чието име се предявява искът и да бъде надлежно упражнено. Възникването, съществуването и надлежното упражняване на правото на иск се обуславя едновременно от наличието на определени положителни условия (процесуални предпоставки) и от липсата на отрицателни (процесуални пречки), които са уредени в процесуалния закон и за които съдът е длъжен да следи служебно - както при предявяването на иска, така и в хода на производството, до приключването му със съдебен акт. Допускаме, че става въпрос за техническо недоглеждане, което обаче може да доведе до сериозни последици и настояваме да се изясни, че чрез тази разпоредба не се въвеждат изрично само посочените предпоставки за такъв иск, а ще се прилагат и общите предпоставки за допустимост на исковете.	Приема	Разпоредбата на чл.388д от глава 33а на ГПК отпада от проекта на закон.
		5. Относно **чл. 388е, ал. 1** следва да се отбележи, че остава неизяснено как съдът ще установява служебно финансирането от трета страна и на базата на какви конкретни критерии ще обосновава преценката си – тоест, дали има или няма такова финансиране, дали има конфликт на интереси в конкретния процесен случай, дали третата страна има икономически интерес от конкретния иск, дали това не отклонява иска от защитата на	Приема частично	Предложена е нова редакция относно правилата за финансиране: ***„Конфликт на интереси*** *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и*

		колективните интереси на потребителите и т.н. Понятието *„съмнение“*, което е поначало доста субективно, е записано в проекторазпоредбата като основание за поискването на „допълнителната информация“. Съдържанието на възможната „допълнителна информация“ също остава субективно и неизяснено, предвид което остава недостатъчно гарантирана прозрачността. Тук е мястото да се изтъкне, че на практика в законопроекта няма пълноценен механизъм, който да създаде реални гаранции за обезпечаване на прозрачността и възможността за ефективна служебна проверка на финансирането. Не е ясно ще се декларира ли липсата на такова финансиране във връзка с конкретен иск или ще е достатъчно декларирането на източниците на финансиране по чл. 388д, ал. 4. Не е ясно как ще се установяват действителните обстоятелства в тази връзка пред съда при предявяване на иска - при това по начин, който да влече съответната отговорност за предявяващия иска и/или за деклариращия съответните обстоятелства, с оглед осигуряването на достатъчна достоверност на декларациите, както и гарантиране на пълнотата и достоверността на информацията, документите и доказателствата, ако/когато такива се представят. Реално в законопроекта липсват ефективни правила и механизми по отношение на гарантираните от Директивата прозрачност на финансирането и проверка на съда във връзка с него, а има основно декларативни разпоредби, субективни понятия и неясна отговорност. Това не кореспондира с целите и разпоредбите на директивата, в това число съображение 10 от Директивата, съгласно което е важно: „да се осигури необходимото равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност в рамките на вътрешния пазар. За да се предотврати злоупотребата с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетения и следва да се предвидят правила за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури.“		*източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.* *(3) При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът указва на ищеца да предостави допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането в подходящ срок. При неизпълнение на указанията съдът връща исковата молба.“* Има установена съдебна практика относно установяване на конфликт на интереси. В тази област има специално законодателство, което съдът прилага и считаме за неуместно създаването на отделни критерии, приложими само за този закон. Законопроектът не предвижда присъждането на

		Остава неизяснено как и по какъв способ съдът ще извършва проверката, посочена в разпоредбата на **чл. 388е, ал. 2** и на база на какви критерии ще определи резултата от проверката си – относно наличието на конфликт на интереси при предявяване на представителен иск за обезщетение, който иск се финансира от трета страна. Разпоредбата на **ал. 3** на този **чл. 388е** също е непълноценно формулирана, доколкото не въвежда достатъчно ясен механизъм и правомощия на съда – съответно, не реализира на практика в националното право съображение 25 от Директивата, според което „Ако бъде потвърден конфликт на интереси, съдът или административният орган следва да има правомощието да предприема подходящи мерки, например да изиска от компетентната структура да откаже или да промени съответното финансиране и при необходимост да отхвърли процесуалната легитимация на компетентната структура или да обяви за недопустим конкретния представителен иск за налагане на мерки за обезщетение.“ В допълнение, в ал. 3 на посочения чл. 388 е изобщо не е уредено какви ще са процесуалните последици за иска, ако квалифицираната организация, която го е предявила, не се откаже, не промени финансирането или пък не успее да намери ново финансиране.		наказателни обезщетения. Исковете за предоставяне на средства за правна защита на колективните интереси на потребителите нямат нищо общо с практиката на съдилищата в Северна Америка в които се допускат punitive damages. Разпоредбата на посочения член е в чл.388и от преработения проект *„Конфликт на интереси* *Чл. 388и. (1) В исковата молба по представителен иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото.* *(2) Когато воденето на делото се финансира от лице, различно от потребителите и държавата, съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, включително дали финансиращото лице:* *1. има икономически интерес от предявяването на иска или изхода по делото, който застрашава защитата на колективните интереси на потребителите.* *2. не оказва влияние върху решенията на ищеца, в т.ч. върху решенията за сключване на споразумение, което би увредило колективните интереси на потребителите;* *3. не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен представителният иск;* *4. не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо.* *(3) При основателни съмнения за конфликт на интереси съдът указва на ищеца да предостави допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането в подходящ срок. При неизпълнение на указанията съдът връща исковата молба.“*
		6. Чл. 388ж, ал.1 е проблемен и неясен. Следва да се отбележи,	Приема	Разпоредбата отпада от финалния вариант на

		че това „изслушване“ от съда на организацията-ищец ще е „след проверка на допустимостта на представителния иск и редовността на исковата молба“ – тоест, ще предхожда преценката по основателност, но ще следва преценката по допустимостта. Това създава самостоятелен проблем, в т.ч. доколкото не е ясно за какво може да я изслуша, а може и да не я изслуша. Не е изяснено в текста дали това „изслушване“ е свързано или не е свързано с някаква допълнителна проверка по допустимостта и редовността на иска - доколкото тази възможност за „изслушване“ е поставена в член, в чиито останали алинеи са разпоредбите, свързани с допускането на иска до разглеждане от страна на съда. Има и други недостатъци не текста, както терминологични, така и принципни. В тази връзка следва да се отбележи и изразът „не възпрепятства правата“, употребен в проекторазпоредбата на **ал.2**, който също се явява непрецизен - може да бъде препятствано упражняването на правата, а не самите права. Самото съдържание на разпоредбата в тази част също остава неясно, макар да може да се предполага и тълкува – необходимо е да се прецизира по отношение на точно значение, съдържание и процесуален ефект.		проекта.
		7. От текста на **чл. 388з** не става ясно по чие искане, как, защо и на кого съдът разпорежда представянето на доказателства. В тази връзка следва да се отбележи, че въпросът за изискването и събирането на намиращи се при 3-то лице или при другата страна в процеса документи и доказателства е ясно решен в ГПК, със съответните процесуални механизми и последици. Този въпрос не следва да се преурежда чрез този законопроект, при това непрецизно, както това е направено в този чл. 388з. Има също изискване за спазване на принципи за „поверителност“ и „пропорционалност“ при разпореждането на съда за представяне на доказателства, като съгласно **ал. 2** са въведени критерии за „степен“ на подкрепа на претенцията от фактите, за „обхват“ на доказателства, за „поверителност“ на информацията. В тази връзка следва да се отбележи също, че понятието „пропорционалност“ изобщо не е прецизно като	Приема	Чл. 388з от проекта на ЗИД на ЗЗП отпада. Въведена е разпоредба на чл.388д, с която се препраща към разпоредбите на глава 33а и общите правила на ГПК (чл.161, чл.191 от ГПК) ***Приложими правила*** *Чл. 388д. (1) Правилата на глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ се прилагат по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, уредени в актовете по чл. 186, ал. 3 от Закона за защита на потребителите, доколкото в тази глава няма особени правила.* *(2) Доколкото няма особени правила в тази глава, се прилагат общите правила за производството пред първата инстанция.*

		процесуален термин относно доказателствата и доказателствените искания – по отношение на доказателствата може да се говори с процесуалните категории относимост, допустимост, релевантности и др., като процесуалните правила относно доказателствата са достатъчно добре уредени в ГПК и са отдавна изпитани в практиката. Не считаме, че във връзка с доказателствата следва да се въвеждат нови понятия или критерии, особено пък по толкова неясен и непрецизен начин. С напълно неясни последици е разпоредбата на **ал. 4**, според която: „Недопустим е отказ за предоставяне на доказателства поради възможността същите да бъдат използвани срещу лицето, от което са поискани, при искове за обезщетение за вреди вследствие на нарушение.“ Не е изяснено какво би следвало да значи това и какво ще се случи, ако страната не ги представи на посочените основания. В тази връзка също следва да се изтъкне, че този въпрос, респ. последиците от непредставяне на изискани доказателства от трето лице или друга страна в процеса също са ясно регламентирани в ГПК и не е нужно да се преурегламентират или дорегламентират.		
		8. Има риск непрецизно дефинираната в **чл. 388и, ал. 1** възможност за привременни мерки да доведе до реално предрешаване на спора и/или наложени такива да доведат до непоправими последици и/или вреди за търговеца, още преди да бъде произнесено и да влезе в сила съдебното решение. Основанията и предпоставките за налагане на привременните мерки трябва да бъдат доизяснени и производството да бъде доразвито, в т.ч. да бъде ограничено само за ограничен кръг особени случаи, например когато неналагането им във висящия процес би могло обективно да обуслови непоправими вреди за потребителите. Следва да се отбележи, че концепцията за това какви мерки биха били *„подходящи“*, съгласно ал.1, т.1, също остава твърде отворена за субективна преценка, което също се явява сериозен недостатък на предлаганата уредба. Неясно е какъв ще е този *„определен“* срок за мерките и въз основа на какви критерии той ще следва да се определи. Неясно остава също кога ще е *„необходимо“* съдът да *„забрани“*	Приема частично	Разпоредбата на чл. 388и се изменя в нов чл.388ж, както следва: ***Привременни мерки*** *Чл. 388ж. Съдът, пред който е предявен представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика за определен срок, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.* Не приема бележката по ал.3, тъй като този въпрос е уреден по идентичен начин в чл.385, ал.3, глава 33 от ГПК.

		определена практика, в съответствие с чл. 388и, ал.1, т.2 и на кого ще следва да я забрани, при положение, че алтернативната възможност е *„да задължи ответника да преустанови“* съответната практика. Буди въпроси и разпоредбата **на чл. 388и, ал.2, т. 3**, доколкото там се предвижда произнасяне на съда и обявяване на нищожност на клауза от договор с потребител, без да е изяснено кога трябва да стане това. С оглед на това, че разпоредбата е включена при временните мерки по ал.1, би могло да се тълкува, че вероятно това би следвало да стане по някакъв неизяснен начин в хода на производството, но преди произнасянето на съда с решението по ал.2 на същия този проекточлен – това го считаме за неправилно. Остава неизяснено защо в чл. **388и, ал. 3** се суспендират предпоставките по чл. 280, ал. 1 от ГПК за касационно обжалване – няма мотиви за това и никаква логика, особено ако се цели бързина на производствата.		
		9. Крайно непрецизно е казаното в **чл. 388л, ал.2**, че „Съдът определя видовете вреди, за които е възможно да бъде предоставено обезщетение за всеки потребител“. Без да коментираме широко тази разпоредба, считаме непрецизността за видима.	Приема частично	Разпоредбата на чл. 388л, ал.2 е прецизирана в чл.388н: ***„Съдържание на решението*** *Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;* *3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;* *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.“*
		10. В ГПК относно доброволното уреждане на спора се уреждат медиацията и спогодбата, като отделно **чл. 384** урежда *„съглашение за доброволно уреждане на спора“*, което може да е под различни форми. Споразумението е регламентирано като начин за уреждане на споровете по брачни дела – искове за развод и т.н. Предвид това считаме за неправилно в проектния нов чл. 388п ГПК пространно да се въвежда и урежда някакъв нов тип *„споразумение за доброволно уреждане на спора“*, при това чрез частичното и редактирано възпроизвеждане на някои	Приема частично	Предвид специалната уредба на представителните искове в глава 33а, е предвидено споразумение за доброволно уреждане на спора. Разпоредбата на нов чл. 388м въвежда коректно изискванията на чл.11 на Директива (ЕС) 2020/1828. С предложената нова глава 33а от ГПК се регламентира споразумението като начин за уреждане на спора между квалифицираната

		от разпоредбите за спогодбата и съглашението по чл. 384 от ГПК. В тази връзка следва да се отбележи, че действията на съда във връзка със съдебната спогодба и последиците от спогодбата са регламентирани ясно в ГПК. Тук те се преурегламентират, при това непрецизно, което считаме за неправилно. Считаме за излишна тази поредица от насрещни уведомявания по **ал.1 и ал. 2**. Не е изяснено как и с какъв акт съдът определя в хипотезата на **ал.3** *„срок, в който страните да сключат споразумение за доброволно уреждане на спора“*, какъв ще е процесуалния ефект от срока по отношение на хода на процеса и какво става с производството по делото след определяне на срока и преди изтичането му– тоест дали спира или продължава? Съгласно **ал. 9, т.3** на нов **чл. 388п ГПК** *„съдът не одобрява постигнато споразумение, ако е несправедливо“*. В тази връзка възникват въпросите каква ще е базата/критериите за преценка на съда за тази *„несправедливост“*, съответно как ще следва да се преценява тя и спрямо кого ще се търси и преценява наличието *„несправедливост“*, вкл. от чия гледна точка ще се изхожда за тази преценка, предвид противоречивите интереси на страните в процеса. Считаме, че справедливостта е субективно понятие и с него следва да се борави особено внимателно, особено при спогодба („споразумение“), което е желано и търсено развитие на един граждански съдебен процес. В тази връзка следва да се отбележи, че сега съществуващата в ГПК разпоредба на сегашния **чл. 384** е доста по-обективна, въвеждайки за одобряване на съглашение условието *„ако чрез включените в него мерки може да бъде защитен в достатъчна степен увреденият интерес“*.		организация и търговеца. Предвидена е възможност квалифицираната организация и търговецът да предложат на съда споразумение относно средствата за правна защита при неизпълнение на задължение, произтичащо от закон или на договорно задължение при условията. Приема бележката по чл.388п, ал. 9. **Чл. 388п от глава 33а на ГПК е с нова редакция в чл.388м, както** следва: ***Споразумение за доброволно уреждане на спора*** *Чл. 388м. (1) В открито заседание съдът напътва страните за възможността да се сключи споразумение за доброволно уреждане на спора по представителния иск за средства за правна защита при неизпълнение на законово или договорно задължение.* *(2) Когато в двуседмичен срок от напътването ищецът и ответникът заявят, че ще потърсят доброволно уреждане на спора, съдът определя срок, в който да сключат споразумение. В противен случай производството по делото продължава.* *(3) Споразумението се сключва между ищеца и ответника в писмена форма и съдържа подходящи начин и срок за уведомяване от ответника на присъединилите се потребители за условията за изпълнение на средствата за правна защита на колективните интереси на потребителите.* *(4) Съдът одобрява постигнатото споразумение, ако то не противоречи на закона и добрите нрави, не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки, отчита правата и интересите на ищеца, ответника и присъединилите се потребители и ако чрез включените в него мерки могат да бъдат защитени в достатъчна степен колективните интереси на потребителите. Когато споразумението изчерпва предмета на делото, съдът прекратява производството.* *(5) Ищецът и ответникът могат да се откажат от постигнатото споразумение преди неговото одобряване от съда.* *(6) Одобреното споразумение има действие за*

				ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които преди одобряването му не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото. *(7) За споразумението се прилагат съответно чл. 388н, ал. 1 и 2, чл. 388о, ал. 2 и 3.*
		11. Новият **чл. 388р, ал.1** е непрецизен, като заедно с това не е ясно защо се въвежда, както и как би могъл същият да се осъществи на практика. Възниква въпросът дали и как в определения в решението на съда срок ще може реално *„да бъде извършено обезщетение“* на потребителите, които принадлежат към групата потребители – особено ако вземем предвид, че групата потребители може да включва и такива, които не са се присъединили индивидуално към предявения иск и/или не са известни, както и потребители, които може по дефиниция да са част от групата потребители, но да са заявили, че желаят да осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес. Наред с това следва да се отбележи, че обезщетение не се *„извършва“*, както е казано в текста, както и че самата идея, че съдът ще трябва да определя срок за обезщетение в решението си, противоречи на концепцията за влизане в сила на съдебните решения и за тяхната изпълняемост, респ. за тяхното принудително изпълнение, по реда на изпълнителното производство по ГПК.	Приема	Чл. 388р е променен, а разпоредбата по отношение действието на постановеното решение по искове за средства за правна защита е въведена в чл.388о от глава 33а на ГПК със следната редакция: *„**Действие на решението*** ***Чл. 388о. (1)** Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото.* *(2) Към решението на съда се прилага списък на потребителите, за които то има действие.* *(3) Постановеното решение не е пречка за претендиране чрез индивидуален или представителен иск на всяко друго допълнително средство, предвидено в националното законодателство и в законодателството на Европейския съюз, което не е било предмет на представителния иск.* *(4) За решението се прилагат съответно чл. 386, ал. 3 и 4, чл. 387, ал. 2 и чл. 388, а не се прилагат чл. 385 и чл. 386, ал. 1 и 2. Общото събрание приема решения, ако присъстват поне половината от присъединилите се потребители.“*
		12. Новият **чл. 388м, ал.3** относно разноските е непрецизен. Макар да имат гражданственост, термините *„спечелила“* делото страна и *„загубила“* делото страна не са процесуални понятия на гражданския процес и не може/не следва да бъдат включвани в нормативно съдържание. Считаме също, че темата за разноските е регламентирана в ГПК и именно там трябва да се въведат определените по-особени специфики относно представителните искове, ако и доколкото се прецени, че би следвало да има такива – при това по правилния начин и чрез употребата на правилните процесуални понятия.	Не приема	Разпоредбата въвежда коректно и точно изискванията на чл.12, пар. 1 на Директива (ЕС) 2020/1828. Разноските за уведомяване на засегнатите потребители“ се доказват по основание и размер в хода на съдебното производство с представяне на списък с разноски. Разноските за уведомяване на засегнатите потребители може да се докажат например, чрез платежен документ (такса за уведомяване чрез медиите –

		Не е изяснено как ще се доказват разноските по **ал. 3.** *„за уведомяване на засегнатите потребители за предявения представителен иск за обезщетение за вреди и за възможността да се присъединят към него“* – съгласно текста, те ще са за сметка на *„загубилата“* делото страна, но не е изяснено какво ще следва и/или би могло тези разноски да включват и как те ще бъдат доказвани по основание и размер. Извънредно притеснително е, че към законопроекта не намираме анализ или мотиви по отношение на **ал. 4**, която гласи, че *„за производствата по представителни искове по този закон не се дължи държавна такса.“* Така дори злонамерен конкурент на таргетирания търговец, например, ще може да регистрира представителна организация, стига да изпълни формалните критерии за вписване в списъка, след което свободно и без такса да предяви такъв иск, без да е необходимо да извърши разумен и достатъчен анализ доколко потенциалният иск е основателен, предвид тази разпоредба, предявяването няма да струва на представителната организация разноски за държавна такса, тоест съдът ще разглежда делата безплатно - при това независимо дали се злоупотребява с исковете, дали те са били основателни или неоснователни, дали има конфликт на интереси и т.н. Категорично възразяваме срещу това предложение за освобождаване от държавни такси, което би било в ущърб на обществения интерес и ще се отразят негативно на: • правно защитимите интереси на множеството търговци от редица стопански сектори, по отношение на които ще може без разноски да бъдат предявявани такива искове, които носят за тях репутационни рискове и ще им костват финансов и административен ресурс, • на обществения интерес за правилно формиране и разходване на публичните средства от бюджетите на съдилищата, доколкото те ще правят финансови и административни разходи във връзка с администрирането на тези производства и ще трябва да ги разглеждат на практика безплатно.		като пример) – на база на фактически извършени разходи. Разпоредбата **въвежда коректно изискванията на чл. 20, пар. 1 на Директива (ЕС)** 2020/1828, съгласно която: „Държавите членки вземат мерки, с които целят да гарантират, че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват компетентните структури да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерките, посочени в член 7“. Чл.20, параграф 2 на Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: ***публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителен иск за обезщетение е свързано със значителни разходи от квалифицираните организации. Опасенията на злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни.*** Държавната такса за завеждане на иск за обезщетение за вреди е 4% от цената на иска. Тази такса би възпрепятствала всяка квалифицираната организация да упражни ефективно своето право да завежда искове за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Предложено е квалифицираните организации да бъдат освободени от държавна такса за производствата по представителни искове за предоставяне на средства за правна защита при неизпълнение на задължение, произтичащо от закон или на договорно задължение. Чл. 388с, ал.3 става чл.388п, ал.3, със следния

				текст: ***Разноски*** ***Чл. 388п. (1)*** *Присъединилите се потребители не дължат разноски за производството.* *(2) В изключителни случаи съдът може да осъди присъединил се потребител да заплати съответна част от разноските за производството, когато те са причинени в резултат на негово умишлено или небрежно поведение.* *(3) Разходите за разгласяването по чл. 388к и за уведомяването по чл. 388н, ал. 4 са за сметка на ответника, когато искът е уважен изцяло или отчасти, и за сметка на ищеца, когато искът е отхвърлен изцяло.“*
		13. Чл. 388т, ал.2 създава сериозни предпоставки за злоупотреби, особено във връзка с т. 2 и т.3, предвиждащи възможността обезщетението да бъде внесено по сметка на квалифицираната организация, предявила иска или по специална сметка на общо разпореждане на засегнатите потребители. Остава напълно неизяснено в проектозакона каква ще е тази *„специална сметка за общо разпореждане“*, съответно къде и как ще се открива, как ще се администрира, под чий контрол и как ще се усвояват средствата по нея и т.н. Неизяснена остава процедурата по т. нар. *„общо събрание на групата потребители“*, като уредбата по темата е недостатъчна, повдига много въпроси и отново създава възможност за злоупотреби. Освен това не е изяснено в разпоредбата какви точно решения ще може да взима това *„Общо събрание“*, какво ще е тяхното действие, кой и как ще носи отговорност за тяхното вземане и тяхното адекватно изпълнение и т.н. - предвид липсата на ясни и пълноценни разпоредби относно тези въпроси, ръководството на общото събрание от страна на съда не би създало достатъчно яснота и/или гаранции в тази връзка. Казаното с още по-голяма сила важи и за Комитета по **ал. 5**, по отношение на който също остава изцяло неизяснено как точно ще бъде контролиран относно извършването на възложените му действия, пред кого и как ще се отчита и каква отговорност ще носи при неизпълнение или евентуални злоупотреби.	Не приема	Разпоредбата съответства на разпоредбите на чл. 387 и чл. 388, глава 33 от ГПК - производство по колективни искове, Няма причина по производствата по представителни искове да не се използва същия механизъм за предоставяне на правни средства за защита на колективните интереси на потребителите. Чл. 388т, ал. 2 става чл.388н, ал.1 и ал.2 от финалния законопроект със следната редакция: *„Чл. 388н. (1) Когато искът е основателен съдът, определя:* *1. нарушеното законово или договорно задължение;* *2. вредите или другите последици на нарушението;* *3. вида на отговорността на ответника, съответно вида на средството за правна защита;* *4. когато е подходящо, срок, начин и условия за изпълнение на средството за правна защита.* *(2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника:* *1. пряко на всеки присъединил се потребител;* *2. на ищеца или* *3. чрез внасяне на сума по специална сметка на общо разпореждане на присъединилите се потребители.“*
10	**„Сдружение за правна**	1. Подкрепя проекта и счита, че с проекта се въвеждат коректно изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския	Приема	Излага се аргументация в подкрепа на законопроекта.

	помощ на потребителите“	парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО, както и се създават условия за прилагане на Регламент (ЕС) 2023/988 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 година относно общата безопасност на продуктите, за изменение на Регламент (ЕС) № 1025/2012 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2001/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 87/357/ЕИО на Съвета.		
		2. Считат за по- сполучлив предходния вариант на проекта, предвиждащ въвеждането на изискванията на европейските актове в самостоятелен закон, тъй като по този начин би се избегнала разпокъсаност на уредбата.	Приема	Споделя изразената позиция. Независимо от посоченото, предложеният законопроект въвежда коректно изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828.
		3. Считат, че критиките на проекта, отправени от Асоциацията на българските застрахователи са неоснователни и не кореспондират с европейската и в частност с българската правна действителност. Считат, че създаденият от министъра на икономиката и индустрията модел на регистрация на организациите, легитимирани да предявяват исковете, предмет на проекта, в пълна степен опровергава опасенията за злоупотреби и безконтролност, защото предвидената процедура е прозрачна, критериите са зададени предварително от закона, а списъкът с организациите е достъпен до обществеността. Също така организациите ежегодно са задължени да предоставят отчет за своята дейност.	Приема	Критиките отправени от АБЗ възпроизвеждат критиките на европейската асоциация на застрахователите „Insurance Europe“, които не са приложими за българската действителност. Изразените опасения за злоупотреби с предявяване на колективни искове се опровергават от 20-годишната практика на производство по колективни искове за защита на потребителите.
		4. Считат, че становището на Асоциацията на българските застрахователи не е в конструктивен тон, а е манипулативно и се основава на хипотетични аргументи, като посочените от асоциацията слаби моменти са характерни за чужди правни системи и не отразяват обективно правната действителност в България. Считат, че е необходимо своевременно приемане на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите (ЗИД на ЗЗП).	Приема	Предвид откритата процедура за нарушение срещу България за ненавременно въвеждане изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828 за представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите е необходимо предприемане на действия за приемане на законопроекта.